

Buku 'Ba TISAKI

To'ba Doliŋo

^I Di bi tisaki mo Boko'ba o'ba mitoro ni ti doliŋo. ^{II} Tine doliŋo ngi du tara kinza bi to mo, mandölu ma do kiteli na kutu'bö do matiri 'ba mini. Kina Nyi Koto Laka 'ba Boko'ba na koloma ro tilingere kebe bi do mini. ^{III} Tine Boko'ba iya te, "I'di bi koro kedı." Kina bi koro kodo ngi. ^{IV} Boko'ba ti mi keyi go ame bo kongo 'deni kedı laka, na bo koza bi koro yaga di ro mandölu. ^V Bo ideki bi koro ro bi kezé kina bo ideki mandölu nima ngi ro korondo. Tine na dokopiyari kiteli donbo kuyi roni. Ama na ro to'do ma dogba.

^{VI} Tine Boko'ba iya te, "I'di a moto kedı mi zana mini 'do koza mi mini yaga bi riyö." ^{VII} Kina bo ko'do a moto koza mini ame beri di ro ma koloma toro 'do ka'di nima. Kina ko'do roni ngi tara. ^{VIII} Boko'ba ideki wa nima ro mitoro. Tine na dokopiyari kiteli donbo kuyi roni. Ama na ro to'do ma do riyö.

^{IX} Tine Boko'ba iya te, "I'di mini ma beri nime kototo kpenni bi koto, kina i'di yayi ma sari kodo." Kina ko'do roni ngi tara. ^X Bo ideki yayi ma sari ro dayayi, kina bo ideki mini ma kototo kpenni bi koto naga nima ro yopo. Boko'ba ti mi keyi go ame bo kongo 'deni kedı laka. ^{XI} Tine Boko'ba iya te, "I'di dayayi koja dokomali wa ma kedı kotu naga, dokomali wa ma kedı kana ro 'jo ti ma kedı kana 'beni ro dongeri naga." Kina

ko'do rōni ṅgī tara. ^{XII} Doyayi oja dokomali wa ma kēdi kōtu naga, dokomali wa ma kēdi kana ro 'jo ti ma kēdi kana 'bēnni ro dōngēri naga 'do lijē pili kana go kinē lijē ga. Boko'ba ti mi kēyi go ame bo koṅgo 'deni kēdi laka. ^{XIII} Tine na dokopiyari kiteli dōṅbo kuyi rōni. Ama na ro tō'do ma do mota.

^{XIV} Tine Boko'ba iya te, "I'di bi kopo kēdi mitoro go koza bi kēzē di ro korondo. I'di lijē kēdi ro akileme bi kēzē ti komo koo gbī ti tō'do 'ba 'do karama pili kisaki rōnni. ^{XV} I'di lijē toyi bi di mitoro kako dooyayi." Kina ko'do rōni ṅgī tara. ^{XVI} Boko'ba i'di bi kopo lōbu kēdi riyō. Bo i'di kada 'bēni ro ma lōbu ro ṅere 'ba do bi kēzē, tine nyepe 'bēni ro ṅere 'ba do korondo. Kina bo ki'di kēlu ni gbī. ^{XVII} Bo i'di bi kopo naga nime mitoro 'do koyi bi dooyayi ^{XVIII} 'do kēdi ro ṅere 'ba do bi kēzē ni ti korondo, go koza bi kopo yaga di ro bi kōlu. Boko'ba ti mi kēyi go ame bo koṅgo 'deni kēdi laka. ^{XIX} Tine na dokopiyari kiteli dōṅbo kuyi rōni. Ama na ro tō'do ma do sowo.

^{XX} Tine Boko'ba iya te, "I'di wa ame ga ti didi yimo ne konzi koso mi mini, kina i'di yali kopu ti kebe toro." ^{XXI} Kina Boko'ba ko'ba dokomali kuruku lōbu 'ba mi mini ti wa moto ga ame ti didi yimo ne ame ga pili kēdi kele kebe mi mini ti dokomali yali pili. Boko'ba ti mi kēyi go ame bo koṅgo 'deni kēdi laka. ^{XXII} Kina bo ko'do yēyi zinni, iya te, "Arake konzi kogba mi mini, kina yali go kara konzi mi dooyayi." ^{XXIII} Tine na dokopiyari kiteli dōṅbo kuyi rōni. Ama na ro tō'do ma do muyi.

XXIV Tine Boko'ba iya te, "I'di dɔyayi koja dɔkomali yɛrɛ pili, yɛrɛ 'ba liɲɔ ti 'ba mɔkɔ, ti wa ma titi ma kɛdɛ kele kebe bɛrɛ naga." Kina ko'dɔ rɔnɛ ɲgɛ tara. XXV Boko'ba o'ba dɔkomali yɛrɛ 'ba liɲɔ pili ti 'ba mɔkɔ, ti wa ma titi ame ga pili kɛdɛ kele kebe bɛrɛ mɛ dɔyayi naga. Boko'ba ti mɛ kɛyɛ gɔ ame bo koɲgɔ 'deni kɛdɛ laka.

XXVI Tine Boko'ba iya te, "I'di do'ba bilaka lesi kɔzɔ ze te, 'dɔ liɲɛ kɛdɛ ti kɔzɛ kakpa dɔ kenze 'ba mɛ mini, dɔ yali ma kɛdɛ kɔpu kebe tɔrɔ, dɔ yɛrɛ 'ba liɲɔ ti 'ba mɔkɔ, pili dɔ wa ma kɛdɛ kele kebe bɛrɛ mɛ dɔyayi naga." XXVII Kina bo ko'ba bilaka lesi gɔ kinɛ abo 'ba Boko'ba 'dɔ liɲɛ kɛdɛ kɔzɔ bo tara. Bo o'ba liɲɛ rɔ botɔni ni ti 'ja. XXVIII Kina bo ko'dɔ yɛyɛ zɛnnɛ, iya te, "Arake konzi kogba mɛ dɔyayi pili, kinda'bake kɔzɛ kakpa 'ba dɔmo. Mi'di ye tɛdɛ ti kɔzɛ kakpa dɔ kenze 'ba mɛ mini, dɔ yali ma kɛdɛ kɔpu kebe tɔrɔ, dɔ wa pili ma ti didɛ ame ga kɛdɛ kilɲngere mɛ dɔyayi." XXIX Bo iya te, "Mi'di wa ame ga kɛdɛ kana rɔ 'jɔ ne 'deni ziye mɛ dɔyayi pili gbɛ ti ma kɛdɛ kana rɔ dɔɲgɛrɛ naga ziye rɔ akonyo. XXX Tine zi yɛrɛ 'ba mɛ dɔyayi pili, ti yali ma kɛdɛ kɔpu kebe tɔrɔ, ti wa ma titi kɛdɛ kele kebe bɛrɛ mɛ dɔyayi ame ga pili ti didɛ yɛmo ne, mi'di mbili wa ma kunzɛ 'deni zɛnnɛ rɔ akonyo." Kina ko'dɔ rɔnɛ ɲgɛ tara. XXXI Boko'ba oɲgɔ wa ame ga pili bo ko'ba ne, kina bo ti mɛ kɛyɛ gɔmo. Tine na dɔkɔpiyari kiteli dɔɲbɔ kuyɛ rɔnɛ. Ama na rɔ tɔ'dɔ ma dɔ modɔkɔtɔ.

II

¹ Tine ote to'ba mɛtɔrɔ ni ti dɔyayi 'deni pili

ti wa mo ga ame bo kiyija ne. ^{II} Mi tö'dö dö modömoriyö tine Boko'ba ote ndobö pili abo ga ma bo ko'dö 'deni, na bo kindawo rö bo mi tö'dö nima. ^{III} Gö kö'du mo na bo ko'dö yéyi zi tö'dö dö modömoriyö koweli yaga rö tö'dö ma laka, römöyī mī kada nima na bo Boko'ba kindawo rö bo di pötö ndobö pili abo ga ame bo ko'dö 'ba to'ba wa pili ne. ^{IV} Tisaki ame 'dö ki'di mitorö ni ti dolinö ko'ba röni ne na közö wa nima tara.

Mi kada ma nere Boko'ba ko'ba mitorö ni ti dolinö, ^V a mato rö ngëri ni inza kina kupö ötu dë gbī römöyī bo i'di torö dë gba ka'di, kina boto mato inza gbī ma 'dö korö'dö yayi. ^{VI} Tine mini oloma tunzu'di kako di mi yayi bēri kiya'ji döyayi. ^{VII} Tine na nere Boko'ba kogba yayi di mi döyayi ko'ba rö bilaka, kina bo kome lili 'ba ti'di didi kano mo kina bilaka nima ngi ti didi yimo.

Nyaka 'Ba Edene

^{VIII} Tine na nere Boko'ba kidiyē nyaka mī Edene kapa kari yibi. Kina bo ki'di bilaka tönē bo ko'ba ne koloma yimo yayi. ^{IX} Bo i'di dokomali ngëri ma kinē kele ame ga kēdi kana döngëri ma kele rö akonyo ne kötu di mī yayi mī gö bi nima yayi. Mi zana nyaka nima ngëri ēdi yayi rö ngëri 'ba ti'di didi tine mato rö ngëri 'ba ti'di 'dö tikali wa ma laka ni ti wa ma kényē. ^X Yöpö oga röni kölo kebe mī Edene kiya'ji mī nyaka nima. Di gönyī Edene yayi na koza dönī sowö. ^{XI} Yöpö ma dögba mo na rö ame kideki rö Pisona ne, ölo 'bēni kebe mī döyayi 'ba Awila. ^{XII} Gö bi nima na ti yamo ma köbököbö ma laka kulöwö teyi gbī ti

ama kato kele ti lele ma kinë köbö naga. ^{XIII} Yöpö ma mī riyö mo na rō Giyona, ɔɔ 'bēnī kebe mī dɔyayi 'ba Kusa pili. ^{XIV} Tine yöpö ma mī mota mo na rō Idekele, ɔɔ 'bēnī kebe kapa Asura ma kari yībī. Yöpö ma mī sowo mo na rō Epurate.

^{XV} Kina ɲere Boko'ba ki'di bilaka tönë mī nyaka 'ba Edene yayi to'do ndɔɔ yimo gbī tonɔɔ gomo. ^{XVI} ɲere Boko'ba ose gomo zi bɔ nima, iya te, “Döŋgëri 'ba mī nyaka nime pili onyo rɔ dɔ ŋgölö, ^{XVII} tine ŋgëri 'ba 'dɔ ti'di tikali wa ma laka ni ti wa ma kënyë nima kinza konyo dë, ɔɔ konyo mī kada mo tɔ nima yɔ na këddi kölä ŋgī yaga.”

^{XVIII} Tine ɲere Boko'ba iya te, “Ele dë 'dɔ bɔ nime koloma ɲge kutu nī te, mēdī mo'do lēpī bo ma koriya ti bo 'dɔ ko'do ndɔɔ ti bo.” ^{XIX} Kina Boko'ba kogba yayi di mī dɔyayi ko'ba dɔkomali yëri pili rɔ gomo ti yali pili ko'de kako zi bilaka tönë 'dɔ koŋɔ ɔɔ bo ti kidëki möyī mo ga rɔ wa'di. Gɔ kö'du mo na möyī ame ga pili bo kidëki wa naga nima timo ne na kɔrɔ ŋgī rɔ möyī mo ga. ^{XX} Kina bɔ nima koyi möyī ŋgī dɔ yali pili kpaki ti yëri pili. Tine ma koto mɔtɔ mo te inza du rɔ lēpī ma laka ame ŋgī 'dɔ ko'do ndɔɔ ti bo.

^{XXI} Tine na ɲere Boko'ba ki'di tö'dö ma kinza kiya kinda'ba bɔ tönë ŋgī. Kina ɔɔ bɔ nima kö'dö 'deni tara tine na bo kogba kɔmɔ liye mo ma kɔtɔ di kpa yɔki mo kololi pötö mo teyi. ^{XXII} Kina bo ko'ba liye tönë bo kogba ne rɔ 'ja ko'de kako zi bɔ nima. ^{XXIII} Bɔ tönë iya te, “Ee, ame na 'deni rɔ kilinɓa di mī kilinɓa ma, yida

di mi yida roma, ti kidëki möyi ni ro 'ja, römöyi ogba loko di ro botoni.”

^{XXIV} Go kö'du mo na me 'do kö'bö 'deni zi botoni kedî kënyi di yoki 'bu ni ni ti möni, kari kodo'bo roni ti 'ja 'beni kina lijë kpaki riyo 'deni ro a koto.

^{XXV} Mi kada nima bo nima lijë ti 'ja mo nima kpaki ro go nbululu, tine ronnî aya dë.

III

Tako 'Ba Lende Kënyë

^I Murë na ro yeri ma kënyë kandi kebe yeri ma laki moto ga ame pili nere Boko'ba ko'ba ne. Bo ititi 'ja nima, iya te, “Boko'ba iya ngi ziye ro ma laka tégë kinza konyoke döngëri 'ba mi nyaka nime dë?”

^{II} 'Ja nima iya te, “Döngëri 'ba mi nyaka nime pili dedî donyo, ^{III} tine ngëri ma mi zana nyaka nime 'dë Boko'ba iya te kinza donyo dë, kina kinza dosa romo dë gbî. Odo donyo dedî dölë.”

^{IV} Murë iya zi 'ja nima, iya te, “Bëti na, öleke dë. ^V Boko'ba iya tara römöyi bo ikali odo konyoke komoye edi koro keddike gbî kozo bo Boko'ba tara tikali wa ma laka ni ti wa ma kënyë.”

^{VI} Kina odo 'ja nima kongoro ngëri tönë ngi ro akonyo ma laka, kinë mo gbî ro ma kele, kina gbî ro ngëri ame kedî ki'di wa tikali lende tine, loko ite'de ma kana mo ngi konyo, kina loko ki'di moto gbî zi më'dë ni konyo. ^{VII} Kina odo lijë konyo 'deni tine komönnî odo ngi lijë kikali ma lijë kedî ro go nbululu. Kina lijë kuru mbili kèlu ngi kutu'bö gönni.

VIII Mi dɔkɔpiyari 'deni tine na lijɛ kuwɔ birɔ ɲere Bɔko'ba kɛdi kilɔngere kebe mi nyaka yayi. Kina lijɛ kusu dɔnni ɲgi yaga di zi bo mi lɔngɔ ɲgɛri. IX Tine ɲere Bɔko'ba idɛki bɔ nima, iya te, "Eddi yala?"

X Bo iya te, "Muwɔ birɔ yi di mi nyaka bine na ma rɔ tikere rɔmɔyi mɛdi rɔ gɔ ɲbululu kina me musu dɔma yaga di ziyi."

XI Bɔko'ba iya te, "Ye na kiya ziyi kiya te eddi rɔ gɔ ɲbululu? Dɔngɛri tɔnɛ mose gɔmo ziyi miya te kinza konyo dɛ ne na konyo 'deni?"

XII Bɔ nima iya te, "'Ja nime ki'di lɔko tɔ bine ne lɔko i'di dɔngɛri nima 'deni zɔ monyo."

XIII Kina ɲere Bɔko'ba kititi 'ja nima, iya te, "Wa'di na me ko'dɔ te ne?"

'Ja nima iya te, "Murɛ na ku'bɔlu ma ki'di monyo."

Sɔnɔ

XIV ɲere Bɔko'ba ilende zi murɛ, iya te, "Gɔ kɔ'du nime ko'dɔ ne ni 'deni ti sɔnɔ di mi lɔngɔ yɛri ma laki naga nime pili. Ti kele 'bɛyi ti dɔ miyi. Ti konyo 'bɛyi rɔ lupu mi kada 'ba loma 'bi pili. XV Mɛdi mi'di ye ko'jike rɔye ti 'ja nime. Mi lɔngɔ kupɔ yi ti kɔ'bɔ rɔ ya ti 'bɛni. Lijɛ ti kututu dɔyi kina ti kuyi kpɛyi koga burutu lijɛ."

XVI Tine Bɔko'ba iya zi 'ja nima, iya te, "Mɛdi mi'di gɔmɔ ma lɔbu kɛdi ziyi mi lɔyɔ, kina ti kɔyɔ kole ɲgi rɔ ma kɔ'ɔ ti gɔmɔ. Tine pele tara ni gba 'biri to'dɔkɔ mɛ'dɛ yi. Kina bo ti kɛdi rɔ bɔ dɔyi."

XVII Tine zi botɔni mo bo iya te, "Ebe kuwɔ dɔ 'ja 'bi ki'di konyo dɔngɛri nime mose gɔmo ziyi,

miya te, kinza konyo dē ne. Gɔ kō'du mo sönö edī 'deni mī yayi. Ti ko'do ndɔbɔ ti gomɔ ti'di yayi koja akonyo zīyī mī kada 'ba loma 'bī pili. ^{XVIII} Yayi ti koja kono ti wuru kina ti konyo dɔyilo 'ba yī mōkō. ^{XIX} Ti ko'do ndɔbɔ ti tende 'ba rōyī ti'di yayi koja akonyo zīyī ŋbō kōmō mī kada 'bī kileki mī yayi nime kogba yi di yīmo ne. Nī yayi na kina ti kileki gbī mī yayi.”

Möyī Awa

^{XX} Bilaka nima rɔ Adama ne idēkī möyī 'ja abo nima rɔ Awa, 'jɔ 'ba lende mo tēgē “Ma didī,” rōmōyī loko na rɔ ma 'ba bilaka lesi pili. ^{XXI} Kina ŋere Boko'ba ko'do kilaka rɔ bɔŋgɔ zi Adama ni ti 'ja abo kusu gönñī.

Toga Adama Ni

^{XXII} Tine ŋere Boko'ba omeri iya te, “Bilaka nime 'deni kɔzɔ ze tikali wa ma laka ni ti ma kēnyē. Ola bo dē kpe bine kinza bo kari koja kōzī bo kite'de dōŋgērī ma 'ba ti'di didī nima ra gbī konyo kinza ki'di bo koloma kō'bō rɔ ŋburuŋburu.” ^{XXIII} Kina bo koga Adama ni ŋgī yaga di mī nyaka 'ba Edene kari torɔ'do yayi ma tōnē kogba bo di yīmo ne. ^{XXIV} Bo oga bilaka nima yaga di mī nyaka nima yayi kina bo ki'di malayika 'ba toda bi kapa ma kari yībī gbī ti mbele ma kōbō rɔ pa'do kō'bō tuyī kpēnī kuŋguŋgu dɔ bi toko toda bi di rɔ ŋgērī 'ba ti'di didī nima.

IV

Kayina Ni Ti Abele

^I Adama ni inda'ba dönni ti 'ja abo Awa kina loko komo köyö kole botoni. Loko iya te, “Mo'ja kole 'deni ti konyi 'ba Boko'ba.” Kina loko kidëki möyi mo ngi ro Kayina, ame kiya te “Mo'ja 'deni.” ^{II} Di pötö mo 'böwu na loko köyö löndö mo Abele. Tine Abele ro bo koda kamölö, Kayina 'ba bo ro bo korö'do nyaka.

^{III} Mi kada moto tine na Kayina ko'de wa 'ba mi nyaka abo ro kpa közi zi Boko'ba. ^{IV} Abele o'de 'ba bo ro kole kamölö abo ame ga ro do tapi ne, kumu ko'de bi ma lakalaka mo ga ro kpa közi zi Boko'ba. Kina Boko'ba ti mi këyi ro Abele kuti go kpa közi ki'di mo, ^V tine ilagi yaga di ro Kayina ti kpa közi ki'di ma 'ba bo. Go kö'du mo na Kayina kënyi ngi ro 'diri koworo roni.

^{VI} Boko'ba iya te zi Kayina, “Wa'di na ni ro 'diri tara gomo? Wa'di na koworo röyi kulöwö tara gomo? ^{VII} Ma këdi ko'do ra laka dene inza kuti göyi? Kina me do ko'do de laka lende kënye oro doni 'deni noli kpadori 'bi, o'doko 'do ka'da yi ne tine ti ka'da bo ngi.”

^{VIII} Kayina iya te zi bo löndö bo Abele, “Ako dari mi nyaka.” Di mi nyaka yayi na Kayina kuyi kpëni ngi do löndö bo Abele kupö yaga.

^{IX} Boko'ba ititi bo, iya te, “Löndö yi Abele edi yala?”

Bo iya te, “Mikali de. Ma na ro mambileni 'ba löndö ma mo?”

^X Boko'ba iya te, “Go wa'di na ko'do wa nime te? Birö 'ba roma löndö yi udu 'deni di mi yayi nbö komö mbili ma kozo birö ame këdi kudu 'do kopi dokolo mo ne. ^{XI} Usönö yi 'deni di mi yayi nime kobe kpëni 'deni tuwe roma löndö yi

di köziyi ne. ^{XII} Ɔdo korɔ'do pele inza koja wa kpe ziiyi. Ti koloma ro bo kinza liɔo tulɛ kebe mi doiyayi.”

^{XIII} Kayina iya zi Boko'ba, iya te, “Karama nime kodo doma ne 'deni ngi ro do kiteli mo'bo de 'do tombi mo. ^{XIV} Oga ma 'deni tone yaga di ro toro'do yayi, kina gbi 'deni yaga di komoyi. Ma 'deni ro bo kinza liɔo tulɛ kebe mi doiyayi, boto moto ame kondoso to ne ti kupo ma ngi.”

^{XV} Boko'ba iya te, “Inza tara, ɔdo boto mo kupo yi, medii modo karama ma do kiteli domo nbö mi modomoriyö kpa dokolo mo.”

Kina Boko'ba ko'do kiné ro Kayina 'do kota gomo di zi boto ame kondoso timo ne di bi tupo mo. ^{XVI} Kina Kayina kényi ngi kari yaga di komo Boko'ba kari koloma mi doiyayi moto kidéki ro “Tulé” kapa Edene ma kari yibi.

Kupö Kayina

^{XVII} Kayina ni inda'ba dönni ti 'ja abo di yayi na loko komo köyö Enoka. Mi kada nima na Kayina kubö gawo koyi möyi kole abo Enoka domo.

^{XVIII} Kina Enoka köyö Irada, Irada öyö Mékuyélé, Mékuyélé öyö Mëtusëla, Mëtusëla öyö Lemeke.

^{XIX} Tine Lemeke ogbe 'ja riyö ro Ada ni ti Zila.

^{XX} Ada öyö Yabala, bo na ro yi lingi 'ba ya ma kinda'ba kabi 'ba yeri kedii koloma mi rö kilaka naga. ^{XXI} Möyi löndö bo ro Yubala, bo na ro yi lingi 'ba ya ame ga ro bo komba tomo gbi ro bo tome more ne. ^{XXII} Zila öyö Tubalakayina, bo na ro bo kuku wa pili di mi 'bilengi ni ti yamo. Lemii bo möyi mo ro Nama.

^{XXIII} Lemeke oba zi 'ja abo ga, iya te,

“Ada kpe ti Zila, uwöke dōma.

Ojeke mbili ye gō wa ma mēdi miya.

Mupō bilaka mōto 'deni gō to'dō wētō rōma.

Mupō yōbi 'deni rōmöyī bo omba ma.

XXIV Ne ɔdɔ topi dɔkolo Kayina kēdi ti karama mī modɔmoriyō,
dɔkolo 'ba Lemeke ti kēdi ŋgī kulōwō mī konzi.”

XXV Di pōtō tōlē 'ba Abele nima Adama ni inda'ba dōnni 'deni 'bōwu ti 'ja 'bēni, kina loko köyō kole ki'di möyī mo rō Sete, ame tēgē “Oja gōmo,” rōmöyī loko iya te, “Boko'ba oja gō kole mōto 'deni zō pōtō Abele ame Kayina kupō ne.”

XXVI Kina Sete köyō kole ki'di möyī mo rō Enosa. Mī kada naga nima tine na 'jaa bilaka kisaki tīdēki möyī kōto laka 'ba Boko'ba mī mōtu ko'dō.

V

Kupō Adama

^I Kupō Adama ga na kōzo a nime te.

Mī kada ma Boko'ba ko'ba bilaka lesi, bo o'ba lijē kōzo bo tara. ^{II} Bo o'ba lijē rō bōtōni ni ma ti 'ja. Kina bo ko'dō yēyī zinnī kīdēki möyī dōnni rō bilaka lesi.

^{III} Kina ɔdɔ Adama koloma 'deni ko'dō kōmō kōo kuluku riyō kōdɔ dōmo 'butē mota (130) tine, bo öyō kole gbī kōzo kinē bo tara. Kina bo ki'di möyī mo rō Sete. ^{IV} Di pōtō tōyō Sete nime, Adama oloma ko'dō kōmō kōo 'bōwu kuluku 'butē dōomu dōokōto (800) bo köyō kole bōtōni mōto ga gbī ti yītōti. ^V Mī kada ma bo kēdi kōlē tine kōmō kōo 'ba loma abo 'deni pili kuluku

'butë döömu döömota kədo dəmo 'butë mota (930).

VI Kina ɔdo Sete koloma 'deni ko'do kəmo kəo kuluku riyö kədo dəmo muyi (105) tine, na bo köyö Enosa. **VII** Di pötö tøyö Enosa nime Sete oloma ko'do kəmo kəo 'böwu kuluku 'butë döömu döökəto kədo dəmo modəmoriyö (807) bo köyö kole bətoni məto ga gbī ti yitōti. **VIII** Mī kada ma bo kēdi kōlē tine kəmo kəo 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butë döömu döömota kədo dəmo 'butë dəmoriyö (912).

IX Kina ɔdo Enosa koloma 'deni ko'do kəmo kəo kuluku kəto kədo dəmo 'butë sowo (90) tine, na bo köyö Kenana. **X** Di pötö tøyö Kenana nime Enosa oloma ko'do kəmo kəo 'böwu kuluku 'butë döömu döökəto kədo dəmo 'butë döömu (815) bo köyö kole bətoni məto ga gbī ti yitōti. **XI** Mī kada ma bo kēdi kōlē tine kəmo kəo 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butë döömu döömota kədo dəmo muyi (905).

XII Kina ɔdo Kenana koloma 'deni ko'do kəmo kəo kuluku kəto kədo dəmo 'butë riyö (70) tine, na bo köyö Makalele. **XIII** Di pötö tøyö Makalele nime Kenana oloma 'böwu ko'do kəmo kəo kuluku 'butë döömu döökəto kədo dəmo 'butë sowo (840) bo köyö kole bətoni məto ga gbī ti yitōti. **XIV** Mī kada ma bo kēdi kōlē tine kəmo kəo 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butë döömu döömota kədo dəmo 'butë (910).

XV Kina ɔdo Makalele koloma 'deni ko'do kəmo kəo kuluku kəto kədo dəmo 'butë döömu (65) tine, na bo köyö Yarada. **XVI** Di pötö tøyö Yarada nime Makalele oloma ko'do kəmo kəo 'böwu kuluku 'butë döömu döökəto kədo dəmo 'butë mota (830) bo köyö kole bətoni məto ga gbī ti

yitöti. **XVII** Mi kada ma bo kedi köle tine koma koo 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butë döömu dömoriyö koo dömo 'butë sowo döömu (895).

XVIII Kina odo Yarada koloma 'deni ko'do koma koo kuluku mota koo dömo 'butë dömoriyö (162) tine, na bo köyö Enoka. **XIX** Di pötö töyö Enoka nime Yarada oloma ko'do koma koo 'böwu kuluku 'butë döömu dookoto (800) bo köyö kole botoni moto ga gbi ti yitöti. **XX** Mi kada ma bo kedi köle tine koma koo 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butë döömu dömosowo koo dömo 'butë dömoriyö (962).

XXI Kina odo Enoka koloma 'deni ko'do koma koo kuluku koto koo dömo 'butë döömu (65) tine, na bo köyö Metosela. **XXII** Di pötö töyö Metosela nime Enoka ö'bö nduwë mi ro kodobö ti Boko'ba nbo koma koo kuluku modookoto (300), kina bo köyö kole botoni moto ga gbi ti yitöti. **XXIII** Kada 'ba loma 'ba Enoka pili koma koo kuluku modömoriyö koo dömo 'butë döömu (365). **XXIV** Bo oloma kö'bö mi ro kodobö ti Boko'ba, kina tine bo ari kinda de kpe bo ölu ngi liwo romöyi Boko'ba oga bo 'deni.

XXV Kina odo Metosela koloma 'deni ko'do koma koo kuluku mota koo dömo 'butë mota döömu dömoriyö (187) tine, na bo köyö Lemeke. **XXVI** Di pötö töyö Lemeke nime Metosela oloma ko'do koma koo 'böwu kuluku 'butë döömu koo dömo 'butë mota dömoriyö (782) bo köyö kole botoni moto ga gbi ti yitöti. **XXVII** Mi kada ma bo kedi köle tine koma koo 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butë döömu dömosowo koo dömo 'butë döömu dömosowo (969).

XXVIII Kina ɔɔɔ Lemeke koloma 'deni ko'dɔ kɔmɔ kɔɔ kuluku mota kɔɔɔ dɔmɔ 'butɛ mota dɔmoriyɔ (182) tine, na bo kɔyɔ kole. XXIX Kina bo ki'di mɔyɔ mo rɔ Nowa, ame kiya te “Kɔnyi,” rɔmɔyɔ bo iya te, “Kole nime ti ko'de kɔnyi zize di mɔ gomɔ 'ba ndɔɔ ze ga ame dɛdɛ do'dɔ mɔ yayi nime Bɔko'ba kusɔnɔ 'deni ne.” XXX Di pɔtɔ tɔyɔ Nowa nime Lemeke oloma ko'dɔ kɔmɔ kɔɔ 'bɔwu kuluku 'butɛ dɔɔkɔɔ kɔɔɔ dɔmɔ 'butɛ sowɔ dɔɔmu (595) bo kɔyɔ kole bɔtɔni mɔɔ ga gbɔ ti yitɔti. XXXI Mɔ kada ma bo kɛdɔ kɔlɛ tine kɔmɔ kɔɔ 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butɛ dɔɔmu kɔɔɔ dɔmɔ 'butɛ riyɔ dɔɔmu dɔmoriyɔ (777).

XXXII Kina ɔɔɔ Nowa koloma 'deni ko'dɔ kɔmɔ kɔɔ kuluku 'butɛ (500) tine, na bo kɔyɔ kole mota rɔ Seme ni ti Ama ti Yepete.

VI

Kada 'Ba Loma

^I Kina ɔɔɔ bilaka lesi kara 'deni mɔ dɔyayi kɔyɔ yitɔti tine, ^{II} kole ame ga rɔ 'ba Bɔko'ba ne ɔŋɔ yitɔti 'ba bilaka lesi ele ŋgɔ rɔ mbɛmbɛ, kina lijɛ kako kigeli ma kele mo ga rɔ 'ja zinni. ^{III} Gɔ kɔ'du mo na Bɔko'ba kiya te, “Minza mola dɛdɛ ma kpe koloma rɔ ŋburuŋburu mɔ bilaka, lijɛ yida rɔ 'ba dɔyayi na. Kada 'ba loma 'bɛnni ti kɔrɔ ŋge kuluku riyɔ kɔɔɔ dɔmɔ 'butɛ riyɔ (120).”

^{IV} Mɔ kada naga nima kina gbɔ di pɔtɔ mo kolowani 'ba bilaka mɔɔ ga oloma mɔ dɔyayi, lijɛ na rɔ kupɔ kɔyɔ 'ba kole 'ba Bɔko'ba ga ma ti yitɔti 'ba bilaka lesi. Lijɛ na koloma rɔ gɔŋga ma dɔ kilɛbɔ mɔ kada ma mɔlo tɔnɛ ga.

^V Kina ɔɔɔ Boko'ba konɔɔ lende kɛnyɛ kirasi 'ba bilaka 'deni ŋɔi rɔ mbɛmbɛ mi dɔyayi tine, meri 'ba mi bilaka kɔ'bɔ ŋɔi rɔ ma kɔlu kote kada pili, ^{VI} bo ti meri ɔɔ ame bo ko'ba bilaka ka le ndɛɛi ki'di mi dɔyayi ne. Kɔ'du mo ɔ'ɔ ŋbɔ kɔɔɔ dɔki'di bo ^{VII} kina bo kiya te, “Mɛdi mote dɔ bilaka naga nime mo'ba ne yaga di mi dɔyayi nime, kpaki ti dɔkomali yɛri ti wa ma titi ti ma kɛdi kele kebe mi dɔyayi bɛri naga ti yali pili. Ma ti meri ɔɔ ame mo'ba lijɛ ka le ndɛɛi.”

^{VIII} Tine Boko'ba ti mi kɛyi rɔ Nowa.

Nowa

^{IX-X} Ame na rɔ lende 'ba Nowa. Kole abo ga mota rɔ Seme ni ti Ama ti Yepete. Nowa na rɔ bɔ lende laka ame ŋge kɔɔ kpɔki di mi lɔŋgɔ bilaka 'ba mi kada naga nima kinza lende kirasi moto. Bo ɔ'bɔ nduwɛ mi rɔ kɔɔɔ'ba ti Boko'ba. ^{XI} Tine ya ma laki pili lende kɛnyɛ mo ga idari 'deni kɔmɔ Boko'ba, kɔzi kasi ko'dɔ 'bɛnni ogba mi dɔyayi 'deni ŋɔi kpaki ti rɔni. ^{XII} Boko'ba ŋɔɔ dɔyayi irasi rɔni 'deni ti lende kɛnyɛ, rɔmɔyi loma 'ba bilaka 'ba dɔyayi pili 'deni ŋɔi rɔ ma kɛnyɛ.

^{XIII} Kina Boko'ba kilende zi Nowa, iya te, “Mo'dɔkɔ 'deni tote dɔ kupɔ bilaka lesi pili yaga, rɔmɔyi kɔzi kasi ko'dɔ 'bɛnni ogba mi dɔyayi 'deni. Gɔ kɔ'du mo mɛdi mote dɔnni kpaki yaga ti dɔyayi. ^{XIV} O'dɔ sorope ma lɔbu ziyi di mi ŋgɛri ma kandi. Oke mi rɔ mo ga kolo yimo ti zibiti gbɛ kebe gɔmo yaga. ^{XV} Sorope mo nima o'dɔ kɔɔ a nime te. Gɔ ma kakpa mo i'di kɛdi dɔkɔmɔ kumɔgu kuluku riyo kɔɔɔ dɔmo 'butɛ

mota dɔɔmota (133). Gɔmo ma kɔ'bɔ mo i'di kɛdɪ dɔkɔmɔ kumɔgu 'butɛ riyɔ dɔmoriyɔ. Tiyɔbu ma kari tɔrɔ mo i'di kɛdɪ dɔkɔmɔ kumɔgu 'butɛ dɔɔmota. ^{XVI} Ubɔ dɔmo kola bi gbɔnɔ mbowa mi lɔngɔ dɔ ma tɔrɔ mo. O'dɔ kpadɔri mo kebe yɔki mo. Oke mi rɔ ma kalo mo bi mota rɔ dɔ kudɔ'du.

^{XVII} Mɛdɪ mi'di mini koso dɔyayi kote dɔ wa ma ti didɪ yimo naga nime dɔyayi bɛri bine ne pili yaga. Wa 'ba mi dɔyayi nime pili ɛdɪ kɔlɛ yaga. ^{XVIII} Tine mɛdɪ mo'dɔ pɔri lɔngɔ ze tiyi. Ni 'dɔ kɛki mi sorope ti 'ja 'bi ti kole 'bi ga ti 'ja 'ba kole 'bi ga. ^{XIX-XX} Ogba dɔkomali wa ma ti didɪ yimo naga nime me rɔ riyɔriyɔ tiyi mi sorope gɔ lijɛ kɔmɔ. Ogba dɔkomali yali pili ti yɛri mo ga ti wa ma titi ti ma kɛdɪ kele kebe bɛri mi dɔyayi naga. Ogba bɔtɔni mo kɔtɔ ti 'ja mo teyi. Dɔkomali wa naga nime pili rɔ riyɔriyɔ i'di kɛki kɔtɔ tiyi mi sorope gɔ lijɛ kɔmɔ. ^{XXI} Ogba dɔkomali akonyo pili kikeki mi sorope ziyi gbi zinni."

^{XXII} Kina Nowa ko'dɔ nɔgi pili kɔzɔ wa ma Bɔko'ba kose gɔmo zi bo.

VII

Mini Koso

^I Kina Bɔko'ba kilende zi Nowa, iya te, "ɛki mi sorope ti bilaka 'bi ga pili, rɔmɔyi monɔgɔ 'deni ni na nɔge kɔtɔ kpɔki rɔ ma laka di mi lɔngɔ bilaka pili 'ba dɔyayi nime. ^{II} Ogba di mi dɔkomali yɛri ma kɔpɔ rɔ akumu naga nime modɔmoriyɔ pili rɔ riyɔriyɔ, bɔtɔni mo kɔtɔ ti 'ja mo teyi. Tine ma kinza rɔ ma kɔpɔ rɔ akumu naga ogba bɔtɔni mo kɔtɔ ti 'ja mo teyi pili di

mī dɔkomali lijē nima rɔ ɡɔmo. ^{III} Kina ogba di mī dɔkomali yali pili gbī modɔmorīyō rɔ rīyōrīyō 'dɔ lijē nima pili kɔmɔ rɔ dɔ kupō mī dɔyayi. ^{IV} Di pōtō tō'dō dɔ modɔmorīyō kisaki di mī kada nime tɔne mēdī mi'di tɔrɔ ka'di mī dɔyayi kote kada kote korɔndɔ ɲbō tō'dō mo dɔ 'butē sowɔ. Wa ma ti didī yīmo naga nime pili mo'ba mī dɔyayi nime bine ne mēdī mote dɔmo yaga di mī dɔyayi.” ^V Kina Nowa ko'dɔ ɲgī pili kɔzɔ wa ma Bɔko'ba kose ɡɔmo zi bo.

^{VI} Mī kada nima mini koso kako dɔyayi ne, kɔmɔ kɔzɔ 'ba loma 'ba Nowa 'deni kuluku 'butē dɔmorīyō (600). ^{VII} Kina Nowa ni ti 'ja abo ti kole abo ga kpaki ti 'ja 'ba kole abo ga kēkī ɲgī mī sorope tɔmɔ di zi mini koso nima. ^{VIII-IX} Tine dɔkomali yērī ma kɔpɔ rɔ akumu naga kpaki ti ma kinza rɔ ma kɔpɔ naga ti yali ni pili, dɔkomali wa naga nime ēkī pili mī sorope rɔ rīyōrīyō, bɔtɔni mo kɔtɔ ti 'ja mo teyi kɔzɔ wa ma Bɔko'ba kose ɡɔmo zi Nowa. ^X Di pōtō tō'dō dɔ modɔmorīyō tine na mini koso kako ɲgī dɔyayi.

^{XI} Mī kɔmɔ kɔzɔ kuluku 'butē dɔmorīyō (600) 'ba loma 'ba Nowa mī tō'dō dɔ 'butē dōomu dɔmorīyō 'ba nyepe ma mī rīyō tine na kɔmɔ mini lōbu ame ga pili bīcī yayi bēri ne kulōmō ɲgī yaga, bi gbōɲō 'ba mītɔrɔ pili urōgō rōnnī ɲgī yaga, ^{XII} tɔrɔ kinda'ba ta'di mī dɔyayi kote kada kote korɔndɔ ɲbō tō'dō mo dɔ 'butē sowɔ. ^{XIII} Mī kada kɔtɔ mo nima na Nowa ni kēkī ɲgī mī sorope ti 'ja abo ti kole mota abo ga, Seme ni ti Ama ti Yepete ti 'ja 'bēnnī ga kpaki mota. ^{XIV} Dɔkomali yērī 'ba liɲɔ pili ti 'ba mōkō ti wa ma titi ti ma kēdī kele kebe mī dɔyayi bēri naga

kpaki ti yali mo ga ëkî koto tinnî mî sorope. ^{XV-XVI} Wa ame ga pili ti didî yîmo ne me rɔ riyōriyō, botɔni mo koto ti 'ja mo teyi di mî dɔkomali mo ga pili rɔ gɔmo ako zi Nowa këkî koto mî sorope ti bo kɔzɔ wa ma Boko'ba kose gɔmo zi bo. Kina Boko'ba kurögö kpadörî 'ba sorope ngî teyi.

^{XVII} Mini nima oso nbö tö'dö mo dɔ 'butë sowɔ mî dɔyayi, kina koso ngî kombi sorope kiyökö tɔrɔ. ^{XVIII} Mini ozoli rönî ngî kalo rɔ ma kënyë kina sorope kiyökö ngî koloma tilingere kebe dɔ mini. ^{XIX} Tine na kozoli rönî ngî rɔ mbëmbë dɔ dɔyayi kalo kindiyɔ dɔ dökü ma löbu 'ba dɔlinɔ naga nime pili. ^{XX} Kina koto ngî nduwë tozoli rönî nbö kalo kindiyɔ dɔ dökü ma löbu naga dɔkɔmɔ kumögu modɔmoriyö. ^{XXI-XXII} Tine dɔkomali wa ame ga pili mî dɔyayi ti didî yîmo ne ölä 'deni kote, dɔkomali yali pili ti yëri mo ga kpaki ti bilaka lesi. Wa ame ga pili mî dɔyayi ti tawo yîmo ne ölä kote dönñî me yaga. ^{XXIII} Nere Boko'ba ote dɔ wa 'ba mî dɔyayi nime ame ga pili ti didî yîmo ne me yaga, bilaka lesi kpaki ti dɔkomali yëri pili ti wa ma titi ma këdî kele kebe mî dɔyayi bëri naga ti yali mo ga, bo ote dɔmo pili yaga di mî dɔyayi. Nowa na nge kɔmɔ ti ya ame ga ti bo mî sorope yayi ne.

^{XXIV} Mini nima ö'bö rɔ ma koso dɔ dɔyayi nbö tö'dö mo dɔ kuluku mota (150).

VIII

Tulöku 'Ba Mini Koso

¹ Tine Boko'ba ëdî nduwë komeri Nowa ni ti dɔkomali yëri 'ba mökö kpaki ti 'ba linɔ ame ga

ti bo mi sorope yayi ne. Kina Boko'ba ki'di lili ma kembe koloma tome mi dɔyayi, na mini ki'di ngi tuloku. ^{II} Kɔmɔ mini löbu ame ga bici yayi kpaki ti bi gbönö 'ba mitɔɔ urögö rönni ngi teyi, kina tɔɔ ma kedi ka'di koya ngi yaga. ^{III} Kina mini koloma ngi nduwë toto kari beri di mi dɔyayi. Di pötö tö'dö dɔ kuluku mota (150) tine mini otö 'deni.

^{IV} Mi tö'dö dɔ 'butë döömu domoriyö 'ba nyepe ma modomoriyö na sorope kari kikëti rönni dɔ dökü löbu 'ba Ararata. ^V Kina mini koloma ngi nduwë rɔ toto nbö kömö mi nyepe ma 'butë. Mi tö'dö ma dɔndende 'ba nyepe 'butë tine na dɔ dökü ma löbu naga kinda yaga.

^{VI} Di pötö tö'dö dɔ 'butë sowɔ na Nowa kurögö bi gbönö 'ba sorope ma tönë bo ko'dɔ ne ^{VII} kina bo koja gora kari yaga. Tine gora ari kö'bö e'beni ngi nduwë töpu kebe bi tɔ tone ga yayi nbö mini kuloku kote di dɔyayi. ^{VIII} Kina Nowa koja matukpuru 'böwu kari tonɔɔ mo ɔdɔ mini otö 'deni kote di dɔyayi. ^{IX} Tine matukpuru ari ko'ja bi motɔ dë ame gɔ ki'di ndini teyi. Kina matukpuru kileki ngi kari zi bo mi sorope römöyi mini edi gba mi dɔyayi pili. Nowa oja közi bo gɔ matukpuru kotɔ kileki mi sorope gönï yayi. ^X Bo oloma ko'dɔ tö'dö 'böwu dɔ modomoriyö na bo kileki koja matukpuru 'böwu kari yaga. ^{XI} Mi dɔkɔpiyari 'deni tine na matukpuru kuyi dönï kileki kako zi bo mi sorope yayi ti mbili 'jowu ma kunzi kpëni. Gɔ kö'du mo na Nowa kikali ngi mini uloku 'deni kote di dɔ dɔyayi. ^{XII} Bo oloma ko'dɔ tö'dö 'böwu dɔ modomoriyö na bo koja matukpuru 'böwu kari

yaga. Ama tine matukpuru uyī dōnī dē kpe kileki kako zi bo mī sorope.

XIII Mī kōmō kōō kuluku 'butē dōmorīyō kōdō dōmō kōtō (601) 'ba loma 'ba Nowa, mī tō'dō ma dōndende 'ba nyepe ma dōgba tine mini ulōku 'deni yaga di dō dōyayi. Kina Nowa kunyē dō sorope koṅṅo bi kari yaga tine, bo o'ja dōyayi kēlē 'deni. **XIV** Mī tō'dō dō 'butē rīyō dōōmu dōmorīyō 'ba nyepe ma mī rīyō tine, dōyayi ēlē 'deni kututu yaga. **XV** Kina Bōko'ba kilende zi Nowa, iya te, **XVI** “Dō yaga di mī sorope ti 'ja 'bī ti kole 'bī ga ti 'ja 'ba kole 'bī ga. **XVII** Oja dōkomali yali naga nima ti yērī mo ga pili ti wa ma titi ti ma kēdī kele kebe mī dōyayi bēri naga nima tīyī mī sorope yayi ne kōdō yaga 'dō lījē kari kara konzi kogba mī dōyayi.”

XVIII Kina Nowa kōdō yaga di mī sorope ti 'ja abo ti kole abo ga ti 'ja 'ba kole abo ga. **XIX** Dōkomali wa ame ga kēdī kilingere kebe mī dōyayi ne, yērī pili rō gōmo kpaki ti wa ma titi ti ma kēdī kele kebe mī dōyayi bēri naga ti yali pili olo pili yaga di mī sorope gō kīnē mo ga ma gege.

Akumu 'Ba Nowa

XX Kina Nowa ko'ba bi 'ba akumu zi Bōko'ba na bo kogba rō kōtōkōtō di mī dōkomali yērī ma kōpō rō akumu naga nima gbī ti yali mo ga koṅma rō akumu zi Bōko'ba. **XXI** Kina odo Bōko'ba kumē tato kele mo 'deni tine, bo iya ti mī bo, kiya te, “A mōtō minza musōnō yayi kpe gō lende ko'dō 'ba bilaka, rōmōyī meri 'ba mī bilaka lesi rō 'ba kō'du kēnyē kisasi mōlo rō dō kole titi. A mōtō minza mote dō wa pili

'ba dɔyayi kpe kɔzo ame mo'do giri nime ne. ^{XXII} Dɔyayi ti koloma nduwē kō'bō ti kada 'ba tidiyē wa gbī ti kada 'ba tumu mo, kada 'ba bi kēyī gbī ti bi kututu, yē'bu gbī ti lɔwa kina kada gbī ti korondo."

IX

Lömu 'Ba Boko'ba

^I Kina Boko'ba ko'do yēyī zi Nowa ni ti kole abo ga, iya te, "Arake konzi kogba mī dɔyayi. ^{II} Dɔkomali yērī 'ba mī dɔyayi pili ti yali mo ga kpaki ti wa ma titi ti ma kēdī kele kebe mī dɔyayi bēri naga ti kenze 'ba mī mini ti kō'bō rɔ ma kere ye. Mi'di lijē pili 'deni kɔmɔ kōziye. ^{III} Mi'di lijē 'deni kpaki ti mbili wa ma kunzi naga nime ziye rɔ akonyo tonyo mo. ^{IV} Wa ma nge 'do konyoke dē na rɔ yida ame gba ti roma mo rɔmo ne. Mota gɔmo römōyī didi ēdī mī roma. ^V ɔdo bilaka mo koja didi 'ba lēpi nī, mēdi modɔ karama mo do bo mo. Kuruku ame ga pili koja didi 'ba bilaka mēdi modɔ karama mo dɔmo rɔ tölē. ^{VI} Boto ame kupō bilaka lesi lēpi nī, ti bilaka mɔto kupō bo gbī tara. Ma Boko'ba mo'ba bilaka 'deni gɔ kinē ma 'ba Boko'ba. ^{VII} Kina arake ti konzi kogba mī dɔyayi nime pili."

^{VIII} Boko'ba ilende gbī zi Nowa ni ti kole abo ga, iya te, ^{IX} "Mēdi 'deni mo'do lömu ma mī löngö ze tiye kpaki ti kupō ye ga ma di pötō ye, ^X kina gbī ti dɔkomali wa ma ti didi yimo, dɔkomali yali pili ti yērī mo ga 'ba lijɔ ti 'ba mökö pili rɔ gönnī, dɔkomali wa konzi naga nime kɔdo yaga di mī sorope kɔto tiyī ne. ^{XI} Mo'do lömu

'deni mī lōnggō ze tiye a mōtō minza mote dō wa ma ti didi yīmo naga nime kpe ti mini koso. A mōtō rō mini koso inza kako kpe kote dō dōyayi yaga. ^{XII} Mēdi mi'di akileme 'ba lōmu ma ḡburuḡburu mo nime mo'dō mī lōnggō ze tiye kpaki ti dōkomali wa ma ti didi yīmo naga nime nduwē kala gō kupō ma di yi'bōwu naga, ^{XIII} ti muruwō kanya ma azumulī mītōrō rō kinē 'ba pōri ma, ma ti dōyayi. ^{XIV} Ɔdō kiya te mi'di pōli kutu'bō dō dōyayi na kanya nime kileme rōnī 'deni yīmo, ^{XV} mēdi momeri lōmu ma nime mo'dō 'deni tiye kpaki ti dōkomali wa ma ti didi yīmo naga nime ne ḡgī. Kina a mōtō rō mini koso inza kpe kako kote dō wa ma ti didi yīmo naga nime yaga. ^{XVI} Ɔdō azumulī ma kōdō 'deni kileme rōnī mī pōli mēdi momeri lōmu ma ḡburuḡburu ma nime mo'dō 'deni mī lōnggō ze ma ti dōkomali wa ma ti didi yīmo naga nime mī dōyayi pili ne ḡgī. ^{XVII} Ame na rō kinē lōmu ma mo'dō 'deni mī lōnggō ze ma ti dōkomali wa ma ti didi yīmo pili.”

Nowa Ni Ti Kole Abo Ga

^{XVIII} Kole 'ba Nowa ame ga kōdō ti bo yaga di mī sorope na rō Seme ni ti Ama ti Yepete. Kole 'ba Ama na rō Kanana. ^{XIX} Kole mota 'ba Nowa naga nime lījē na rō yi līngī 'ba bilaka 'ba dōyayi nime pili.

^{XX} Nowa rō bō korō'dō nyaka, kina bo kīdiyē mōwō kēdi ko'dō rō layi naga. ^{XXI} Mī kada mōtō na bo kuwē layi mo ḡgī kupō bo kō'dō rō gō ḡbululu mī rō kilaka abo. ^{XXII} Ama 'bu 'ba Kanana ako ko'ja 'bu nī rō gō ḡbululu, kina

bo kari kiyöyö gomo zi löndö bo ma riyö naga nima. ^{XXIII} Kina Seme ni ti Yepete kogba bongö ngi kuruwö döpora lijë kari ti gönni kutu'bö dö sari 'ba rö 'bu nni, ti kömönni rö ma kuyi mökö kinza lijë ko'ja ra.

^{XXIV} Kina dödo Nowa kindini 'deni di pötö layi abo kikali wa ma kole abo ma titi ko'do zi bo tine, ^{XXV} bo iya te, “Sönö kedî dö Kanana. Bo ti kö'bö rö atöli zi löndö bo ga.”

^{XXVI} Bo ileki gbî kiya te, “Akilëlu kedî zi Böko'ba ma kongö gö Seme. Kanana ti koloma rö atöli zi Seme. ^{XXVII} Böko'ba ki'di Yepete kara, kupö bo ga ti koloma ti bilaka 'ba Seme ga. Kanana ti koloma rö atöli zi bo.”

^{XXVIII} Di pötö mini koso nima Nowa oloma ko'do komo köo 'böwu kuluku modomoriyö (350). ^{XXIX} Mi kada ma bo kedî köle tine komo köo abo 'deni pili kuluku 'butë döömu dömosowo (950).

X

Kupö Nowa

^I Ame na rö kupö kole 'ba Nowa ga ma lijë Seme ni ti Ama ti Yepete köyö di pötö mini koso.

^{II} Kole ma 'ba Yepete ga na rö Gomere ni ti Magogo ti Madayi ti Yawana ti Tubala ti Maseke ti Tirasa. ^{III} Kole ma 'ba Gomere ga na rö Asekenaza ni ti Ripata ti Togaruma. ^{IV} Kole ma 'ba Yawana ga na rö Elisa ni ti Sepaniya ti Kupuriyö ti Rodo. ^V Ya naga nime lijë na rö yi lingi 'ba ya ma koloma dö kpa yöpö gbî mi döötu naga. Ame na rö kupö Yepete ga mi kpa göli mo ga ma koloma

mī dōliṅṅo 'bēnnī ga ma gege kilende kpēnnī ga pili rō 'beri'beri.

VI Kole ma 'ba Ama ga na rō Kusa ni ti Ezipeto ti Libiya ti Kanana. **VII** Kole ma 'ba Kusa ga na rō Seyiba ni ti Awila ti Sabeta ti Rama ti Sabeteka. Kole ma 'ba Rama ga na rō Seba ni ti Dedana. **VIII** Kusa ari köyö Nimoroda, ame bo na koloma dōgba rō bō tigo ma ka'da yayi mī dōyayi nime. **IX** Bo na koloma rō riri ma dō kiteli kōmō Boko'ba tupō yeri. Gō kō'du mo na 'dō kēdi kiya te, "Kōzō Nimoroda rō riri ma dō kiteli kōmō Boko'ba bi tupō yeri." **X** Kpa yayi abo na kisasi di Babele kala Ereke kebe Akada pili mī dōyayi 'ba Babele. **XI** Di mī dōyayi nima yayi na bo kari Asura kari kubō gawo 'ba Ninēwē ni ti Robotayira ti Kala **XII** ti Resene mī lōṅṅo Ninēwē ni ti gawo löbu 'ba Kala.

XIII Ezipeto na köyö kupō bilaka naga nima kīdēkī rō Ludiya ni ti Anama ti Laba ti Napetuma **XIV** ti Paterusa ti Kasulu ti Kurētē ame kupō bilaka 'ba Pilisitiya kōdō kako di teyi ne.

XV Kole ma dōndende 'ba Kanana ga na rō Sidona ni ti Ete. **XVI** Kanana na gbī köyö kupō bilaka naga nima kīdēkī rō Yebusa ni ti Amora ti Girigasa **XVII** ti Iwa ti Aruka ti Sina **XVIII** ti Aruwa ti Zemara ti Amata. Kupō Kanana naga nime pili iyēyī rōnnī rō gege **XIX** kina dō maga 'ba e'be Kanana kala ṅgī di Sidona ṅbō kōmō Gerara ṅṅosi ṅgila Gaza di kapa ma kari dō ro'ō. Tine kapa ma kari yībī ala ṅbō kebe Sodomō ni ti Gomora ti Adoma ti Zeboyimo ṅbō kōmō ṅṅosi ṅgila Lasa. **XX** Ame na rō kupō Ama ga mī kpa

goli mo ga ma koloma mi doliᅇo 'benni ga ma gege kilende kpenni ga pili ro 'beri'beri.

XXI Seme bo londö 'ba Yepete ni ma löbu na köyö kupö bilaka pili ame kidëki ro Ebere ne.

XXII Kole ma 'ba Seme ga na ro Elama ni ti Asura ti Arupakasada ti Ludu ti Arama. **XXIII** Kole ma 'ba Arama ga na ro Uzu ni ti Ulu ti Getere ti Mesa. **XXIV** Kole ma 'ba Arupakasada na ro Sela, kina Sela köyö Ebere. **XXV** Ebere öyö kole riyö, möyi ma koto ro Pelege, ame kiya te "Ro koza," römöyi mi kada abo na bilaka 'ba døyayi koza minni. Möyi londö bo na ro Yekotana. **XXVI** Kole 'ba Yekotana ga na ro Alimodada ni ti Selepa ti Azalamaweta ti Jera **XXVII** ti Adorama ti Uzala ti Dikala **XXVIII** ti Obala ti Abimayeale ti Seba **XXIX** ti Opira ti Awila ti Jobaba. Ya naga nime pili ro kupö Yekotana ga. **XXX** Døyayi ma lijë koloma teyi na kala ᅇbo di Mesa kömö Separa mi døyayi kurungu ma kileki kapa kari yibi. **XXXI** Ame na ro kupö Seme ga mi kpa goli mo ga ma koloma mi doliᅇo 'benni ga ma gege kilende kpenni ga pili ro 'beri'beri.

XXXII Ya naga nime na ro kupö kole 'ba Nowa ga mi kpa goli mo ga ma gege pili go yi lingi mo ga. Kupö lijë na me kiyeyi roni mi døyayi di potö mini koso ro bilaka 'ba doliᅇo nime pili.

XI

Babele

^I Ma dogba tonë bine bilaka 'ba doliᅇo nime pili ilende kpa ᅇge koto, mi 'bö 'ba lende mo ga inza ro 'beri'beri. ^{II} Kina odo bilaka lesi koloma

'deni rɔ tilaki kebe yĩbĩ tine, lijẽ ari kɔmɔ mi bi pẽpẽlẽ mi dɔyayi 'ba Babele kina lijẽ koloma ŋgĩ yayi. ^{III} Tine lijẽ ilende rɔ gɔ rɔnnĩ, iya te, “Ako do'bake tɔ'bu gɔ doŋmake kele kandi.”

Kina lijẽ ko'ba tɔ'bu ŋgĩ tine zĩbitĩ na rɔ wa 'ba 'dɔ tora kɔmɔ mo timo. ^{IV} Lijẽ iya te, “Ako do'bake gawo zize gbĩ ti tẽlĩ ndende ma kakpa ŋbɔ kota mĩtorɔ 'dɔ ki'di mɔyĩ ze kilẽbĩ kinza dita'bake ra kote mi dɔyayi pili.”

^V Kina Bɔko'ba kako bẽrĩ tongɔ gawo ti tẽlĩ ndende nima bilaka naga nima ko'ba ne. ^{VI} Na bo kiya ti mi bo, kiya te, “Ya naga nima lijẽ pili rɔ bilaka kɔtɔ, kina lijẽ ilende kpa gbĩ ŋge kɔtɔ. Ame na 'deni rɔ tisaki 'ba wa ma lijẽ kẽdĩ ko'dɔ kada mɔtɔ. A mɔtɔ ame lijẽ ko'dɔkɔ to'dɔ mo inza konya dɔnnĩ kpe. ^{VII} Ako dari bẽrĩ tudɔlɔ mi kpennĩ yaga kinza lijẽ kuwɔ mi lende kiya 'bennĩ ga ra kpe rɔ gɔ rɔnnĩ.”

^{VIII} Kina Bɔko'ba kiyeyĩ lijẽ ŋgĩ di yayi kita'ba kote mi dɔyayi nime pili lijẽ kola to'ba gawo tɔnẽ. ^{IX} Gɔ kɔ'du mo na kidẽkĩ mɔyĩ mo rɔ Babele, ame kiya te “Kudɔlɔ,” rɔmɔyĩ di yayi na Bɔko'ba kudɔlɔ mi kpa bilaka 'ba dɔyayi nime pili, kina di yayi na gbĩ bo kiyeyĩ lijẽ kita'ba kote mi dɔyayi nime ne.

Kupö Seme

^X Ame na rɔ kupö Seme ga. Kina ɔdɔ Seme koloma 'deni ko'dɔ kɔmɔ kɔɔ kuluku riyo (100) tine, na bo kɔyɔ Arupakasada. Ama na 'deni rɔ riyo 'ba kɔɔ ma di pɔtɔ mini koso. ^{XI} Di pɔtɔ tɔyɔ Arupakasada nime bo oloma 'böwu ko'dɔ kɔmɔ

kɔɔ kuluku 'butë (500) bo köyö kole bɔtoni mɔɔ ga gbì ti yìtòtì.

XII Kina ɔɔ Arupakasada koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'butë mota dōomu tine, na bo köyö Sela. **XIII** Di pötö tōyö Sela nime Arupakasada oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku modɔɔmota kɔɔ dɔmo mota (403) bo köyö kole bɔtoni mɔɔ ga gbì ti yìtòtì.

XIV Kina ɔɔ Sela koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'butë mota tine, na bo köyö Ebere. **XV** Di pötö tōyö Ebere nime Sela oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku modɔɔmota kɔɔ dɔmo mota (403) bo köyö kole bɔtoni mɔɔ ga gbì ti yìtòtì.

XVI Kina ɔɔ Ebere koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'butë mota dɔmosowɔ tine, na bo köyö Pelege. **XVII** Di pötö tōyö Pelege nime Ebere oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku modɔɔmota kɔɔ dɔmo 'butë mota (430) bo köyö kole bɔtoni mɔɔ ga gbì ti yìtòtì.

XVIII Kina ɔɔ Pelege koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'butë mota tine, na bo köyö Ru. **XIX** Di pötö tōyö Ru nime Pelege oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku sowɔ kɔɔ dɔmo modɔɔmosowɔ (209) bo köyö kole bɔtoni mɔɔ ga gbì ti yìtòtì.

XX Kina ɔɔ Ru koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'butë mota dɔmoriyö tine, na bo köyö Seruga. **XXI** Di pötö tōyö Seruga nime Ru oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku sowɔ kɔɔ dɔmo modɔɔmoriyö (207) bo köyö kole bɔtoni mɔɔ ga gbì ti yìtòtì.

XXII Kina ɔɔ Seruga koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'butë mota tine, na bo köyö Nawura. **XXIII** Di pötö tōyö Nawura nime Seruga oloma 'böwu

ko'do koma koo kuluku sowo (200) bo koyo kole botoni moto ga gbi ti yitoti.

XXIV Kina odo Nawura koloma 'deni ko'do koma koo 'butë riyö döomu dōmosowo tine, na bo koyo Tera. XXV Di pötö töyö Tera nime Nawura oloma 'böwu ko'do koma koo kuluku riyö kodo dōmo 'butë döomu dōmosowo (119) bo koyo kole botoni moto ga gbi ti yitoti.

XXVI Kina odo Tera koloma 'deni ko'do koma koo kuluku koto kodo dōmo 'butë riyö (70) tine, na bo koyo Abarama ni ti Nawura ti Arana.

Kupö Tera

XXVII Ame na ro kupö Tera ga. Kole abo ga na ro Abarama ni ti Nawura ti Arana. Kole ma 'ba Arana na ro Loto. XXVIII Arana öle di mi gawo 'benni Ura mi dōyayi 'ba Babele gba kota 'bu nni kedä ti kömöni. XXIX Abarama ogbe Sarayi, tine Nawura ogbe 'ba bo ro Mileka nyiti 'ba Arana. Kole 'ba Arana moto na gbi ro Yiseka. XXX Tine löyö i'di röni de zi Sarayi loko oro gbo ngi ro koto.

XXXI Tera ogba kole abo Abarama ni ti kole 'ba kole abo Loto kole 'ba Arana ti Sarayi 'ja 'ba kole abo Abarama kënyi tinni di Ura di mi dōyayi 'ba Babele tari mi dōyayi 'ba Kanana. Tine lijë ari kömö Arana na lijë koloma ngi kileke bina. XXXII Tera ari köle di Arana yayi ko'ja koma koo 'ba loma abo kedä 'deni pili kuluku sowo kodo dōmo muyi (205).

XII

Dëki 'Ba Abarama

^I Boko'ba ilende zi Abarama, iya te, “Ēnyī di mī dɔyayi 'be di mī lɔŋgö bilaka 'bī ga, di mī liŋɔ 'ba 'bu yī kari mī dɔyayi ame mēdi mileme zīyī ne. ^{II} Ti mi'di kupö bilaka ma konzi kɔɔɔ di mīyī. Ti mo'do yēyī ma laka zīyī mi'di möyī yī kilēbī, 'do kēddī rɔ yēyī zi bilaka. ^{III} Ti mo'do yēyī ma laka zi bilaka ame ga kēdī ko'do yēyī zīyī. Tine ti mulömu bɔɔ ma kulömu yi. Ti mo'do yēyī ma laka tīyī pili dɔ bilaka 'ba dɔyayi.”

^{IV} Kina Abarama kēnyī ŋgī kari kɔɔɔ ma Boko'ba kiya zi bo tara. Kina Lɔɔɔ ěnyī gbī kari kɔɔɔ ti bo. Mī kada nima Abarama kēnyī di Arana ne kɔmɔ kɔɔ abo ēdī 'deni kuluku kɔɔɔ kɔɔɔ dɔmo 'butē riyö döömu (75). ^V Abarama ogba 'ja abo Sarayi ni ti Lɔɔɔ kole 'ba löndö bo ti wa ame ga pili lijē kēdī timo kpaki ti atoli ame ga lijē ko'ja di Arana yayi ne tari timo mī dɔyayi 'ba Kanana.

Kina ɔɔɔ lijē kōmō 'deni mī dɔyayi 'ba Kanana yayi tine, ^{VI} bo ari nduwē kebe mī dɔyayi nima ŋbö bo kōmō ŋgila ŋgērī koro 'ba Mɔre mī Sekeme. Mī kada mo nima e'be Kanana ēdī gba koloma mī dɔyayi nima yayi. ^{VII} Kina Boko'ba kileme rōnī zi Abarama, kiya te, “Yayi nime na mēdi mi'di zi kupö yī ga.” Kina Abarama ko'ba bi 'ba akumu yayi zi Boko'ba ame kileme rōnī 'deni zi bo ne.

^{VIII} Di pötö mo tine na bo kolɔɔ nduwē kari kapa dɔ ro'ɔ kari dɔyayi kurungu ma kileki kapa Betele ma kari yībī. Kina bo kari koga taya abo yayi mī lɔŋgö Betele ni ti Ayi. Betele kebe kapa ma kari dɔ tɔɔɔ tine Ayi kebe kapa mo ma kileki yībī. Di yayi bo o'ba bi 'ba akumu gbī bo koloma

tumötu Boko'ba di teyi. IX Kina bo koloma tololo ngi nduwë di yayi kari kapa dɔyayi 'ba Kanana ma kileki dɔ ro'ɔ.

Abarama Ari Ezipeto

X Tine sɛyɪ ma kɛnyɛ ari kila'ba ngi mi dɔyayi nima yayi. Gɔ kö'du mo na Abarama kari nbö Ezipeto 'dɔ toloma titi mbowa yayi. XI Kina ɔdɔ bo kari kömö 'deni dɔ maga 'dɔ tari ngi Ezipeto tine, bo iya zi 'ja abo Sarayi, bo iya te, “Ni na me kele kulöwö te, XII ɔdɔ Ezipeto ko'ja yi lijë ëdi kiya te ni 'ja ma na, kina lijë ti kupö ma ngi yaga kola yi koloma. XIII Iya zinni, iya te, ni lëmi ma na kina lijë ti kola ma moloma 'dɔ ko'dɔ ma laka gɔ kö'du 'bi.”

XIV Kina ɔdɔ bo kumu dɔ maga nima 'deni ködɔ Ezipeto tine, bilaka 'ba Ezipeto ongo 'ja nima ele ngi ro ma kɛnyɛ. XV Kina ɔdɔ turu ma löbu mɔtɔ ga 'ba bɔ dɔlinɔ ma löbu 'ba Ezipeto nima ko'ja loko 'deni tara tine, lijë ari ngi kubɪ gɔ tele mo zi bo. Kina koto loko ngi kari linɔ abo. XVI Gɔ kö'du mo na bɔ nima koloma ngi ro to'dɔ Abarama ro ma laka ki'di dɔtumu 'ba kamölö ni ti banya teyi ti sa ni ti akaca gbɪ ti atoli ni ti gamele. XVII Tine gɔ kö'du nima bo kogba Sarayi 'ja 'ba Abarama ne, na Boko'ba kodɔ rɔkɔ'ɔ ma kinza kiya naga ngi dɔ bo kpaki ti bilaka 'ba mi linɔ abo ga. XVIII Kina bo koja laja gɔ Abarama, kiya teyi, iya te, “Wa'di na me ko'dɔ zö te ne? Gɔ wa'di na kiya dë zö te, loko 'ja 'bi na? XIX Gɔ wa'di na kiya te loko lëmi yɪ na ki'di mogba loko ro 'ja zö? 'Ja 'bi na me, ogba loko kɛnyɪ kari yaga di bine.”

XX Bɔ dɔliŋɔ nima i'di lende mo zi bilaka abo ga kogba Abarama koja yaga di mī dɔyayi nima kari ti 'ja abo Sarayi kpaki ti wa ame ga 'deni rɔ 'ba bo ne.

XIII

Abarama Ni Ti Lɔtɔ

^I Kina Abarama kɔdɔ yaga di mī dɔyayi 'ba Ezipeto ti 'ja abo kpaki ti wa ame ga pili rɔ 'ba bo ne. Lɔtɔ ari gbī kɔtɔ ti bo, lijē kari mī dɔyayi 'ba Kanana ma kileki kapa dɔ ro'ɔ. ^{II} Tine Abarama 'deni rɔ bɔ wa ti dɔtumu 'ba yērī ame ga pili rɔ 'ba liŋɔ ne rɔ ma konzi gbī ti yamo rɔ mbēmbē. ^{III} Di yayi na bo kēnyī nduwē tolɔɔ kari yɔki Betele, ŋbō bo kari kōmō gɔ bi ma tōnē mī lōŋgō Betele ni ti Ayi bo koga taya abo pa dɔpara teyi ne. ^{IV} Gɔ bi nima na gbī tōnē bo ko'ba bi 'ba akumu zi Boko'ba teyi, na bo kari kumōtu Boko'ba yayi.

^V Lɔtɔ ma tōnē kari ti Abarama ne ēdī 'deni gbī ti dɔtumu 'ba yērī rɔ ma konzi ti bilaka ma 'ba bo ga. ^{VI} Gɔ kō'du mo na gɔ bi inza kpe ŋgölō rōnnī di mī dɔyayi nima yayi 'dɔ toloma bi kɔtɔ, rōmōyī yērī 'bēnnī ga onzi 'deni ŋgī rɔ mbēmbē, gɔ bi 'ba mɔli ɔ'bo dē kpe zīnnī todɔ'bo dōnnī teyi. ^{VII} Kina lamo ku'du rōnī ŋgī mī lōŋgō bɔ koda yērī 'ba Abarama ga ti bɔ koda yērī ma 'ba Lɔtɔ ga.

Mi kada nima e'be Kanana ti e'be Pereze ga ēdī gba koloma mī dɔyayi nima. ^{VIII} Kina Abarama kilende zi Lɔtɔ, iya te, “Ze rɔ lōndō, kinza di'di lamo dē kēdī mī lōŋgō ze ma ze tīyī ala gbī mī lōŋgō bɔ koda yērī 'bama ga ma ti 'bēyī.

IX Dɔyayi na me pili kɔmɔyɪ, oza rɔyɪ gbɔ yaga di rɔma. Oza kapa ma ko'dɔkɔ, ɔdɔ ko'dɔkɔ tari dɔ kapa gali ti mileki 'bama te dɔ kapa dɔrɪ. Ne ala ari te dɔ kapa dɔrɪ ti mileki 'bama te dɔ gali."

X Lɔtɔ ombi kɔmɔnɪ kɔŋgɔ yayi ame pili mɪ bi kilɛdɛ 'ba kpa yɔpɔ Yaradene ŋbɔ kala Zora na ti mini teyi rɔ mbɛmbɛ kɔzɔ nyaka 'ba Bɔko'ba tɔnɛ mɪ Edene, gbɪ kɔzɔ dɔyayi 'ba Ezipeto. Wa nime mɔlo gba kota kinza ma Bɔko'ba kote dɔ Sodomo ni ti Gomora dɛ. **XI** Kina Lɔtɔ koza 'ba bo rɔ yayi ame pili mɪ bi kilɛdɛ 'ba yɔpɔ Yaradene, na bo kɛnyɪ kari ŋgɪ nduwɛ kapa ma kileki yɪbɪ. Toza rɔ ma ya rɪyɔ naga nime koza rɔnnɪ na kɔzɔ wa nima tara. **XII** Abarama oloma 'ba bo mɪ dɔyayi 'ba Kanana, tine Lɔtɔ ari 'ba bo koloma mɪ lɔŋgɔ gawo ma mɪ bi kilɛdɛ naga nima, kina bo kari koga taya abo ŋɔsi ŋgila Sodomo. **XIII** Tine bilaka 'ba mɪ gawo nima lende kɛnyɛ mo ŋgɪ rɔ dɔ kiteli kɔmɔ Bɔko'ba.

Abarama Ēnyɛ Eborona

XIV Di pɔtɔ Lɔtɔ kari 'deni tine na Bɔko'ba kilende zi Abarama, iya te, "Di mɪ gɔ bi nima kɛddɪ teyi ne, ombi kɔmɔyɪ kɔŋgɔ bi toko dɔ kapa 'ba bi pili. **XV** Yayi nime kɔŋgɔ ne mɛdɪ mi'di pili zɪyɪ ti kupɔ yɪ ga 'dɔ kɔ'bɔ ŋburu rɔ ɛ'bi. **XVI** Ti mi'di kupɔ yɪ ga konzi kɔzɔ lupu 'ba dɔyayi. ɔdɔ bɔ mo kɪtɛtɛ lupu 'ba mɪ dɔyayi nime 'deni kote tine na bo ti kɔ'bɔ 'jaa tɪtɛtɛ kupɔ yɪ ga. **XVII** Ēnyɪ kilɪŋgere kote mɪ dɔyayi nime pili rɔmɔyɪ mɛdɪ mi'di zɪyɪ."

XVIII Kina Abarama kololo taya abo ngi kari ngila ngeri koro 'ba Mamore mi Eborona. Kina bo kari ko'ba bi 'ba akumu yayi zi Boko'ba.

XIV

Aka'da 'Ba Abarama

^I Mi kada 'ba Amrapela nere 'ba Babele ni lijē ti Ariyoko nere 'ba Elesara ti Kedarolamera nere 'ba Elama ti Tidala nere 'ba Goyima, nere sowo naga nime ^{II} alo ya do Bera nere 'ba Sodomoni ni lijē ti Birasa nere 'ba Gomora ti Sinaba nere 'ba Adoma ti Semebere nere 'ba Zeboyimo ti nere 'ba Bela ame kidēki moyi mo gbi ro Zora ne. ^{III} Nere muyi naga nime inda'ba minni kodobō rōnni kpa ya mi bi kilēde 'ba Sidimi ame 'deni le'jete ro Pōpō Mēlō ne. ^{IV} Kōmō kōō mo 'deni 'butē domoriyō ame Kedarolamera na koloma ro bō dōnni pili. Tine mi kōmō kōō ma 'butē dōōmota na lijē kēnyī tonyo burutu bo.

^V Mi kōmō kōō 'butē dōmosowō na Kedarolamera ni ti nere ame ga ti bo ne kalo ti bō ya 'bēnni ga ka'da e'be Repa ga di Asetoro Karanayima, kina gbi ti e'be Zuza ga di Ama ti e'be Eme ga di mi bi pēpēlē 'ba Kiriayatayima ^{VI} ti e'be Ori ga di do kurungu 'ba Edome koga gōmō ḡbō kala Eleparana kapa ma kari yi mōkō. ^{VII} Kina lijē kuyi kpēnni 'bōwu di yayi kileki kari te mi Kadesa ame kidēki moyi mo pa ro Enemisapata ne. Di yayi na lijē ka'da e'be Amaleke ga pili di mi doyayi 'bēnni gbi ti e'be Amora ame ga koloma 'bēnni mi Azazona Tamara ne.

^{VIII} Kina nere 'ba Sodomoni ti 'ba Gomora ti 'ba Adoma ti 'ba Zeboyimo ti 'ba Bela ame gbi kidēki

ro Zora ne kototo bo ya 'bënni ga ngi kari kpa ya mi bi kilëdë 'ba Sidimi. ^{IX} Nere muyi naga nime alo ya do nere ma sowo ame ga ro Kedarolamera nere 'ba Elama ni lijë ti Tidala nere 'ba Goyima ti Amorapela nere 'ba Babele ti Ariyoko nere 'ba Elesara. ^X Tine bi kilëdë 'ba Sidimi mo nima ngi lo ti gö 'ba zibiti. Kina odo nere 'ba Sodomo ni ti 'ba Gomora kedï ko'do tirina yaga di zi ya tine, lijë ila'ba ngi mi gö tönë ga. Nere ma mota na nge kololo komo kari do kurungu.

^{XI} Kina nere sowo naga nima kolowame ga pili mi Sodomo ni ti Gomora ne ngi kpaki ti wa ma konyo kari timo. ^{XII} Lijë inda'ba Lotowame kole 'ba löndö 'ba Abarama ma tönë kedï koloma Sodomo yayi ne ngi gbi kpaki ti wa mo ga kari timo. ^{XIII} Tine bo motowame komo di mi ya nima na kako kiya lende mo zi Abarama bo Ebere tönë kedï koloma ngila ngeri koro 'ba Mamore e'be Amora ne. Mamore ni ti löndö bo ga Esekole ni ti Anera na kinda'ba minni 'deni ti Abarama.

^{XIV} Kina odo Abarama kuwo 'deni kiya te inda'ba kole 'ba löndö bo 'deni kozo a nima tara tine, na bo kototo bo to'do ya abo ga ame pili mi linjo abo yayi ne ngi. Lijë edi pili kuluku modokoto kodowame 'butë döomu döomota (318). Kina lijë kari tozi go ya naga nima nbö komo Dana. ^{XV} Ro mi korondo 'deni tine na bo koza bilaka abo ga ro dotumu kuru do ya naga nima ko'do ya timo ka'da koga gomo nbö kala Oba kapa Damaseke ma kileki do tugbu toro. ^{XVI} Kina bo kototo wa ame ga pili ya naga nima kolowame kileki timo gbi ti Lotowame kole 'ba löndö bo ti wa mo ga ti 'ja ma kinda'ba kpaki ti 'boki moto

ga.

Abarama Ni Ti Malekisedeke

^{XVII} Di pötö tileki 'ba Abarama di bi ta'da ɲere Kedarolamera ni na ɲere 'ba Sodomu kari turë dɔ bo mī bi kilëdë 'ba Sawe ame kîdëki möyī mo gbī rɔ bi kilëdë 'ba ɲere. ^{XVIII} Kina Malekisedeke ɲere 'ba Salema ame bo gbī rɔ bɔ akumu 'ba Boko'ba ma mītɔrɔ ne kako ti maŋgolo'bɔ ni ti layi ^{XIX} ko'dɔ yëyī dɔ Abarama, kiya te, "Boko'ba 'ba mītɔrɔ ame ko'ba mītɔrɔ ni ti dɔyayi ne ko'dɔ yëyī zi Abarama. ^{XX} Akilëlu këdi zi bo Boko'ba 'ba mītɔrɔ ame ki'di yi ka'da bɔ ya 'bī ga ne."

Kina Abarama ki'di kapa ma 'butë 'ba wa pili zi Malekisedeke.

^{XXI} ɲere 'ba Sodomu nima ilende zi Abarama, iya te, "Ileki bilaka ma ga zö, tine wa naga nima pili ogba zīyī."

^{XXII} Tine Abarama ileki domo zi ɲere 'ba Sodomu nima, iya te, "Mulömu rɔma kɔmɔ ɲere Boko'ba 'ba mītɔrɔ bɔ ko'ba mītɔrɔ ni ti dɔyayi, ^{XXIII} a mɔtɔ minza mogba alato 'bī ala kabi 'ba wari 'bī ala ë'bī ma kɔtɔ mɔtɔ te, kinza kari kiya ra te, 'Ma na mi'di Abarama rɔ bɔ mɔri.' ^{XXIV} Minza mogba ë'bī ma kɔtɔ mɔtɔ te, tine ɲge rɔ wa ame ga bilaka ma ga konyo 'deni. Ne i'di bɔ pɔri ma ga Anera ni ti Esekole ti Mamore kogba bi gomo 'ba rönni."

XV

Lömu Ti Abarama

^I Di pötö mo na lende 'ba Boko'ba kako zi Abarama ti nyī ko'de dɔ bo, iya te, "Abarama,

kinza kere dē. Ma na rɔ makēti 'ba titata yi di zi wa ma kēnyē. Mēdi mi'di kpa kōzi zīyī rɔ mbēmbē.”

II Tine Abarama ileki dōmo, iya te, “Yō, ɲere Boko'ba, lende laka wa'di na ti kpa kōzi 'bī mo nima ko'do zō ko'ja mō'bō 'deni ɲgī kinza kole ɔto ne ya? Bɔ ma kēdi kari kinda'ba apōtō ma na ɲgī ti kēdi rɔ Elizara 'ba Damaseke nime. III I'di kole ɔto dē gbī zō yɔ, atoli nime kōyō mī liɲɔ ma ne na ɲgī kēdi kari kinda'ba apōtō ma.”

IV Kina bo kuwō Boko'ba kilende 'bōwu zi bo, iya te, “Atoli nima inza kinda'ba apōtō yī. Kole 'ba gbagba yī na ko kēdi kinda'ba apōtō yī.”

V Kina Boko'ba koto bo kari yaga, iya te, “Ombi kōmōyī mītorɔ kiyɔzɔ titētē kēlu naga nime te, kupō yī ga na ti konzi tara.”

VI Abarama i'di dɔ bo gɔ lende 'ba Boko'ba kina me ki'di Boko'ba kīdēkī Abarama rɔ bɔ lende laka. VII Boko'ba ilende zi bo, iya te, “Ma na rɔ Boko'ba ame ko'de yi di Ura di mī dɔyayi 'ba Babele 'dɔ ti'di yayi nime zīyī gɔ kēddī rɔ bɔ dōmo.”

VIII Abarama iya te, “Yō, ɲere Boko'ba, ti mikali tondo ma mēdi moloma rɔ bɔ dōmo?”

IX Boko'ba iya te, “O'de roko sa ti roko banya ti kole kamōlō, yēri naga nime pili rɔ ma kōmɔ kɔɔ mo ga ɲge gba mota ti matukpuru gbī ti kole matukpuru.”

X Kina Abarama ko'de yēri naga nime kumu kotopa yīmo rīyō, bo kiyija kapa mo ga pili rɔ ma koriya mindalo rīyō rɔ lōmu lōngō lijē ti Boko'ba. Tine bo otopa mī yali mo ga dē. XI Ran̄ga ako

ko'doko togo yida naga nima, tine Abarama oga lijë ngi yaga di teyi.

XII Kina odo kada kedî kôsö 'deni tine na tö'dö ma kinza kiya kinda'ba Abarama ngi. Mandölu ma do kiteli utu'bö bo ngi gbi ti tikere ma mbëmbë. **XIII** Kina Boko'ba kilende zi bo, iya te, "Ro ma laka kupö yi ga ti koloma ro bo löwö mi döyayi löwö. Lijë ti koloma ro atoli yayi ko'do kpöñi rönni nbö komo koo kuluku modoomota (400). **XIV** Tine ti modoo karama do bilaka 'ba döyayi mo naga nima ko'do kpöñi rönni ne. Kina odo lijë kedî kodo 'deni yaga di mi döyayi löwö nima, lijë ti kogba wa ngi tinni ro mbëmbë. **XV** Ne 'bëyi ti kari ë'bi 'jaa liya zi 'bu yi ga ti mi këyi. Ti kusu yi 'jaa ndo ko'ja köndë ë'bi 'deni kote. **XVI** Kupö yi ga ti kileki 'jaa kako bine mi kada 'ba kupö ma mi sowo ma koloma mi döyayi löwö nima yayi römöyi minza moga e'be Amora ga titi yaga di bine, tine 'jaa nbö odo lende kirasi 'bënni 'deni ro mbëmbë 'do kodo karama mo dönni."

XVII Kina odo kada kôsö 'deni go bi kölu tine, na Boko'ba kako ngi ti kete pa'do ti pa'do do kali kako ngi kudö kebe mi löngö yida naga nima. **XVIII** Mi kada nima na Boko'ba ko'do lömu ti Abarama, iya te, "Mi'di yayi nime 'deni pili zi kupö yi ga, kisasi molo di kpa do maga 'ba Ezipeto kala kpa yöpö 'ba Epurate, **XIX** ame ro döyayi 'ba bilaka naga nima kidëki ro Kene ti Keneze ti Kadamono **XX** ti Ete ti Pereze ti Repa **XXI** ti Amora ti Kanana ti Girigasa kina gbi ti Yebusa."

XVI

Sarayi Ni Ti Agara

^I Sarayi 'ja 'ba Abarama öyö kole ma koto te de du zi bo. Tine loko edä ti atoli 'beni yayi ro yito 'ba Ezipeto kidäki möyi mo ro Agara. ^{II} Kina loko kilende zi me'de ni Abarama, iya te, "Boko'ba na me ko'jongo ma 'deni kinza toyö kole. Atoli ma nima ödö timo, motoga loko na ti köyö kole zö."

Kina Abarama kuti ngi go lende 'ba Sarayi nima. ^{III} Di potö ma Abarama koloma 'deni ko'do komo koo 'butë mi dayayi 'ba Kanana tine, na 'ja abo Sarayi ki'di atoli 'beni Agara yito 'ba Ezipeto nima ngi ro 'ja zi bo. ^{IV} Abarama ödö ti Agara kina komo ngi.

Kina odo loko kongo 'deni loko komo kozo wa nima tara tine, loko ngi ro do kombi kebe tongo Sarayi ngi kozo wa ma yawa. ^V Sarayi iya zi Abarama, iya te, "Ee, lende kënyë nime ko'do roma ne ti kileki döyi. Ma na tonë mi'di atoli ma nime ziyi, kina me loko ko'ja 'deni loko komo, loko ongo ma 'deni ngi kozo wa ma yawa. Boko'ba ko'do burë nime mi löngö ze tiyi, odo 'ba ye na laka."

^{VI} Tine Abarama ileki zi Sarayi, iya te, "Loko atoli 'bi na, ni ti közi kakpa dönü. O'do loko ngi kozo wa ma ko'doko to'do mo tara."

Kina Sarayi koloma ngi to'do Agara ro ma kënyë, na Agara kënyi kirinja ngi di zini.

Malayika Ni Ti Agara

^{VII} Malayika 'ba Boko'ba ari kondoso ti Agara di kpa daa di mi mökö go kori kari Surö, ^{VIII} kilende zini, iya te, "Agara atoli 'ba Sarayi, ako di yala kina eddi kari yala?"

Loko iya te, “Mëdi miriña di zi Sarayi bo dɔma.”

^{IX} Malayika nima iya zini, iya te, “Ileki kari zi Sarayi bo dɔyi kuwö dɔni.”

^X Kina malayika kileki gbï kiya te, “Mëdi mi'di kupö yi ga kara konzi rɔ mbëmbë bi 'ba titëtë mo konya dɔ. ^{XI} Kole nima müyi ne ëddi köyö rɔ kole bɔtɔni kidëki möyi mo rɔ Yisamele, ame kiya te 'Boko'ba uwö 'deni,' römöyi Boko'ba uwö lisa 'bi 'deni. ^{XII} Bo ti koloma rɔ kuruku kɔzɔ akaca 'ba mökö naga tara. Bo ti koloma kö'bö rɔ ya ti bilaka pili kina bilaka pili ti kö'bö gbï rɔ ya ti bo. Bo ti koloma 'beri yaga di mi löngö wado abo ga pili.”

^{XIII} Agara ititi rɔni, iya te, “Boko'ba na me ŋgi mo'ja rɔ ma laka? Mëdi moloma gba rɔ ma kididi di pötö mo ne?”

Gɔ kö'du mo na loko kidëki möyi Boko'ba ame kileme rɔni zini ne rɔ “Boko'ba ma koŋɔ ma.”

^{XIV} Kina ma 'dɔ ki'di bilaka kidëki möyi daa nima mi löngö Kadesa ni ti Berede ne rɔ “Daa 'ba bo didi ame koŋɔ ma ne.”

^{XV} Agara öyö kole zi Abarama kina bo ki'di möyi mo rɔ Yisamele. ^{XVI} Mi kada mo nima kɔmɔ kɔɔ 'ba Abarama ëdi 'deni kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butë mota döömu dɔɔkɔtɔ (86).

XVII

Lömu Ti Yëyi

^I Kina ɔdɔ kɔmɔ kɔɔ 'ba Abarama këdi 'deni kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butë sowɔ döömu dɔmosowɔ (99) tine, na Boko'ba kileme rɔni zi bo, iya te, “Ma na rɔ Boko'ba bo tigo dɔ kiteli.

Uwö dɔma, kina ö'bö nduwë to'dɔ wa ma kodɔɔ gɔ kɔmɔ ma. ^{II} Mëdî mo'dɔ lömu ma tiyî mi'di kupö yî ga konzi rɔ mbëmbë.”

^{III} Kina Abarama kudë dɔ bo bëri mëmë mo kosa yayi. Boko'ba iya te, ^{IV} “Mo'dɔ lömu ma 'deni tiyî, ti këddî rɔ 'bu löbu 'ba bilaka 'ba dɔ'be ma konzi. ^V Möyî yî inza kpe rɔ Abarama, tine 'deni rɔ Abarayama, ame kiya te “Bu 'ba dɔ'be,' römöyî mo'dɔ yi 'deni rɔ 'bu löbu 'ba bilaka 'ba dɔ'be ma konzi. ^{VI} Ti mi'di kupö ma konzi kɔdɔ di miyî mɔtɔ ga koloma rɔ bɔ dɔliŋɔ ma löbu. Mëdî mi'di kupö yî ga konzi koloma rɔ bilaka 'ba dɔ'be ma konzi. ^{VII} Ti mi'di lömu ma kö'bö mi löngö ze tiyî gbî ti kupö yî ga nduwë kala gɔ kupö lijë ga ma di yî'böwu yayi. Ti mi'di lömu nime kö'bö rɔ ŋburunburu, moloma rɔ Boko'ba ziyî kina gbî zi kupö yî ga. ^{VIII} Mëdî mi'di yayi nime këddî koloma yîmo rɔ bɔ löwö ne ziyî kina gbî zi kupö yî ga. Dɔyayi 'ba Kanana nime pili ti koloma kö'bö ŋburu rɔ yayi 'ba kupö yî ga, kina ti mö'bö gbî rɔ Boko'ba zînnî.”

^{IX} Kina Boko'ba kilende gbî zi Abarayama, iya te, “Nî gbî 'dɔ kutî toro lömu nime mi löngö ze tiyî ne, nî Abarayama kpaki ti kupö yî ga nduwë kala gɔ kupö lijë ga ma di yî'böwu yayi. ^X Lömu ame 'dɔ koro gɔ kö'bö mi löngö ze tiyî gbî ti kupö yî ga ne, kina me. Bɔtɔni pili ame ga rɔ kupö yî ne 'dɔ ko'dɔ dölëti 'ba akilele. ^{XI} Ziyë pili tilele dɔ 'bana 'ba rɔye 'dɔ kö'bö rɔ kinë 'ba lömu nime mi löngö ze tiyî ne. ^{XII-XIII} Kisaki di mi kada nime tɔne nduwë kari dɔgba, ziyë tilele kole bɔtɔni pili mi tö'dö dɔ modɔmota di pötö kada 'ba tɔyö mo. Kole bɔtɔni ame ga nduwë kala gɔ kupö yî

ga ma di yi'böwu yayi kpaki ti atoli ma köyö mi liṅṅo 'bi ala ma kugö ti yamo 'bi ga ame liṅṅe ro bo löwö kinza ro kupö 'ba miyi ne pili 'do tilele mo. Ame na ro kiné 'ba lömu ma mi yida roye 'do kileme lömu nime mo'do tiyi ne ö'bö 'deni ro ḡburuḡburu. ^{XIV} Bōtoni ame kilele de ne inza kpe ro 'bama rōmōyi bo oro lömu ma de."

^{XV} Kina Boko'ba kilende 'böwu zi Abarayama, iya te, "Kinza kidēki möyi 'ja 'bi Sarayi de kpe ro Sarayi, tine möyi ni 'deni ro Sara. ^{XVI} Mēdi mo'do yēyi ma laka zini loko köyö kole ziyi. Mēdi mo'do yēyi zini loko koloma ro ma 'ba bilaka 'ba do'be ma konzi. Bo doṅṅo ma löbu ti kodo di mi kupö ni ga."

^{XVII} Kina Abarayama kudē do bo bēri mēmē mo kosa yayi. Tine bo ögö kiya ti mi bo, iya te, "Bōtoni ame komo koo mo 'deni kuluku riyo (100) ne, ti köyö kole yo? Sara ame komo koo mo 'deni kuluku koto kodo domo 'butē sowo (90) ne ti köyö kole yo?"

^{XVIII} Kina bo kiya zi Boko'ba, iya te, "Dēne 'do ki'di Yisamele ra gbo 'do koloma ro bi doma."

^{XIX} Boko'ba iya te, "Inza tara, 'ja 'bi Sara edi köyö kole ziyi ki'di möyi mo ro Yisika. Kina ti mulömu lömu ma nime kö'bö ti bo nduwē ro ḡburuḡburu kala go kupö bo ga ma di yi'böwu.

^{XX} Ne muwö akititi 'bi ma go lende 'ba Yisamele 'deni, ti mo'do yēyi zi bo mi'di kole konzi zi bo, kupö bo kara ro mbembē. Bo ti kēdi ro 'bu 'ba ḡere 'butē domoriyo. Kina ti mi'di kupö bo ḡgi kara ro bilaka 'ba do'be ma löbu. ^{XXI} Tine ti mulömu lömu ma kö'bö ti Yisika ame Sara kēdi köyö ziyi ti koo kabate ne."

XXII Kina ɔɔɔ Boko'ba kote tilende 'deni zi Abarayama kɔzɔ a nime te tine, na bo kari ɛ'bɛnɛ ɲɔ.

XXIII Mɛ kada kɔtɔ mo nima na Abarayama kuwɔ dɔ Boko'ba, bo kogba kole abo Yisamele kilele kpaki ti bɔtɔni ame ga pili mɛ liɲɔ abo ne ti atɔli ma kɔyɔ mɛ liɲɔ abo ga pili ti ma bo kugɔ ti yamo abo naga. XXIV Mɛ kada nima kilele Abarayama ne kɔmɔ kɔɔ abo ɛdɛ 'deni kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butɛ sowɔ dɔɔmu dɔmosowɔ (99). XXV Tine kɔmɔ kɔɔ 'ba kole abo Yisamele ɛdɛ 'deni 'butɛ dɔɔmota. XXVI Mɛ kada kɔtɔ nima na kilele Abarayama ni kpaki ti kole abo Yisamele pili XXVII ti atɔli ma kɔyɔ mɛ liɲɔ abo ga kpaki ti ame ga bo kugɔ ti yamo di zi bɔ lɔwɔ ne.

XVIII

Boko'ba Ako Tori Abarayama

I Boko'ba ileme rɔnɛ zi Abarayama di ɲgila ɲgɛrɛ koro 'ba Mamore ko'ja Abarayama kɛdɛ koloma kpadɔrɛ 'ba rɔ kilaka abo 'deni mɛ zana kada ma kata. II Bo ombi kɔmɔ bo ko'ja bilaka mota kɛdɛ kɔrɔ yayi. Kina ɔɔɔ bo ko'ja lijɛ 'deni tara tine, na bo kirɛɲa ɲɔ kurɛ dɔnnɛ, bo kudɛ dɔ bo bɛrɛ mɛmɛ bo kosa yayi. III Bo iya te, "Nɛre ma ga, moma'jo rɔma ziye kinza kitelike dɛ di dɔliɲɔ ma. Ma na me bine toja laja ziye. IV I'dike mo'de mini kurɔgɔke ndiye timo, kindawoke rɔye mbowa bɛcɛ ɲgɛrɛ nime bine V 'dɔ moma akonyo ɔtɔ ga ziye konyoke. Di pɔtɔ mo tine ti karike e'be 'jaa nduwɛ dɔ lingere 'be, kɔzɔ ame kutike 'deni tako tonɲɔ ma bɔ laja 'be ne, i'dike moja laja ziye."

Na ya naga nima kiya te, “Ele, o'do kozo ma kiya.”

^{VI} Kina Abarayama köpu welo kari rö zi Sara 'dë yayi, iya te, “Ogba sapiya welo kiyari ruzu ma kele koŋma ro maŋgolo'bo.”

^{VII} Kina bo kirija kari mi jolo kope kole sa ma kono laka, ki'di zi bo laja ko'do welo. ^{VIII} Kina bo kogba wi ma keri gbi ti ma kara ti yida mo tone ko'de kutë komo ya naga nima. Kina bo koloma ngi ro toja laja zinni di bici ngeri nima yayi, lijë konyo kpenni.

^{IX} Lijë ititi bo, iya te, “Ja 'bi Sara edi yala?”

Bo iya te, “Loko edi ro bine.”

^X Bo ma koto di mi longo ya naga nima, iya te, “Medi mileki mako kabate ti ko, kina 'ja 'bi Sara ti koyö kole ngi.”

Sara edi kpadori kebe go bo yayi kedü kuwo lende nime. ^{XI} Abarayama ni kpaki riyö ti Sara öndë 'deni gomo kowo. Kina Sara inza gbi kpe ti a do 'ja. ^{XII} Go kö'du mo na loko kögö, kiya te, “Ze ame döndë 'deni ro korob'bo kozo a nime te kpaki riyö ti me'dë ma ne, ti mebe 'bowu to'doko tö'dö ti me'dë?”

^{XIII} Kina Boko'ba nima kititi Abarayama, iya te, “Go wa'di na Sara kögö kiya te, “Ti möyö kole ngi ko'ja möndë ama 'deni?” ^{XIV} A moto edi ma to'do mo konya do Boko'ba? Kozo kada ame mose kö'du mo ne, medi mileki mi kpa dokikeri, kina Sara ti komo kole ngi.”

^{XV} Tine Sara 'deni ro tikere, na loko kandi gomo, iya te, “Mögö dë.”

Bo iya te, “Inza tara, ögö ko ro ma laka.”

Akititi Gɔ Sodomɔ

XVI Ya naga nima ɛnyɛ di yayi kuyɛ kɔmɔnnɛ kari dɔ Sodomɔ. Kina Abarayama kari tinnɛ koto gɔnnɛ gɔ kɔri. **XVII** Bɔko'ba iya ti mi bo, iya te, “Minza musu dɔ wa ma mɛdɛ mari to'dɔ mo nime di zi Abarayama. **XVIII** Kupɔ bo ga na ti kɛdɛ rɔ bɔ tigɔ gbɛ rɔ ma dɔ kiteli. Kina ti bo na ti ko'dɔ yɛyɛ ma laka zi bilaka pili. **XIX** Bo na rɔ bɔ ame migeli 'deni 'dɔ bo ki'di kole abo ga kpaki ti kupɔ bo ga kuwɔ dɔma gɔ lijɛ ko'dɔ wa ma kodɔrɔ ame rɔ ma laka ne. Kina ɔdɔ lijɛ ko'dɔ 'deni tine ti mo'dɔ wa ame ga mulɔmu 'dɔ to'dɔ mo zi Abarayama ne ɳgɛ.”

XX Kina bo kiya zi Abarayama, iya te, “Lɛbɛ 'ba lende kɛnyɛ 'ba Sodomɔ ni ma ti Gomora udu 'deni kɔmɔ mbili ma. Lende kɛnyɛ 'bɛnnɛ 'deni ɳgɛ rɔ dɔ kiteli. **XXI** Mɛdɛ mari tongɔ mo, ɔdɔ ɛdɛ ɳgɛ kɔzɔ lɛbɛ mo ame muwɔ ne tara ya. Ne ɔdɔ kinza tara ti mikali gbɛ.”

XXII Kina ya ma riyo kɛnyɛ ɳgɛ nduwɛ kari kapa yɔki Sodomɔ, tine Bɔko'ba ileke 'ba bo ti Abarayama yayi. **XXIII** Kina Abarayama kese ɳgɔsi ɳgila Bɔko'ba kititi, kiya te, “Ti kote dɔ bɔ lende laka gbɛ yaga kɔtɔ ti bɔ lende kɛnyɛ? **XXIV** ɔdɔ bɔ lende laka kɛdɛ kuluku kɔtɔ mi gawo nima, ti kote dɔmo gbɛ yaga? Ti kɔmɔ gawo nima dɛ gɔ kɔ'du 'ba bilaka kuluku kɔtɔ naga nima yimo yayi ne? **XXV** Rɔ ma laka mikali inza kote dɔ bɔ lende laka pili yaga kɔtɔ ti bɔ lende kɛnyɛ. To'dɔ mo tara inza kari du te laka. ɔdɔ ko'dɔ kɔzɔ a nima tara ɛddɛ kodɔ gomɔ dɔ bɔ lende laka kpaki ti bɔ lende kɛnyɛ. To'dɔ mo tara inza

du te rɔ ma laka. Ni bɔ ko'dɔ burɛ 'ba dɔyayi pili na rɔ bɔ ko'dɔ wa ma kodɔrɔ."

XXVI Bɔko'ba iya te, "Ɔdɔ mo'ja bɔ lende laka kɛdɛ kuluku kɔtɔ mɪ Sodomɔ yayi, mɛdɪ mɔmɔ gawo nima pili gɔ kɔ'du 'bɛnnɪ."

XXVII Abarayama ileki 'bɔwu kiya zi Bɔko'ba, iya te, "Moma'jo rɔma zɪyɪ Bɔko'ba ola ma gɔ tilende zɪyɪ rɔ dɔ kɪtɛwu. Minza rɔ ɔtɔ, ma ŋgɪ rɔ lupu ni ma ti buruku. XXVIII Ne ɔdɔ ma muyɪ konye rɔnnɪ yaga di kɔmɔ bɔ lende laka naga nima, ti kote dɔ gawo nima pili yaga gɔ kɔ'du 'ba ya ma muyɪ naga nima kinza kpe teyi ne?"

Bo iya te, "Ɔdɔ mo'ja bɔ lende laka yayi 'butɛ sowɔ dɔɔmu, minza mote dɔmɔ."

XXIX Abarayama ititi 'bɔwu, iya te, "Ne ɔdɔ ko'ja bɔ lende laka ŋge 'butɛ sowɔ yayi?"

Bo iya te, "Ɔdɔ bɔ lende laka kɛdɛ yayi 'butɛ sowɔ, minza mote dɔmɔ."

XXX Abarayama iya te, "Bɔko'ba, moma'jo rɔma zɪyɪ, kinza kɛnyɪ dɛ rɔ 'dɪrɪ tɔ, i'di milende gbɪ. Ne ɔdɔ ko'ja ŋge 'butɛ mota?"

Bo iya te, "Ɔdɔ mo'ja bɔ lende laka 'butɛ mota yayi minza mo'dɔ."

XXXI Abarayama iya te, "Bɔko'ba, moma'jo rɔma zɪyɪ, ola ma gɔ tilende zɪyɪ rɔ dɔ kɪtɛwu. Ne ɔdɔ ko'ja kɛdɛ ŋge 'butɛ rɪyɔ yayi?"

Bo iya te, "Minza mote dɔ gawo nima ɔdɔ ma 'butɛ rɪyɔ kɛdɛ yayi."

XXXII Abarayama iya te, "Bɔko'ba, kinza kɛnyɪ dɛ rɔ 'dɪrɪ tɔ, i'di ma milende ŋge mɪ kɔtɔ na ti. Ne ɔdɔ ko'ja ŋge 'butɛ?"

Bo iya te, "Minza mote dɔmɔ ɔdɔ kɛdɛ ŋge 'butɛ."

XXXIII Di pötö bo kote tilende 'deni ti Abarayama na Boko'ba kari abo ngi tine na Abarayama kileki ngi liɔ.

XIX

Loto Ni Ti Malayika

^I Malayika riyö naga nima ari kömö Sodomö rö mi dököpiyari, ko'ja Loto këdi koloma kpa reki yayi. Kina ɔɔ bo ko'ja lijë 'deni tara tine na bo kënyï ngi kurë dönni kudë ɔ bo bëri kömönni.

^{II} Bo iya te, “Nere ma ga, ma na me bine 'ɔ toja laja ziye. Moma'jo röma ziye akoke liɔ ma gɔ kurögöke ndiye kö'döke, molo nbo tine ti karike e'be 'jaa.”

Lijë iya te, “Inza tara, dedï dö'dö eze yaga bi kɔpɔ nime bine.”

^{III} Tine bo oloma to'ɔ atiri gönni rö gögö na lijë kari ngi gbo liɔ abo. Bo i'di koɔma maɔgolo'bo ko'ɔ akonyo ma koɔmi zi ya naga nima konyo kpënni.

^{IV} Tine gba kota kinza lijë kö'dö bëri na botöni 'ba mi gawo nima kototo rönni ngi pili yayi, yöbi kpaki ti bulöbu mo ga ototo rönni ngi me kuru ɔ rö nima toko teyi. ^V Kina lijë kidëki Loto kititi, iya te, “Bilaka naga nime kako mi dököpiyari nime liɔ 'bi bine ne lijë ëdi yala? Oja lijë yaga zize dayi gɔ dö'dö tinni.”

^{VI} Loto ɔɔ kari zinni yaga yayi, kurögö kpadöri teyi ti göni, ^{VII} kilende zinni, iya te, “Löndö ma ga, moma'jo röma ziye, kinza kö'döke lende ma kënyë ma tara ga dë. ^{VIII} Mëdi ti yitöti riyö bine ame lijë gba kikali a mɔto rö botöni

dē, i'dike moja lijē ziye bine ko'doke ɔto nima miye ne zinnī. Ne kinza ko'doke a mɔto dē zi ya naga nime, römöyī lijē ako 'deni rɔ ŋba mī go bi 'ba loma ma.” ^X Tine lijē iya te, “Ese yaga di kɔmɔze, nī bɔ löwö nime, nī yē na 'do kebe ti'di lende zize? Dēdī do'do wa kēnyē tɔne ziyī kebe ma do'doko 'do to'do mo zinnī.”

Kina lijē ki'di titiŋi Lɔto ŋgī rɔ ma kēnyē, lijē kese 'deni 'do todowe kpadōri.

^X Tine na ŋba naga nima koja kōzinnī ŋgī go Lɔto koto kileki rö, kurögö kpadōri teyi. ^{XI} Kina ŋba tönē ga kiyölu kɔmɔ bilaka naga nima go kpadōri yayi ne ŋgī pili yaga kinza lijē ko'ja kpadōri nima ra gbī.

^{XII} Ŋba naga nima ititi Lɔto, iya te, “Ēddī ti bilaka 'bī mɔto ga bine? ɔdo bɔ lanzo yī ga ti kole 'bī ga ti yitōti 'bī ga ti ma wado 'bī ga kēdi mī gawo nime bine, ototo lijē koja yaga, ^{XIII} römöyī dēdī do'doko tote do bi nime yaga. Lēbī 'ba lende kēnyē mbēmbē 'ba bilaka 'ba go bi nime ömō 'deni zi Boko'ba, kina me koja ze 'deni tote do go bi nime.”

^{XIV} Lɔto ēnyī kari zi bɔ lanzo bo ga ame kēdi ko'doko togbe yitōti abo ga ne, iya te, “Ēnyī kodoke yaga welo di mī go bi nime, Boko'ba o'doko 'deni tote do gawo nime.”

Tine lijē iya te bo ēdī ka kindēndē dōnnī.

'Ja 'Ba Lɔto

^{XV} Mī kano bi 'deni tine malayika naga nima iya te, “Lɔto, ēnyī welo kogba 'ja 'bī ni ti yitōti riyo 'bī naga nime kodoke yaga di bine, kinza

kote dɔye ra koto mi karama nime ked̄i kodo do gawo nime ne.”

XVI Tine Loto ed̄i gba kicayi kina malayika naga nima kinda'ba kōzi bo ti 'ja abo kpaki ti yitōti abo ga koja yaga di mi gawo nima, rōmōyi Boko'ba ti mi kēyi rō mbēmbē rō bo. **XVII** Kina ɔdo malayika koja lijē 'deni go kori tine, bo ma koto iya te, “Iriṅake tōmō didi ye. Kinza koṅgoke bi dē kileki yi'bōwu kina kinza koroke dē gbi mi bi kilēdē bine. Iriṅake ṅbō do dōku tōmō rōye kinza kote dɔye.”

XVIII Loto iya te, “Inza tara, ṅere ma ga, **XIX** o'doke ma 'deni kele kulōwō komoke didi ma. Do dōku nima ɔwō kēnyē, tōlē lobu nime ed̄i kuru doma kupō ma gba kota kinza mōmō yayi. **XX** Ma laka mo gawo titi nime na ṅoli 'do tiriṅa teyi, i'di ma miriṅa yayi, kōzō ame koṅgo bo ka ṅgi rō go bi ma titiyi kina ti mōmō ṅgi yayi.”

XXI Malayika iya te, “Ele, muti 'deni go lende kiya 'bi, minza mote do bi nima kpe yaga. **XXII** O'do rōyi welo kiriṅa yayi, minza mo'do a mōto titi gba kota kinza kōmō yayi.”

Go kō'du nima Loto kiya te bi nima ṅge titiyi ne, na ki'di kidēki mōyi mo ṅgi rō Zora, ame kiya te “Titi.” **XXIII** Loto ari kōmō yayi 'deni ti kada ked̄i ki'di kpēni. **XXIV** Kina Boko'ba kodo pa'do ṅgi ti kulugbi dōku ma ked̄i kilanma kako di mitorō do gawo 'ba Sodomō ni ti Gomora. **XXV** Kina kote do gawo naga nima ṅgi pili yaga kpaki ti bi kilēdē mo pili ti bilaka mo ga ti wa ame ga kōtu mi go bi nima yayi. **XXVI** Tine 'ja 'ba Loto uyi kōmōni kileki yi'bōwu na loko korō ṅgi kiyi yayi rō dōku 'ba mēlō.

XXVII Mɔlo mi dɔŋbo mo nima na Abarayama kɛnyi kari go bi tɔnɛ bo kɔro pa kɔmo Boko'ba di teyi ne. XXVIII Bo oŋgo bi kari do Sodomɔ ni ti Gomora ti doɣayi pili ma mi bi kilɛdɛ nima, tine bo o'ja kɔtu na ŋgi kɛdi kanyo guliyi di doɣayi nima yayi kɔzo kɔtu 'ba lindi tara. XXIX Mi kada nima Boko'ba kɛdi kote do gawo 'ba mi bi kilɛdɛ naga nima Loto koloma teyi ne, bo i'di akititi 'ba Abarayama tɔnɛ dɛ du te kudɔlu di do bo. Bo oja Loto ŋgi yaga di mi tolɛ lobu nima.

Kupɔ Loto

XXX Loto ro tikere di bi toloma mi Zora, kina bo kɛnyi ŋgi yaga di yayi ti yitoti riyɔ abo naga nima kari koloma mi ti'bɔrɔ 'ba doku. XXXI Tine na nyiti ma lobu mo kɛnyi kiya zi lɛmi ni ma titi, iya te, "Bu ze na me kɔndɛ 'deni. Kina me botɔni ɔto inza gbɛ mi doɣayi nime bine yo 'do kogbe ze kɔzo dɔlɛti 'ba bilaka lesi pili. XXXII Ako di'di 'bu ze kuwɛ layi go do'do tini 'do doyo kole ti bo."

XXXIII Mi korɔndo nima na lijɛ ki'di bo kuwɛ layi, na nyiti ma lobu mo kari ko'do ti bo. Tine layi upo bo 'deni ŋgi i'di bo ikali gɔmo dɛ.

XXXIV Mi bi kezɛ ma di gɔmo na, nyiti ma lobu mo tɔnɛ kako kiya zi lɛmi ni ma titi, iya te, "Mo'do ti 'bu ze ti korɔndo ene, ako di'di bo gbɛ kuwɛ layi tɔne go kari ko'do tini 'do doyo kole ti bo."

XXXV Kina lijɛ ki'di bo kuwɛ layi gbɛ mi korɔndo ama, na nyiti ma titi mo kari ko'do ŋgi ti bo, tine layi upo bo 'deni gbɛ i'di bo ikali gɔmo dɛ.

XXXVI Wa nime na ki'di yitoti 'ba Loto ga kɔmo kpaki riyɔ koyɔ kole ti bo. XXXVII Nyiti ma lobu

mo öyö kole bɔtɔni ki'di möyï mo rɔ Mowaba, bo na rɔ yï lɪŋgï 'ba bilaka naga nima kidëki rɔ Mowaba ame ga le'jete ne. ^{XXXVIII} Nyiti ma titi mo öyö gbï rɔ kole bɔtɔni, na lɔko ki'di möyï mo rɔ Benami. Bo na rɔ yï lɪŋgï 'ba bilaka naga nima kidëki rɔ Amona ame ga le'jete ne.

XX

Abarayama Ni Ti Abimeleke

^I Abarayama ënyï di Mamore yayi kololo kari kapa dɔ ro'ɔ. Kina bo kari koloma mi löngö Kadesa ni ti Surö. Ko'ja bo koloma 'deni mi Gerara yayi tine ^{II} na bo kiya te 'ja abo Sara nima lëmi bo na. Gɔ kö'du mo na Abimeleke ɲere 'ba Gerara koja laja gɔ Sara kogba koto kari liɲɔ abo rɔ 'ja zi bo.

^{III} Mi korɔndɔ ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ na Boko'ba ki'di nyï ko'de dɔ Abimeleke, iya te, “Eddi kölë, 'ja nima kogba ne lɔko 'ja 'ba bɔ mɔtɔ na.”

^{IV} Tine Abimeleke osa rɔ Sara dë gba, na bo kileki kiya zi Boko'ba, iya te, “Boko'ba, ti kupö ma ɲgï ti bilaka ma ga kinza ma mirasi lende ɔtɔ? ^V Abarayama na kiya te 'ja nime lëmi bo na. Kina lɔko iya gbï te bɔ nima löndö ni na. Döki'di ma ti közö rɔ ma kɔpɔ di mi lende nime mo'dɔ ne. Inza du te rɔ lende kirasi zö.”

^{VI} Kina Boko'ba kilende zi bo di mi nyï nima, iya te, “Mikali 'deni döki'di yï rɔ ma kɔpɔ di mi lende nima. Gɔ kö'du mo na ma mota yi di bi tirasi lende zö ki'di kosa rɔ 'ja nima dë ne. ^{VII} Ilemi lɔko kari zi më'dë ni. Bo bɔ kumë lende ma na kina bo ti kititi ma ɲgï göyï 'dɔ kɔmɔ. Ne ɔdɔ

kileki loko dē rō ma laka ēddī kōlē pili ti bilaka 'bī ga.”

VIII Molo mī dōṅbō mo na Abimeleke kīdēkī bō laja abo ga kīyētī gō kō'du nime teyi. Kina lijē ṅgī pili rō tikere. IX Abimeleke idēkī Abarayama kititi, iya te, “Wa'di na me ko'do zize te ne? Wali kēnyē wa'di na mo'do zīyī ki'di ko'de tōlē lōbu nime doma kpaki ti bilaka 'ba dōliṅṅ ma nime? Wa nime ko'do zō ne bōtō mōtō ame ṅgī gō ko'do lende ma tara inza du te.”

X Abimeleke ititi Abarayama, iya te, “Wa'di na komeri ki'di ko'do lende nime zō te?”

XI Abarayama iya te, “Mo'do tara rōmōyī mōmeri 'bama miya te bilaka 'ba mī dōyayi nime ere Boko'ba dē kina mōtōga lijē ti kupō ma ṅgī 'do lijē kogba 'ja ma. XII Ne rō ma laka loko ṅgī rō lēmī ma, nyiti 'ba baba tine mōnī na 'beri kina me mogbe loko rō 'ja ma. XIII Gō kō'du mo na mī kada ma Boko'ba koja ma yaga di mī liṅṅ 'ba 'bu ma tari tulē mī dōyayi lōwō ne na miya zīnī, miya te, 'Ako'ō ma 'do kileme zō na me. Mī gō bi pili ame ga dōmō teyi iya zi bilaka mo ga te ma lōndō yī na.’ ”

XIV Kina Abimeleke kileki Sara ṅgī zi Abarayama kogba kamōlō ni ti sa ti atoli ki'di zi bo. XV Abimeleke iya te, “Dōyayi ma na me pili kōmōyī. Oloma kapa ma ko'doko.”

XVI Bo ileki kiya zi Sara, iya te, “Oṅgō, mi'di yamo 'deni kuluku 'butē rīyō (1,000) zi lōndō yī 'do kileme yi rō ma kōpō kōmō bilaka naga nime pili. Bilaka pili ti kikali ṅgī irasi lende oṅ dē du te.”

^{XVII} Abarayama ititi Boko'ba gɔ Abimeleke na Boko'ba kileŋo Abimeleke ŋgɛ pili ti 'ja mo ga kpaki ti yitōti ma rɔ atoli abo ga, ^{XVIII} rōmōyi Boko'ba ɔrɔ 'ja liŋɔ 'ba Abimeleke 'deni pa me kinza köyö kole gɔ kö'du nima bo kogba Sara 'ja 'ba Abarayama ne.

XXI

Töyö Yisika

^I Boko'ba o'do yeyi zi Sara kɔzɔ ame bo ki'di kö'du mo tara. ^{II} Kina loko kɔmɔ köyö kole zi Abarayama mi tondë abo nima mi kada ma Boko'ba kose gomo zi bo tonë. ^{III} Abarayama idëki möyi kole nima Sara köyö zi bo ne rɔ Yisika. ^{IV} Kina bo kilele kole abo Yisika mi tö'dö do modɔmota kɔzɔ ma Boko'ba kose gomo zi bo tara. ^V Kɔmɔ kɔɔ 'ba Abarayama 'deni kuluku riyo (100) mi kada nima köyö Yisika ne. ^{VI} Sara iya te, “Boko'ba i'di ma 'deni tögö rɔ lɔŋɔ. Bɔɔ ame pili kuwö lende nime ti kögö gbɛ kɔɔ tö.”

^{VII} Loko iya te, “Yë na ti kiya 'böwu te zi Abarayama, Sara ti ki'di mba kpa kole yo? Kina me möyö kole 'deni zi bo mi tondë abo nime.”

Toga Agara

^{VIII} Kina ɔdo kole kiyöbu 'deni tine na Abarayama ko'do karama ma löbu ŋgɛ mi kada 'ba tola gɔ mba 'ba kole.

^{IX-X} Sara ari ko'ja Yisamele kole ame Agara yitö 'ba Ezipeto köyö zi Abarayama ne kedï ko'do dede rɔ kole 'beni Yisika. Kina loko kiya zi Abarayama, iya te, “Oga 'ja atoli nime yaga ti kole

'bēni nime. Kole 'bēni nime inza koloma rɔ bo dɔ apötö yī koto ti kole ma Yisika.”

XI Kina Abarayama ŋgī rɔ meri gɔ lende 'ba kole abo Yisamele. XII Tine Boko'ba iya zi bo, iya te, “Kinza koloma dē rɔ meri gɔ lende 'ba kole 'bi ti 'ja atoli 'bi nime. O'dɔ wa ame ga Sara kiya zīyī ne, römöyī Yisika na kēdi koja dɔ kupö yī. XIII Kina ti mi'di kupö kole 'ba 'ja atoli nima gbi kara rɔ dɔ'be ma löbu römöyī bo kole 'bi na gbi.”

XIV Kina Abarayama kēnyī mɔlo mi dɔŋbɔ kogba kilaka 'ba mini ti maŋgolɔ'bo ki'di zi Agara kowe dɔkɔnyɔ mo koga kari bitɔ ga yayi ti kole nima gɔmo. Kina loko kari ŋgī tilaki kebe mi mökö 'ba Berasaba.

XV Kina ɔdɔ mini 'ba mi kilaka nima kote rōni 'deni tine, na loko kola kole tönē ŋgī yī 'jöwu mɔto yayi. XVI Kina loko kēnyī di dɔmo kari koloma caki rɔ ma kɔwɔ kɔzɔ bi 'ba to'be kɔmo naga tara, römöyī loko iya te, “Mo'dɔkɔ dē 'dɔ moŋgɔ kole ma kēdi kölē di kɔmɔ ma.”

Ko'ja loko koloma 'deni caki yayi na loko kebe tudu.

XVII Boko'ba uwö kole nima kēdi kudu na malayika 'ba Boko'ba kilende zi Agara di mitorɔ, iya te, “Agara, gɔ wa'di? Kinza kere dē. Boko'ba uwö dɔ kole nima 'deni di gɔ bi ma bo kēdi teyi. XVIII Ēnyī kari kinda'ba közi bo tɔrɔ. Mēdi mi'di dɔ'be ma löbu kɔdɔ di mi bo.”

XIX Kina Boko'ba kiyɔpɔ kɔmɔ Agara ki'di loko ko'ja daa 'ba mini, kina loko kari kunö mini mi kilaka tönē ki'di zi kole nima kuwē.

XX Boko'ba oloma laka ti kole tönē ŋbö kiyöbu. Bo oloma mi mökö kutu rɔ bo rɔ bo ko'be kanya közi kikaka. Mi mökö 'ba Parana na bo koloma

teyi. **XXI** Ma bo ari kogbe 'ja zi bo di mi yitöti 'ba Ezipeto.

Pɔri Mi Löngö Abarayama Ni Ti Abimeleke

XXII Mi kada nima na Abimeleke ni ti Pikolo bo do bo kanya abo kako kiya zi Abarayama, iya te, “Boko'ba edi nduwë tiyi mi wa ame ga pili keddi ko'do ne. **XXIII** Kina me ulömu röyi zö komo Boko'ba bine kinza ko'do 'bölu moto dö zö ala zi kole ma ga. Moloma do mi koto tiyi kina me gbi 'do koloma do mi koto tö pili ti bilaka 'ba doyyai nime keddi koloma yimo ne.”

XXIV Abarayama iya te, “Mëdi mulömu roma.”

XXV Kina Abarayama kënyi konyo kö'du 'ba daa moto bo laja 'ba Abimeleke ga kolo 'deni di zi bo. **XXVI** Tine Abimeleke iya te, “Mikali bo ko'do wa naga nime dö. Iya lende mo dö gbi zö yo, tuwö mo na 'jaa me tone zö.”

XXVII Kina Abarayama ki'di kamölo ni ti sa zi Abimeleke, kina lijë kpaki riyö ko'do pöri ngi. **XXVIII** Abarayama oza roko kamölo modomoriyö 'beri yaga di mi dotumu yeri abo ga. **XXIX** Abimeleke iya te, “'Jo 'ba roko kamölo modomoriyö naga nime koza yaga ne ro wa'di?”

XXX Abarayama iya te, “Roko kamölo modomoriyö naga nime ako kogba di közö, 'do keddi ro bo kodoro yi lende ma, ame ma na mole daa nime.”

XXXI Kina kidëki möyi bi nima ngi ro Berasaba, ame kiya te “Daa 'ba lömu,” römöyi bi nima na lijë ko'do lömu di teyi. **XXXII** Kina Abimeleke ni ti Pikolo bo do bo kanya abo kënyi ngi kileki mi doyyai 'ba Pilisitiya.

XXXIII Abarayama ari kidiyè ngèrì mɔto Berasaba yayi gɔ lömu nima, bo koloma to'do mötu zi Boko'ba ma nburunburu di ngila mo. XXXIV Abarayama oloma kada do konzi mi dɔyayi 'ba Pilisitiya.

XXII

Tumu Yisika

I Di pötö mo 'deni yayi na Boko'ba kiyɔɔ meri 'ba Abarayama kideki kiya te, "Abarayama."

Tine Abarayama ileki domo, iya te, "Ma na me."

II Boko'ba iya te, "Ogba kole koto 'bi nima ro Yisika ko'ɔ bo kulöwö ne kari timo do doku 'ba Moriya. Ari ti bo 'do kumu bo zo yayi ro akumu mi go bi ame medä mileme ziyi ne."

III Molo nbo mi bi kezè ma di gomo na Abarayama koga ngèrì 'ba tonma akumu kudödu go akaca. Bo ogba Yisika ni ti bo koja laja riyö ti bo. Kina lijè kënyì ngi domo tari go bi ame Boko'ba kiya 'deni zi bo ne. IV Mi tö'dö do mota 'deni tine na Abarayama kombi komo bo ko'ja do doku nima kinda ro ma kowö. V Bo iya zi bo laja abo naga nima, bo iya te, "Olomake toti ti akaca nime bine. Ze ti kole titi nime dedä dari dogba to'do mötu zi Boko'ba ti dileki 'jaa dako ziye bine."

VI Abarayama ogba ngèrì 'ba tonma akumu nima ki'di do kole abo Yisika, tine bo inda'ba 'ba bo ro kulu ni ti kpa kololo pa'do 'ba 'do tulö'jö mo. Kina odo lijè këdi kari 'deni tara tine, VII Yisika iya te, "Baba."

Abarayama iya te, "Tondo ya, kole ma?"

Yisika ititi, iya te, “Mo'ja pa'do ëdi bine ti ngëri, ne yida 'ba tumu mo ëdi yala?”

^{VIII} Abarayama iya te, “Kole ma, Boko'ba ti koja gomo zize.”

Kina Abarayama ni kari ngi nduwë ti Yisika. ^{IX} Kina ɔdo lijë kari kömô 'deni do go bi nima Boko'ba kiya zi bo ne tine na Abarayama ko'ba bi 'ba akumu kiyija kpa ngëri mo ga domo. Kina bo kudödu Yisika ngi ku'du do kpa ngëri 'ba akumu nima. ^X Abarayama ombi közi bo 'do tumu kole abo, ^{XI} tine na malayika 'ba Boko'ba kidëki bo di mitoro, iya te, “Abarayama, Abarayama.”

Bo iya te, “Ma na me.”

^{XII} Malayika nima iya te, “Kinza kosa köziyi dë ro kole titi nima. Kinza ko'do wa ma koto mato dë zi bo, römöyi mikali 'deni ngi oro Boko'ba. Ame mo'ja 'deni kilagi dë di bi tumu kole koto 'bi nime zö ne.”

^{XIII} Abarayama ongo bi kileki go bo na bo ko'ja kamölö 'deni kazo mo kilaka mi morogo yayi. Kina bo kari kogba kamölö nima ngi konma ro akumu go bi 'ba kole abo Yisika.

^{XIV} Abarayama idëki möyi go bi nima ro “Boko'ba ti koja gomo.” Kina me nduwë kömô mi kada nime tone, bilaka kedï kiya te, “Di do doku 'ba Boko'ba bo ti koja gomo.”

^{XV} Kina malayika 'ba Boko'ba kidëki Abarayama böwu di mitoro, ^{XVI} iya te, “Wa nime ko'do 'deni ame ko'jonjo kole koto 'bi nime dë di zö ne, go kö'du mo mulömu roma ti möyi ma Boko'ba ^{XVII} medï mo'do yëyi ziyi kupö yi ga konzi kozo këlu 'ba mitoro kina gbï kozo yayi lida 'ba kpa mini löbu. Kupö yi ga ti ka'da bo ya

'bënni ga. ^{XVIII} Kina ti kupö yï ga na ti ko'do yëyi zi bilaka ma konzi 'ba dɔyayi nime pili, römöyï uwö dɔma 'deni."

^{XIX} Abarayama ileki kari zi bɔ laja abo naga nima, kina lijë kënyï di yayi bo kari koloma Berasaba.

Kupö Nawura

^{XX} Di pötö lende naga nime na Abarayama kuwö lende mo, iya te, "Mileka öyö kole 'deni gbï ti löndö yï Nawura. ^{XXI} Lijë na rɔ Uzu kole ma dɔgba ti bɔ löndö bo Buzu, ti Kemuwele 'bu 'ba Arama ^{XXII} ti Kesede ti Azo ti Pilidasi ti Jidalapa ti Betowele." ^{XXIII} Betowele na köyö Rebeka.

Kole modɔɔmota naga nime Mileka ni na köyö ti Nawura löndö 'ba Abarayama. ^{XXIV} Tine 'ja 'ba Nawura mɔɔ ame kidëki möyï mo rɔ Rewoma ne na köyö 'bëni Teba ni ti Gama ti Takasa ti Maka.

XXIII

Tölë 'Ba Sara

^I Sara oloma ko'do kɔmɔ kɔɔ kuluku riyö kɔɔɔ dɔmo 'butë riyö döömu dɔmoriyö (127) tine ^{II} na lɔko külë ŋgi di mi Eborona mi dɔyayi 'ba Kanana yayi. Abarayama ari tudu 'ja abo Sara, ^{III} kina bo kënyï di dɔ ŋgila töku nima yayi kari zi Ete bɔ dɔyayi naga nima, kiya te, ^{IV} "Ma na me rɔ bɔ löwö mëdi moloma mi löngö ye bine, i'dike yayi mɔɔ zö 'dɔ musu töku ma nime teyi."

^V Ete naga nima ileki dɔmo zi Abarayama, iya te, ^{VI} "Löbu ze, uwö dɔze, ni rɔ nɛre ma löbu mi löngö ze bine. Usu töku 'bi mi gö 'ba tusu töku

ame ko'doko ne boto moto inza ma 'do kota go go 'ba tusu toku di ziyi."

^{VII} Kina Abarayama kényi kudé do bo bəri kómó Ete naga nima, ^{VIII} kiya te, "Ódo kutike ngi dómo zó 'do musu toku ma nime bine, uwóke dóma, ititike Eporona kole 'ba Zora ^{IX} 'do bo kugó tí'börö 'ba Makapela ame ró abo do kpa nyaka abo 'dè yayi ne zó. Ititike bo 'do bo kugó zó go ndögó mo ma go kómó bo di kómóye pili bine 'do kö'bó ró ama tusu toku ma ga teyi."

^X Eporona gbagba bo édi gbí koloma mí lóngó Ete móto naga nima kpa reki nima yayi. Kina bo kényi kilende kiya ró ma kembe mbili bilaka kuwó pili, iya te, ^{XI} "Uwó te, löbu ma, mēdi mi'di nyaka nime pili ziyi ti tí'börö mo. Mēdi mi'di ziyi di kómó bilaka ma naga nime bine kusu toku 'bí yimo."

^{XII} Tine Abarayama ényí kudé do bo bəri kómó bilaka bo dáyayi naga nima ^{XIII} kilende ró ma kembe bilaka kuwó pili, kiya zi Eporona, iya te, "Moma'jo róma ziyi, uwó dóma. I'di ma mugó nyaka nime pili ró tugó. Utí do ndögó mo 'do musu toku ma nime yayi."

^{XIV} Eporona ileki dómo zi Abarayama, iya te, ^{XV} "Löbu ma, uwó te. Ndögó 'ba nyaka nge ti yamo kuluku sowó. Ama ti ko'dó wa'di mí lóngó ze tíyí? Usu toku 'bí ngi yimo."

^{XVI} Abarayama utí dómo tara na bo kiyija yamo zi Eporona kózo ame bo kiya mbili Ete naga nima pili kuwó ne tara. Yamo nima pili ró kiné ame kiyari 'deni mólo ró 'ba ndögó ne.

XVII Wa nime na 'dɔ ki'di nyaka 'ba Eporona ame mi Makapela kapa Mamore ma kari yiḽi ne kɔ'bɔ rɔ wa 'ba Abarayama. Nyaka nima ti ti'bɔrɔ mo kpaki ti ngɛri mo ga ma yimo yayi ḽbɔ kɔmɔ dɔ kpa nyaka. XVIII Ete naga nima pili kpa reki yayi ne ikali rɔ nyaka 'ba Abarayama. XIX Kina Abarayama kusu 'ja abo Sara mi ti'bɔrɔ 'ba tusu tɔku nima yayi mi dɔyayi 'ba Kanana.

XX Gɔ kɔ'du nime na 'dɔ ki'di nyaka 'ba Ete naga nima ti ti'bɔrɔ 'ba tusu tɔku mo koloma ngi kɔ'bɔ rɔ nyaka 'ba Abarayama tusu tɔku teyi.

XXIV

Gbe 'Ba Yisika

I Mi kada nime tine Abarayama ɔndɛ 'deni gɔmo kɔwɔ. Kina Bɔko'ba o'dɔ yɛyi 'deni zi bo mi wa pili. II Kina bo kilende zi bɔ laja abo ma lɔbu mo ame rɔ bɔ dɔ wa 'ba mi liḽɔ abo ga ne, bo iya te, "Ulɔmu rɔyi ti mbola ma, usu kɔziyi teyi. III Mo'dɔkɔ 'dɔ kulɔmu rɔyi ti mɔyi nɛre Bɔko'ba 'ba mitɔrɔ ni ma ti dɔyayi kinza kogbe 'ja dɛ zi kole ma Yisika di mi yitɔti 'ba Kanana dɔyayi nime mɛdi moloma teyi ne. IV Tine ileki kari mi dɔyayi ma kɔyɔ ma teyi zi wado ma ga 'dɔ kogbe 'ja zi kole ma di yayi."

V Bɔ laja nima ititi bo, iya te, "Ne ɔdɔ nyiti mo ko'dɔkɔ dɛ tako tɔ mi dɔyayi nime bine, 'dɔ moja kole 'bi kileki kari mi dɔyayi ma kako di teyi nima?"

VI Abarayama iya te, "Ongɔ, kinza koja kole ma dɛ du te kileki yayi. VII Nɛre Bɔko'ba 'ba mitɔrɔ ame kogba ma di mi liḽɔ 'ba 'bu ma di mi dɔyayi

ma köyö ma teyi ne, ilende ko'do lömu zö, iya te, 'Mëdi mi'di yayi nime zi kupö yï ga.' Kina bo ti koja malayika abo ngï dögba kömöyï, 'do ko'ja 'ja zi kole ma di yayi. ^{VIII} Ne ödö nyiti mo na ko'dokö dö tako tiyï tine lömu nime inza kpe döyï. Tine kinza ki'di kole ma dö du te kileki kari yayi."

^{IX} Kina bo laja nima kusu közi bo mi mbola Abarayama kulömu rö bo to'do wa ma Abarayama kose gömo nima.

^X Bo laja nima ogba gamele 'ba löbu abo Abarayama ga 'butë gbï ti kpa közi ma kele di zi bo, kina bo kënyï di yayi kari mi gawo ame Nawura këdi koloma teyi kapa Mesopotamiya ma kari do tugbu tōrō. ^{XI} Kina ödö bo kömö 'deni yayi tine na bo ki'di gamele abo ga kö'dö bëri kpa daa nima do kpa gawo nima yayi ne.

Mi doköpiyari 'deni rö bi 'ba tako 'ba 'ja gö mini tine, ^{XII} na bo kebe to'do mötu, kiya te, "Nere Boko'ba 'ba löbu ma Abarayama, i'di wa nime tōne ne ko'do röni laka zö. Mititi yi i'di wa ma laka ko'do röni zi löbu ma közo ame ki'di kö'du mo ne tara. ^{XIII} Ma na me 'deni kpa daa ame yitöti 'ba bilaka 'ba mi gawo nime pili këdi kako tunö mini di teyi. ^{XIV} Ödo miya zi ma köto möto, miya te, 'Unö mini ki'di zö muwë,' kina ödö loko kiya te, 'Me uwë, kina mëdi mi'di gbï zi gamele 'bi ga,' loko na gö ki'di këdi rö ame kigeli 'deni rö 'ja zi bo laja 'bi Yisika ne. Ödo ko'do röni te, na ti mikali ngï kö'du 'bi ma tönë kose gömo zi löbu ma ne uyï yïmo dö."

^{XV} Tine gba kota kinza bo kote lende nime na Rebeka kömö ngï. Loko na rö nyiti 'ba Betowele ame Mileka köyö zi Nawura löndö 'ba

Abarayama ni ne. Kina loko kōmō ngī ti kete mini dōkonyo nī. ^{XVI} Loko ro nyiti ma kele ro do kiteli ame gbī gba kikali bōtōni dē. Loko ēkī mī daa kunō mini 'bēnī loko kēkī yaga. ^{XVII} Kina bō laja nima kirīṅa kurē dōnī, iya te, "I'di mini zō muwē di mī kete 'bī nima."

^{XVIII} Loko iya te, "Löbu ma, me uwē."

Kina loko kombi welo di dōkonyo nī ki'di kpa bō nima kuwē. ^{XIX} Kina odo loko ki'di mini 'deni zi bō nima kuwē kō'bō bo tine, loko iya te, "Mēdī mī'di gbī zi gamele 'bī ga kuwē kō'bō lijē."

^{XX} Kina loko kōpu welo kodo mini mī go bi 'ba tuwē mini 'ba yērī, loko kileki 'bōwu welo kari mī daa ṅbō loko kunō mini kō'bō gamele 'ba bō nima. ^{XXI} Tine bō nima ēdī kōro le yayi tonṅo mo odo Boko'ba o'do lende laka 'deni ngī mī līngere abo nima ya.

^{XXII} Kina odo gamele kote tuwē mini 'deni na bō nima kogba wa 'ba kano ma kele ame ndōgō mo kitigō kulōwō ne ki'di zi nyiti nima gbī ti ṅbēlē ma kele riyō 'do, kolō kōnyo mo ga. ^{XXIII} Bo ititi loko, iya te, "Nī nyiti 'ba yē na? Ti do'ja bi 'ba tō'dō ngī di liṅo 'ba 'bu yī yayi?"

^{XXIV} Loko iya te, "Ma nyiti 'ba Betowele ame Mileka kōyō zi Nawura ne na. ^{XXV} Dēdī ti akonyo 'ba yērī gbī ti mōli zīnnī 'do tō'dō dōmo. Kina rō ēdī gbī zīyī tō'dō teyi."

^{XXVI} Kina bō nima kolodo bēri kō'do mōtu zi Boko'ba, iya te, ^{XXVII} "Yēē'dī kēdī zīyī Boko'ba 'ba löbu ma Abarayama go ame kuyī mī kō'du ma kose zi löbu ma Abarayama dē ne. O'de ma 'deni te do wado 'ba löbu ma Abarayama naga nime."

XXVIII Nyiti nima ënyï kirija kileki kari liŋo zi möni, loko kari kiyëti go kö'du naga nime ko'do röni ne pili zi ya 'bënni ga. XXIX Loko ëdi ti löndö ni yayi möyi mo ro Labana. Kina bo kënyi ngi kirija kari kpa daa tonŋo bo laja 'ba Abarayama nima. XXX Labana o'ja wa 'ba kano ni ti n̄bële naga nima konyo lëmi bo ne 'deni kina bo uwö lende ma bo nima kiya loko koloma ro tiyëti mo ne 'deni gbi. Bo ari ko'ja bo nima këdi korö ngila gamele abo ga kpa daa yayi. XXXI Bo iya te, "Ako liŋo, ni ame Boko'ba ko'do yëyi ma laka 'deni döyi ne. Eddi korö mökö bine go wa'di? Mëdi ti rö ndö ziyi mi liŋo ma 'dë yayi kina go bi ëdi gbi zi gamele 'bi ga."

XXXII Kina bo nima kari ngi liŋo, na Labana kope akombi yaga di go gamele naga nima ki'di akonyo ti möli 'ba tö'dö dömo teyi. Kina bo ko'de mini zi bo nima lijë kurögö ndinni ti ya ame ga ti bo ne. XXXIII Kina odo ko'de akonyo 'deni zinni tine bo nima iya te, "Minza monyo kpama titi, tine 'jaa n̄bö odo miya lende ame mako timo ne 'deni."

Labana iya te, "Iya lende 'bi."

XXXIV Bo nima iya te, "Ma bo laja 'ba Abarayama na. XXXV Boko'ba o'do yëyi 'deni ro mbëmbë zi löbu ma ko'do bo ro bo wa. Boko'ba i'di dotumu ma konzi 'ba kamölö ni ti banya ti sa ti yamo ro mbëmbë ti atoli ma konzi 'deni zi bo gbi ti gamele ni ti akaca. XXXVI Sara 'ja 'ba löbu ma Abarayama ari köyö kole zi bo ko'ja bo köndë 'deni. Kina me bo ki'di wa ame ga pili bo këdi timo ne 'deni teyi. XXXVII Bo i'di mulömu roma 'do muwö do kö'du ki'di abo. Bo iya te, 'Kinza

kogbe 'ja dē zi kole ma di mī yītōtī 'ba Kanana dōyayi nime mēdī moloma yīmo ne. [XXXVIII](#) Tine ileki kari liṅo 'ba 'bu ma mī lōṅgō wado ma ga 'dō kari kogbe 'ja zi kole ma di yayi.'

[XXXIX](#) Mititi bo, miya te, 'Ne ɔdɔ nyiti mo ko'dɔkɔ dē tako tō?'

[XL](#) Bo ileki dɔmo zō, bo iya te, 'Boko'ba ame mō'bō tuwō dɔmo ne ti koja malayika abo kari tūyī ki'di wa ko'dɔ rōnī pili zīyī rɔ ma laka. Ēddī kari ko'ja 'ja zi kole ma di mī lōṅgō wado ma ga ame rɔ bilaka 'ba 'bu ma ga ne. [XLI](#) Tine ɔdɔ kari zi wado ma naga nima kina ɔdɔ kiya te lijē na kilagi tine, ti kēddī ē'bī rɔ ma kɔpɔ di mī lōmu nime.'

[XLII](#) Kina me mōmō kpa daa bine ti kada ne, na mititi ṅere Boko'ba, miya te, 'ṅere Boko'ba 'ba lōbu ma Abarayama, moma'jo rɔma zīyī wa nime mēdī mo'dɔ tɔne ne i'di ko'dɔ rōnī laka zō. [XLIII](#) Ma na me 'deni kpa daa bine. ɔdɔ nyiti mɔtɔ kako tunō mini nime mēdī mīdēkī mini di zīnī gɔ lɔko ki'di zō muwē di mī kete 'bēnī. [XLIV](#) ɔdɔ lɔko kuti dɔmo kina lɔko ko'dɔkɔ gbī ti'di mini zi gamele ma ga, lɔko na gɔ ki'di kēdī rɔ nyiti ame kigeli 'deni rɔ 'ja zi kole 'ba lōbu ma ne.'

[XLV](#) Tine gba kota ma kinza mote mōtu nime di yīmō, na Rebeka kōmō ṅgī ti kete mini dɔkɔnyɔ nī, lɔko kēkī kari mī daa tunō mini. Mīdēkī mini di zīnī, miya te, 'I'di mini zō muwē.'

[XLVI](#) Kina lɔko kodi dɔkɔnyɔ nī ṅgī welo ki'di mini zō, kiya te, 'Me uwē, kina ti mī'di mini gbī zi gamele 'bī ga.'

Kina muwë mini, loko ki'di gbï zi gamele ma ga kuwë. ^{XLVII} Kina mititi loko, miya te, 'Ni nyiti 'ba yë na?'

Loko iya te, loko nyiti 'ba Betowele kole 'ba Nawura ame Mileka köyö ne na. Kina musu wa kano ni, molö ñbëlë konyo ni. ^{XLVIII} Tine na molödo mo'do mötu milëlu Boko'ba 'ba löbu ma Abarayama, go ame bo ko'de ma 'deni kari ma laka ki'di mo'ja nyiti 'ba wado 'ba löbu ma 'deni ro 'ja zi kole mo ne.

^{XLIX} Kina me odo ko'dokoke ngi to'do mo 'do kedi laka zi löbu ma, iyake zö, ne odo domo kinza, iyake gbï zö 'do muyi komo ma mari te do dori ala moto mileki te do gali."

^L Labana ni ti Betowele ileki domo, iya te, "Kö'du nime ako di zi Boko'ba dinza ti a moto 'do tiya mo. ^{LI} Rebeka na me komoyi, ogba loko kari tini. I'di loko ro 'ja zi kole 'ba löbu 'bi kozo ame Boko'ba kiya ne tara."

^{LII} Kina odo bo laja 'ba Abarayama nima kuwo lende nima 'deni tara tine na bo kolodo ngi beri bo ko'do mötu zi Boko'ba. ^{LIII} Kina bo koja bonjo ni ti siteri ti wa 'ba mbili ma kilejo di mi yamo ma kobokobo naga, bo ki'di zi Rebeka. Bo i'di kpa kosi ma ndogo mo kitigo kulowo naga gbï zi löndö 'ba Rebeka ni ti ma mo.

^{LIV} Kina bo nima ti bilaka ame ga ti bo ne konyo kpenni kuwe wa lijë kö'do yayi. Mi donbo tine na bo kiya te, "I'dike ma mileki mari zi löbu ma."

^{LV} Tine löndö 'ba Rebeka ni ti ma mo iya te, "I'di nyiti nime koloma titi ko'do tö'do kozo do ndö tara, ala do 'butë tize bine. Di potö mo tine ti loko kari 'jaa."

LVI Tine bo nima ileki domo zinni, iya te, “Kinza ki'dike ze de digabi bine. Boko'ba i'di lingere ma 'deni kedı laka, i'dike mari zi lobu ma.”

LVII Liję iya te, “I'di didęki nyiti go dititi loko.”

LVIII Kina liję kidęki Rebeka kititi, iya te, “Ti kari ti bo nime?”

Loko iya te, “Yęę, medı mari.”

LIX Kina liję ki'di Rebeka ni ti nyiti ame molo ro bo laja 'beni ne kari koto ti bo nima kpaki ti bilaka abo ga. LX Kina liję ko'do lomu ma laka zi Rebeka, iya te, “Ni lęmi ze, ti koloma ro ma 'ba tındı 'ba bilaka ma konzi. Kupo yi ga ti ko'bo ta'da bo ya 'benni ga.”

LXI Kina Rebeka ni ti yıtoti bo laja 'beni naga nima kileno ronnı ngi kęki do gamele kari koto ti bo laja 'ba Abarayama nima. Kina liję kęnyi ngi domo di yayi.

Tömö Ti Rebeka

LXII Yisika ako 'deni di kpa daa ame kidęki ro, “Daa 'ba Boko'ba bo didı ame kongo ma ne.” Bo edı koloma mi doyayi 'ba Kanana ma kapa kileki do ro'o. LXIII Bo ęnyi 'deni ro mi dokopyari kari bi lingere mi nyaka na bo ko'ja gamele ngi kedı ro tako.

LXIV Kina odo Rebeka ko'ja Yisika 'deni tara tine na loko kęki ngi beri di do gamele, LXV loko ititi bo laja 'ba Abarayama nima, iya te, “Ye mo na me 'de kedı kako ro mi nyaka zize yoyi ne?”

Bo nima iya te, “Bo na ro lobu ma.” Kina loko kogba bonggo 'ba doni ngi loko kolo komoni timo.

LXVI Bo laja nima iyeti go wa ame ga bo ko'do ne pili zi Yisika. LXVII Kina Yisika kogbe Rebeka ro

'ja abo ko'de mi rö ma tönë ma bo Sara koloma pa teyi ne. Yisika ɔ'ɔ Rebeka rɔ mbëmbë kina kiyëyi dökì'di bo ngi di gɔ meri 'ba tölë 'ba ma bo.

XXV

Tölë 'Ba Abarayama

^I Abarayama ogbe 'ja mɔɔ möyi mo rɔ Ketora. ^{II} Loko na köyö Zimarana ni ti Yokezana ti Medana ti Midiyana ti Yisebaka ti Suwa. ^{III} Yokezana na rɔ 'bu 'ba Seba ni ti Dedana. Kupö Dedana ga na rɔ bilaka naga nima kidedi rɔ Asura ni ti Letosa ti Luma. ^{IV} Kole ma 'ba Midiyana ga na rɔ Epa ni ti Epera ti Anoko ti Abida ti Elida. Ya naga nime pili rɔ kupö ma kɔɔ di zi Ketora ga.

^V Yisika na Abarayama ki'di 'dɔ kedi rɔ bɔ dɔ apötö bo ga. ^{VI} Tine ko'ja bo kedi gba ti kɔmɔ bo, bo i'di kpa közi zi kole 'ba 'ja abo mɔɔ naga nima, kina bo koga lijë ngi yaga di ngila kole abo Yisika yayi, lijë kari mi dɔyayi ma kileki kapa kari yibi.

^{VII-VIII} Abarayama ari kölä 'jaa ko'ja bo köndë 'deni kote, kɔmɔ kɔɔ abo kedi 'deni kuluku mota kɔɔ dɔmo 'butë riyö döomu (175). ^{IX} Kole abo ga Yisika ni ti Yisamele usu bo mi ti'börö 'ba Makapela kapa Mamore ma kari yibi mi nyaka 'ba Eporona kole 'ba Zora ame di e'be Ete ne. ^X Nyaka nime na tönë Abarayama kugö di zi e'be Ete ga. Kina kusu Abarayama gbì yayi ngila 'ja abo Sara.

^{XI} Di pötö tölë 'ba Abarayama na Boko'ba ko'dɔ yëyi zi kole abo Yisika ko'ja bo kedi koloma ngila

daa ame kideki ro “Daa 'ba Boko'ba bo didi ame konjo ma” ne.

Kupö Yisamele

^{XII} Yisamele ma tonë Agara yito 'ba Ezipeto atoli 'ba Sara köyö zi Abarayama ne na köyö kole naga nime. ^{XIII} Ame na ro möyi kole mo ga ma kiyija pili go töyö mo. Nebayota na ro kole ma dogba 'ba Yisamele, kina Kedara ni ti Adabele ti Mibesama ^{XIV} ti Misama ti Duma ti Masa ^{XV} ti Adada ti Tema ti Yetora ti Napisa ti Kedema. ^{XVI} Kole 'ba Yisamele naga nime lije na ro yi lingi 'ba kpa goli ma 'butë domoriyo ame möyi lije na pili kilëbi do dolijo mo ga gbi ti bi 'ba toda yeri mo ga ne.

^{XVII} Komö köö 'ba loma 'ba Yisamele pili kuluku riyö ködo domo 'butë mota döomu domoriyo (137) kina bo köle ngi. ^{XVIII} Kupö Yisamele ga oloma 'benni mi doyayi 'ba Awila ni ti Surö kapa Ezipeto ma kari yibi mi löngö mo ma ti Asura. Ya naga nime oloma 'benni kö'bö caki yaga di do ngila kupö Abarayama motö naga nima.

Töyö Esawu Ni Ti Yakoba

^{XIX} Ame na ro lende 'ba Yisika kole 'ba Abarayama. ^{XX} Komö köö 'ba Yisika edi 'deni 'butë sowo mi kada ma bo kogbe Rebeka nyiti 'ba Betowele bo Arama tonë koloma Padanarama ne. Löndö 'ba Rebeka na ro Labana. ^{XXI} Tine Rebeka öyö kole de kina Yisika kititi Boko'ba go kö'du mo. Kina Boko'ba kileki do akititi abo ngi ki'di Rebeka komö. ^{XXII} Kole roña na mini, tine gba kinza loko köyö de na kole naga nima koloma

ngi tunyöpo di mini. Loko iya te, “Go wa'di na wa ma te ga ko'do röni zö?”

Loko ari kititi Boko'ba go kö'du mo. **XXIII** Kina Boko'ba kileki domo zini, iya te, “Do'be riyö na ma miyi. Eddi köyö bilaka riyö mato ga ma kö'bö to'ji rönni. Bo ma koto ti kedä ti tigo kebe bo mato. Bo ma löbu mo ti koja laja zi ma titi mo.”

XXIV Kina odo kada 'ba löyö kömö 'deni zini tine, loko öyö ro kole roja. **XXV** Kole ma dogba mo ro ma kasi romo pili ro sunë kozo sunë 'ba ro yeri tara. Kina lijë ki'di möyi mo ro Esawu, ame kiya te “Ro köyu.” **XXVI** Tine na köyö kole ma mi riyö mo közimo kinda'ba burutu Esawu 'deni könyö teyi. Kina ki'di möyi bo ngi ro Yakoba, ame kiya te “Inda'ba.” Mi kada nima köyö lijë ne komo koo 'ba Yisika 'deni kuluku koto kodö domo 'butë (60).

Esawu Ro 'Bö

XXVII Kina odo kole naga nima kiyöbu 'deni tine, Esawu 'ba bo ro bo ko'be kanya goti mo kö'bö ro laki mökö. Tine Yakoba 'ba bo le ro ma keyi goti mo ro loma lijo. **XXVIII** Esawu na Yisika ko'ö laka romöyi bo ro lono go tonyo yida ame ga Esawu kedä kupö ne. Tine Rebeka o'ö 'beni ro Yakoba.

XXIX Mi kada ma do koto mato tine Esawu ömö di bi laki mökö kako ko'ja Yakoba kedä tu'di monzo. 'Bö o'do bo 'deni ngi sowa **XXX** kina bo kiya zi Yakoba te, “'Bö upö ma 'deni, wa kasi nima ku'di ne i'di zö.”

Go kö'du nime na kidëki möyi bo ro Edome, ame kiya te “Akasi.”

XXXI Yakoba iya te, “Ti mi'di ziiyi ɔɔɔ kiya te ki'di rɔ löbu 'bi 'ba tēdi rɔ kole ma dɔgba nima zö.”

XXXII Esawu iya te, “Bö na me kɔɔɔ 'deni roma, rɔ löbu ma 'ba tēdi rɔ kole ma dɔgba nime ti ko'dɔ wa'di zö?”

XXXIII Yakoba iya te, “Ulömu röyi titi dɔgba zö.”

Kina bo kulömu rɔ bo ŋgi kugö rɔ löbu abo 'ba tēdi rɔ kole ma dɔgba nima zi Yakoba. XXXIV Kina Yakoba ki'di maŋgolo'bo zi bo ti monzo nima bo konyo, bo kuwē wa, na bo kēnyi ŋgi nduwē kari abo. Wa ma Esawu ki'di kɔ'ɔ rɔ bo kulöwö di dɔ rɔ löbu abo 'ba tēdi rɔ kole ma dɔgba nima na ŋge nime.

XXVI

Yisika Ęnyi Gerara

I 'Bö mɔɔ ari kila'ba 'böwu mi dɔyayi nima 'beri di gɔ ma tönē pa mi kada 'ba Abarayama ne. Kina Yisika kēnyi ŋgi kari Gerara zi Abimeleke ŋere 'ba Pilisitiya. II Boko'ba ɔɔɔ kileme rōni zi Yisika, iya te, “Kinza kari dē ŋbö Ezipeto, oloma mi dɔyayi nime miya ziiyi toloma teyi ne. III Oloma mi dɔyayi nime bine kina ti mö'bö nduwē tiyi. Ti mo'dɔ yēyi ziiyi römöyi yayi nime na mēdi mi'di pili ziiyi ti kupö yi ga. Mēdi mo'dɔ wa ma tönē ga mulömu mɔlo zi 'bu yi Abarayama bine ne. IV Mēdi mi'di kupö yi ga kara konzi kɔzɔ kēlu 'ba mitorɔ. Kina ti mi'di yayi nime pili zinni. Kina ti kupö yi ga na ti ko'dɔ yēyi dɔ bilaka pili 'ba dɔyayi nime. Mēdi mo'dɔ yēyi ziiyi V römöyi Abarayama uwö dɔma koro kö'du ki'di ma ga pili rɔ gomo.”

^{VI} Mi kada ma Yisika kēdī koloma Gerara yayi na ^{VII} bilaka ma yayi kititi 'ja abo Rebeka di zi bo, tine bo iya te, “Loko lēmī ma na.” Bo ere tiya mo ro 'ja abo kinza bilaka naga nima kupō bo ra go kō'du 'bēnī rōmōyī loko ele kulōwō.

^{VIII} Kina ɔɔ bo koloma 'deni gomo kɔwɔ yayi tine, mī kada mɔɔ na Abimeleke n̄ere 'ba Pilisitiya kuyī kɔmɔ bo kɔŋɔ bi di bi gbōŋō 'ba rō ko'ja Yisika ni kinda'ba kōzinnī 'deni ti Rebeka. ^{IX} Kina Abimeleke kīdēkī Yisika kititi, iya te, “Dēmba loko 'ja 'bī na? Ne go wa'di na kiya te loko lēmī yī na?”

Yisika iya te, “Rōmōyī momeri miya te mɔɔga bilaka ti kupō ma ɔɔ miya te loko 'ja ma na.”

^X Abimeleke iya te, “Wa'di na me ko'dɔ zize te ne? Mɔɔga dēne bilaka ma naga nime ɔ'dō 'deni ti 'ja 'bī. Ma kēdī ra tara dēne nī na ti kɔɔ ro bo ki'di ze do'dɔ lende kēnyē nime.”

^{XI} Tine na Abimeleke kose gomo zi bilaka pili, iya te, “Bɔɔ ame kosa kōzini ro bo nime ala ro 'ja mo ēdī kupō yaga.”

^{XII} Yisika ɔɔ'dɔ nyaka mī dɔyayi nima yayi. Kina mī kɔmɔ kɔɔ mo nima bo kumu ŋgī ro mbēmbē kebe dɔ kupō ma bo kīdiyē rōmōyī Boko'ba ɔ'dɔ yēyī 'deni zi bo. ^{XIII} Kina m̄ori abo nima koto ŋgī nduwē tiyōbu ŋbō bo kari kēdī ro bo m̄ori. ^{XIV} Bo 'deni ti dɔtumu 'ba kamōlō ni ti sa gbī ti atɔlī ma konzi. Go kō'du mo na bilaka 'ba Pilisitiya naga nima kombi mīnnī ŋgī ro bo. ^{XV} Kina lījē kīdirī daa ame ga bo laja 'ba 'bu bo Abarayama ga kole gba kota bo kēdī ti kōmōnī ne ŋgī me teyi.

XVI Abimeleke ilende zi Yisika, iya te, “Ënyī yaga di mī dɔyayi ze nime. Nī 'deni rɔ bɔ tigo ma dɔ kiteli kebe ze pili.”

XVII Kina Yisika kënyī ngī kari koga taya abo mī bi pēpēlē 'ba Gerara, bo koloma yayi. **XVIII** Bo ole daa ma tönē ga kole pa mī kada 'ba 'bu bo Abarayama ne, ame bilaka 'ba Pilisitiya kidiri 'deni teyi di pötö tölē 'ba Abarayama. Möyī ame ga molo 'bu bo ki'di dɔ daa naga nima na gbī bo kidēki timo.

XIX Bɔ laja 'ba Yisika ga ole daa mī bi pēpēlē nima yayi na lijē ko'ja mini di teyi. **XX** Tine bɔ koda kamölö ma mī dɔyayi 'ba Gerara yayi ako kamo tinni, iya te, “Mini ze na me.”

Gɔ kö'du mo na Yisika ki'di möyī daa nima rɔ “Lamo.” **XXI** Bɔ laja 'ba Yisika ga ari kole daa mɔtɔ 'böwu, kina lamo ku'du rönī gbī gɔ lende mo na bo kidēki möyī mo rɔ “Ndo'ji.” **XXII** Bo ololo di yayi kari kole daa mɔtɔ. Ama tine na lamo kinza kpe teyi. Kina bo ki'di möyī mo rɔ “Dɔ ngölö.” Bo iya te, “Boko'ba i'di dɔ ngölö 'deni zize toloma mī dɔyayi nime bine gɔ do'jake wa laka nduwē di teyi.”

XXIII Di yayi na bo kënyī kari Berasaba. **XXIV** Kina Boko'ba kɔdɔ kileme rönī zi bo mī korɔndɔ mo nima, iya te, “Ma na rɔ Boko'ba 'ba 'bu yī Abarayama. Kinza kere dē, mēdi tiyī. Mēdi mo'dɔ yēyī ziyī mi'di kupō yī kara konzi gɔ kö'du ki'di ma ame mose zi bɔ laja ma Abarayama ne.”

XXV Kina Yisika ko'ba bi 'ba akumu yayi ko'dɔ mötu zi Boko'ba di teyi. Bo oga taya abo yayi na bɔ laja abo ga kole daa mɔtɔ gbī.

Yisika Ni Ti Abimeleke

XXVI Njere Abimeleke ni ɛnyī di Gerara lijē ti Awuzata bɔ ti'di lende zi bo ti Pikolo bɔ dɔ bɔ kanya abo lijē kari tonɔ Yisika. **XXVII** Tine bo iya zinni, iya te, "Akoke tonɔ ma tɔne gɔ wa'di? O'ja tɔnē o'jike ma kogake ma yaga di mī dɔyayi 'be 'di."

XXVIII Lijē iya te, "Le'jete dikali 'deni rɔ ma laka Bɔko'ba ɛdi tiyī. Kina me diya te gɔ do'dɔ pɔri tiyī. Do'dɔkɔ yi gɔ kulɔmu rɔyī **XXIX** kinza ko'dɔ wa ma kɛnyē mɔto dē zize, gbī kɔzɔ ame do'dɔ wa ma kɛnyē mɔto dē ziyī ne tara. Doloma do'dɔ kɔmɔ kele dɔyī doja yi kari liya ti mī kɛyī. Kina me dikali 'deni rɔ ma laka Bɔko'ba o'dɔ yɛyī 'deni ziyī."

XXX Yisika o'dɔ karama zinni lijē konyo kpɛnni kuwē wa. **XXXI** Mɔlo mī bi kɛzē ma di gɔmo tine na lijē ko'dɔ lɔmu mī lɔngɔ lijē. Yisika o'dɔ mɔtɔ gbɔ zinni kina lijē kari nɔgī di rɔ bo liya ti mī kɛyī.

XXXII Mī kada mo nima na bɔ koja laja 'ba Yisika ga kako kiya lende 'ba daa ame lijē kole ne zi bo, iya te, "Do'ja mini 'deni."

XXXIII Kina bo ki'di mɔyī mo rɔ Saba, ame 'jɔ 'ba lende mo tɛgɛ, "Lɔmu." Wa nime na 'dɔ ki'di kidɛki mɔyī gawo nima rɔ Berasaba ne.

'Ja 'Ba Esawu Ga

XXXIV Tine Esawu kɔmɔ kɔɔ abo 'deni 'butɛ sowɔ na bo kogbe 'ja nɔgī riyo di mī yitɔti 'ba e'be Ete, Yudita nyiti 'ba Beri ti Basemata nyiti 'ba Elone. **XXXV** Tine lende ko'dɔ 'bɛnni i'di Yisika ni ti Rebeka nɔgī kɔ'bɔ rɔ meri.

XXVII

Yakoba Na Ti Yëyi

^I Kina ɔɔ Yisika kɔndɛ 'deni kɔmɔ mo kɔlu tine, na bo kɛdɛki Esawu kole abo ma dɔndende mo kako zi bo. Bo ɛdɛki, iya te, “Kole ma.”

Esawu iya te, “Ma na me.”

^{II} Bo iya te, “Oŋgɔ ma na me mɔndɛ 'deni mɔtɔga ti mɔlɛ giri naga nime. ^{III} Ogba kanya ti bɔlɔ 'bi kɔɔɔ kari mɔkɔ to'be yida zɔ. ^{IV} Kina gɔ ko'dɔ akonyo koŋmi tɔnɛ ga mo'dɔkɔ ne ko'de kako zɔ monyo 'dɔ mo'dɔ yëyi ziyi gba kota kinza mɔlɛ.”

^V Tine Rebeka ɛdi kuwɔ lende nima Yisika kɛdi kiya zi Esawu ne. Kina ɔɔ Esawu kari 'deni toma yida to'be mo di yi mɔkɔ tine, ^{VI} na lɔko kiya zi Yakoba, iya te, “Muwɔ 'bu yi koloma tiya mo zi lɔndɔ yi Esawu giri nime, iya te, ^{VII} 'O'de yida ko'dɔ akonyo koŋmi tɔnɛ ga ko'de zɔ monyo 'dɔ mo'dɔ yëyi ziyi kɔmɔ Bɔko'ba gba kota kinza mɔlɛ.’ ^{VIII} Kina me kole ma, uwɔ dɔma ko'dɔ wa ame ga miya ziyi ne. ^{IX} Ari mi jɔlɔ ko'de kole banya ma kɔnɔ riyo 'dɔ mo'dɔ rɔ akonyo koŋmi ma 'bu yi ko'dɔkɔ nima ^X 'dɔ koto kari zi bo konyo gɔ bo ko'dɔ yëyi ziyi gba kinza bo kɔlɛ.”

^{XI} Tine Yakoba ileki dɔmo, iya te, “Lɔndɔ ma Esawu rɔmo rɔ sunɛ, ma 'bama rɔma kinza sunɛ, ^{XII} mɔtɔga 'bu ma ti komomo rɔma kikali mɛdi mindɛndɛ bo. Kina mɛdi mo'de ŋgi rɔ sɔnɔ na za dɔma kola yëyi mo tɔnɛ.”

^{XIII} Ma bo iya te, “Kole ma, sɔnɔ nima kileki dɔma. Lende ma nime na ŋge kuwɔ dɔmo kari ko'de banya naga nima kako zɔ.”

XIV Kina bo kari ngi gomo ko'de kako zi ma bo ko'do ro akonyo konmi ame 'bu bo ko'doko ne.

XV Kina loko kogba bonjo ma laka 'ba Esawu ame loko kedı kikeki ro gonı yayi ne, kolo ro Yakoba.

XVI Kina loko kogba kilaka banya tonē ga kolo konyo bo ga gbi kebe go bi 'ba mugu bo ma kinza sunē teyi. XVII Kina loko ki'di akonyo konmi tonē ti mangolo'bo mo ga ame loko ko'do ne kızı kole 'beni Yakoba kari timo.

XVIII Yakoba ari zi 'bu bo Yisika, kiya te, "Baba."

'Bu bo iya te, "Ma na me. Ni kole ma, ma ro ye mo na?"

XIX Yakoba iya te, "Ma Esawu kole dondende 'bi na. Mo'do 'deni kozo ma kiya zo. Enyi toro konyo yida ma mo'do 'deni ziyi nime 'do ko'do ye yi zo."

XX Tine Yisika ititi, iya te, "Ari ko'ja ngi welo te tondo ga ya, kole ma?"

Yakoba ileki domo, iya te, "Nere Boko'ba 'bi na ki'di ko'do ronı ngi laka zo."

XXI Yisika iya zi Yakoba, iya te, "Ese ngosi ngila ma bine 'do momomo royi, go mikali odo ni kole ma Esawu na ngi."

XXII Yakoba ese ngosi zi 'bu bo. Yisika omomo ro bo, iya te, "Mugu yi udu ro mugu Yakoba, tine konyo yi ga ro konyo Esawu."

XXIII Yisika ikali de kpe ro Yakoba romoyi konyo bo ga 'deni ro sunē kozo konyo londö bo Esawu. Tine gba kinza bo ko'do ye yi nime zi Yakoba,

XXIV bo ileki kititi, iya te, "Ni Esawu na ngi?"

Yakoba iya te, "Ma na ngi."

XXV Yisika iya te, "Kole ma, o'de yida nima zo monyo 'do mo'do ye yi ziyi."

Kina Yakoba ko'de yida tönë ngi zi 'bu bo konyo, bo ko'de layi gbī zi 'bu bo kuwë. **XXVI** Yisika iya zi bo, iya te, “Kole ma, ese ngosi kome mbili ma.”

XXVII Kina Yakoba kese ngosi kome mbili 'bu bo. Yisika umë tato 'ba bɔŋɔ 'ba kole abo na bo kiya te, “Tato kele 'ba rɔ kole ma ngi kɔzɔ nyaka ame Bɔko'ba ko'dɔ yëyi teyi ne. **XXVIII** Bɔko'ba koja solɔrɔ ziyi di mitorɔ ki'di nyaka 'bi kolɔ'bɔ. Bo koja gɔ nyönyu rɔ mbëmbë ziyi ti layi. **XXIX** Bilaka pili ti koja laja ziyi. Kina lijë pili ti kolɔdɔ bërī kômöyi. Ti keddī ti közi kakpa dɔ löndö yi ga pili. Kupö e'be möyi ga ti kolɔdɔ bërī kômöyi. Lömu kedi dɔ bilaka ame ga pili kulömu yi, tine yëyi kedi dɔ bilaka ame ga pili ko'dɔ yëyi ziyi.”

Monɔ 'Ba Esawu

XXX Yisika ote to'dɔ yëyi nime. Kina mbowa di pötö Yakoba kënyī kari 'deni tine na löndö bo ma löbu Esawu kômö ngi di bi to'be yida. **XXXI** Bo o'dɔ akonyo ma koŋmī gbī ko'de kako zi 'bu bo Yisika. Bo iya zi 'bu bo, iya te, “Baba, ënyī tɔrɔ konyo yida nime mo'de ziyi ne gɔ ko'dɔ yëyi zö.”

XXXII Yisika ititi, iya te, “Nī yë mo na?”

Bo iya te, “Ma Esawu, kole dɔndende 'bi na.”

XXXIII Kina rɔ Yisika ki'di tilë'di ngi pili rɔ ma kënyë. Yisika iya te, “Yë mo na me pa kupö yida ko'dɔ ko'de zö bine monyo gba kinza kako dë mo'dɔ yëyi 'deni teyi ne? Yëyi nima ö'bö 'deni ŋburu rɔ abo.”

XXXIV Lende nime Esawu kuwö te na bo kudu ngi rɔ ma kembe rɔ monɔ ma kënyë. Bo ileki kiya zi 'bu bo, iya te, “O'dɔ yëyi gbī zö, baba.”

XXXV Yisika iya te, “Löndö yī ako bine kindëndë ma 'deni kogba yëyī 'bī.”

XXXVI Esawu iya te, “Wa nime na dë ngī kīdēkī möyī bo rɔ Yakoba gɔmo ne? Mī rīyō abo ma bo ku'bōlu ma na 'deni me. Bo ogba rɔ löbu ma 'ba tēdī rɔ kole ma dɔgba bine kina me bo kogba yëyī ma 'deni gbī. Yëyī mɔtɔ inza kpe zō?”

XXXVII Yisika ileki dɔmo zi Esawu, iya te, “Mo'dɔ bo 'deni rɔ löbu 'ba dōyī. Kina mi'di löndö bo ga 'deni pili rɔ bo laja zi bo. Mi'di nyönyu ni ti layi 'deni zi bo. Tine wa'di na gɔ mo'dɔ gbɔ zīyī ya, kole ma?”

XXXVIII Esawu iya te, “Baba, ëddī nge ti yëyī kɔtɔ kpökī? O'dɔ yëyī gbī zō.”

Kina Esawu koloma ngī tudu rɔ ma kembe. XXXIX Yisika ileki dɔmo zi bo, iya te, “Nyaka 'bī inza kolɔ'bo. Solɔrɔ inza kako zīyī di mitorɔ. XL Tine ti koloma 'bëyī gɔ mbele 'ba közīyī, ti këddī rɔ bo laja zi löndö yī. Ne ɔdɔ konyo burutu bo, ti kolɔ röyī ngī yaga di kɔmɔ közī bo.”

Esawu Rɔ Tiyeli

XLI Esawu o'ji Yakoba ngī rɔ ma kënyë gɔ ame 'bu bo ki'di yëyī abo zi Yakoba ne. Bo omeri ti mī bo, iya te, “Kada 'ba tölë 'ba 'bu ze ɔwɔ dë kpe, kina 'dɔ mupö Yakoba yaga.”

XLII Lende kiya 'ba Esawu nime ari kômö zi Rebeka, kina loko koja laja gɔ Yakoba kiya teyi, iya te, “Löndö yī Esawu ëdī kiteri 'dɔ tupö yi gɔ wa nime ko'dɔ zi bo ne. XLIII Kina me kole ma, o'dɔ wa ame ga miya ne. Ënyī welo kirīña kari zi löndö ma Labana mī Arana XLIV koloma titi yayi ṅbö tiyeli 'ba löndö yī kote rönī. XLV ɔdɔ ya 'ba

lëndö yī kote rōnī 'deni dō bo kudölu di gō wa ma ko'dō zi bo nime tine, na ti moja laja 'jaa göyī. Gō wa'di na 'dō kpe kole ma ga koteke dōye ṅgī kpaki riyō di zō mī kada kōtō teyi?"

Tari 'Ba Yakoba

^{XLVI} Rebeka iya zi Yisika, iya te, "Lende 'ba 'ja 'ba Esawu rō yītōtī 'ba e'be Ete naga nime dōdō 'deni rōma. Dōdō kiya te Yakoba kogbe yītōtī 'ba Ete ya naga nime gbī ti mōlē gbō yaga."

XXVIII

^I Kina Yisika kīdēkī Yakoba ko'dō yēyī teyi, iya te, "Kinza kogbe yītōtī 'ba Kanana naga nime dē. ^{II} Ēnyī kari Padanarama liṅṅ 'ba 'bu yī löbu Betowele 'dō kogbe nyiti 'ba lano yī Labana ma kōtō. ^{III} Bōko'ba bō tigo dō kiteli ko'dō yēyī ziyī ki'di kole konzi ziyī gō kēddī rō yī liṅgī 'ba bilaka 'ba dō'be ma konzi. ^{IV} Bo ko'dō yēyī ziyī ti kupō yī ga kōzō ma bo ko'dō yēyī zi Abarayama. Yayi nime kēddī koloma yīmo ame Bōko'ba ki'di 'deni zi Abarayama ne ti kēddī rō bō dōmo."

^V Yisika oja Yakoba kari Padanarama zi Labana kole 'ba Betowele bō Arama tōnē. Labana na rō löndö 'ba Rebeka ma 'ba Yakoba ni ti Esawu.

Esawu Ogbe Nyiti 'Ba Yisamele

^{VI} Esawu ikali Yisika o'dō yēyī 'deni zi Yakoba koja kari Padanarama 'dō kogbe 'ja di yayi. Kina gbī di bi to'dō yēyī nima Yisika iya zi Yakoba kinza kogbe 'ja dē di mī löngö yītōtī 'ba Kanana. ^{VII} Kina me Yakoba kuwō dō 'bu bo ni ti ma bo 'deni kēnyī kari Padanarama. ^{VIII} Gō kō'du nime na Esawu kikali ṅgī 'bu bo Yisika o'dōkō wa mōtō

ro yitöti 'ba Kanana naga nima de du te. ^{IX} Kina bo kari zi Yisamele kole 'ba Abarayama, bo kari kogbe nyiti mo Malata lëmi 'ba Nebayota 'böwu ro 'ja abo mato.

Nyi 'Ba Yakoba

^X Yakoba enyi di Berasaba kari nduwë kapa Arana. ^{XI} Kada ari kösö do bo bi mato na bo kö'dö ngi yi mökö yayi. Bo ogba kulugbi döku mato bo kitaka do bo timo. Kina do do bo kö'dö 'deni tine ^{XII} na nyi ko'de do bo tégé, bo o'ja bi téki kidéyi di doyyai dandende mo kömö nbö mitoro. Kina malayika koloma tilélé rönni kebe gomo kako bëri, kari toro. ^{XIII} Tine na bo ko'ja Boko'ba këdi koro ngila bo yayi, kina Boko'ba kilende zi bo, iya te, "Ma na ro nere Boko'ba ma kongo go 'bu yi löbu Abarayama ni ti 'bu yi Yisika. Doyyi nime këddi kö'dö teyi ne mëdi mi'di ziyi ti kupö yi ga. ^{XIV} Lijë ti konzi koro lupu kogba mi kapa 'ba doyyai pili. Kina ti kupö yi na ti ko'do yeyi zi bilaka pili 'ba doyyai. ^{XV} Mëdi mö'bö tiyi mongo göyi di mi go bi ame ga pili këddi kari teyi ne, mo'de yi kileki mi doyyai nime bine. Minza mola yi du kinza ma mo'do wa ame mi'di kö'du mo 'do to'do mo ne."

^{XVI} Yakoba indiñi di bi tö'dö, kiya te, "Wu, Boko'ba ëdi ngi mi go bi nime, ma na mikali de."

^{XVII} Bo ro tikere, na bo kiya te, "Go bi wa'di na koro te? Ala matoga liño 'ba Boko'ba na, ala kpadöri 'ba mitoro na?"

^{XVIII} Yakoba enyi molo mi donbo kogba kulugbi döku nima bo kitaka do bo pa timo ne kidéyi domo toro, kina bo kogba 'bu kodö domo. ^{XIX} Bo

i'di möyï gɔ bi nima rɔ Betele, tine gawo ma ngɔsi ngila gɔ bi mo nima yayi, möyï mo idëki pa rɔ Luza.

^{XX} Yakoba o'dɔ lömu zi Boko'ba, iya te, “ɔdɔ nï Boko'ba koloma ngï tɔ konɔgɔ gɔma di mi lingere ma nime mëdi mari teyi ne, koja gɔ akonyo zö gbï ti bɔngɔ tusu mo roma, ^{XXI} kileki ma nbö mi liɔ 'ba 'bu ma ti mi këyï, nï na ti kö'bö ngï rɔ nɛre Boko'ba ma rɔ nburunburu. ^{XXII} Kina doku nime midëyï dɔmo ne ti këdi ngï rɔ bi 'ba to'dɔ mötu ziyï di teyi. Wa ame ga pili ki'di zö ti mi'di kapa ma 'butë mo ziyï.”

XXIX

Yakoba Ömö Arana

^I Yakoba ari nduwë mi lingere abo nima kala mi dɔyayi ma kapa kari yibi. ^{II} Bo ari kömö mi löwu mɔtɔ ti daa teyi dɔtumu 'ba kamölö mota kö'dö 'deni bëri kpamo yayi. Daa nima na këdi ki'di mini zi kamölö naga nima di teyi. Tine doku ma kutu'bö kpa daa mo nima timo rɔ ma löbu, ^{III} ɔdɔ bɔ koda kamölö naga nima kotɔtɔ rönni 'deni pili tine, na 'jaa lijë koloma tululu doku nima yaga ki'di mini zi kamölö 'bënni ga, kina lijë kululu 'jaa 'böwu kileki gɔ bi mo.

^{IV} Yakoba ititi bɔ koda kamölö naga nima, iya te, “Kpe di gɔ bi ma yala ga ya, löndö?”

Lijë iya te, “Ze di Arana.”

^V Bo ileki kititi lijë, iya te, “Ikalike bɔ mɔtɔ rɔ Labana kole 'ba Nawura?”

Lijë iya te, “Yëë, dikali bo.”

^{VI} Bo ititi lijë, iya te, “Bo ëdi le?”

Lijë iya te, “Bo ëdī le. Nyiti abo Rayile na me 'dë kēdī rō tako ti kamölō abo ga.”

^{VII} Bo iya te, “Kada gba mbiri bi 'ba tototo dō kamölō mī jolo na dë gba. I'dike mini zinnī lijë kari tonyo kpennī.”

^{VIII} Lijë iya te, “Inza tara, dēdī doda bō koda kamölō mōto ga kototo rōnnī pili titi kako tine, na 'jaa gō dululu dōku yaga di'di mini zi kamölō.”

^{IX} Ko'ja Yakoba kēdī gba tilende ti ya naga nima, na Rayile kōmō ngī ti kamölō 'ba 'bu nī rōmōyī loko na rō bō koda mo. ^X Kina odo Yakoba ko'ja Rayile kōmō 'deni ti kamölō 'ba lano bo Labana ga tara tine, na bo kari ngī kululu dōku tōnē yaga di kpa daa nima ki'di mini zi kamölō naga nima. ^{XI} Kina bo kumōtō Rayile bo kudu rō ma kembe. ^{XII} Bo iya te, “Ma lano 'ba 'bu yī na. Ma kole 'ba Rebeka na.”

Kina Rayile kirija ngī kari kiya lende mo zi 'bu nī. ^{XIII} Kina odo Labana kuwō lende 'ba kole 'ba lēmī bo 'deni tara tine, na bo kirija kurē dōmo kiramo kome mbili mo, bo ko'de kako liṅo.

Yakoba iyētī gō lende naga nime pili zi Labana. ^{XIV} Tine Labana ileki dōmo, iya te, “Rō ma laka nī roma ma na.”

Aranda Gō Leya Ni Ti Rayile

Yakoba oloma ko'dō nyepe koto yayi, ^{XV} kina Labana kiya zi bo, iya te, “Ēdī ko'dō ndobo zō rō ma sari gō ame ze rō wado ne, tine mo'doko dē 'dō kō'bō to'dō mo tara. Iya wa ame ko'doko ne gō mopi ziyī.”

^{XVI} Labana ëdī ti yitōtī riyō, möyī ma löbu mo rō Leya, tine ma titi mo möyī mo rō Rayile.

XVII Leya ele nge di kɔmɔ mo, tine Rayile ele 'bēnī ngī rɔ mbēmbē kpaki ti yida rɔmo. **XVIII** Yakoba ɔ'ɔ Rayile, gɔ kō'du mo na bo kiya te, “Mēdi mo'dɔ ndɔbɔ kɔmɔ kɔɔ modɔmoriyō ziyī 'dɔ ki'di Rayile zō mogbe.”

XIX Labana ileki dɔmo, iya te, “Ma laka mo na 'dɔ mi'di lɔko ziyī di dɔ ame 'dɔ mi'di lɔko zi bilaka mɔtɔ ne. Oloma tō bine.”

XX Yakoba o'dɔ ndɔbɔ kɔmɔ kɔɔ modɔmoriyō gɔ Rayile, tine inda ngī di zi bo kɔzɔ tō'dō dɔ ndō tara rōmōyi bo ɔ'ɔ lɔko rɔ mbēmbē. **XXI** Kina Yakoba kiya zi Labana, iya te, “Kɔɔ 'ba ndɔbɔ ma ote rōnī 'deni, i'di 'ja ma zō.”

XXII Labana oja karama 'ba gbe kose bilaka 'ba mī gɔ bi nima yayi pili kotɔtɔ rōnnī kako yīmo. **XXIII** Tine mī korɔndɔ mo nima, Leya na za Labana ko'de koja gɔ Yakoba kō'dō timo. **XXIV** Labana i'di nyiti atɔli abo mɔtɔ mōyi mo rɔ Zilepa zi nyiti abo Leya rɔ bɔ laja.

XXV Mī dɔnɔbɔ tine, na Yakoba kɔngɔ za 'bōwu rɔ Leya. Kina bo kēnyī kari kititi Labana, iya te, “Wa'di na me ko'dɔ zō te ne? Mo'dɔ ndɔbɔ nime ziyī gɔ Rayile, gɔ wa'di na kebe kindēndē ma?”

XXVI Labana iya te, “Mī dōlētī 'beze bine, ogbe nyiti ma titi dē dɔgba kola nyiti ma lōbu. **XXVII** Ne oda tō'dō dɔ modɔmoriyō 'ba karama 'ba gbe nime kote rōnī titi 'dɔ mi'di Rayile gbī ziyī, ɔdɔ ko'dɔkɔ tɔ'dɔ ndɔbɔ gbī zō kɔmɔ kɔɔ modɔmoriyō mɔtɔ.”

XXVIII Yakoba utī gɔmo. Kina ɔdɔ tō'dō dɔ modɔmoriyō 'ba karama 'ba gbe nima kote rōnī 'deni tine, na Labana kogba nyiti abo Rayile ki'di gbī rɔ 'ja zi Yakoba. **XXIX** Labana i'di nyiti atɔli

abo mɔɔ mɔyɪ mo rɔ Bila zi Rayile rɔ bo laja. XXX Yakoba ɔ'dɔ gbɪ ti Rayile, tine Rayile na bo kɔ'ɔ rɔ dɔ kiteli kebe Leya. Kina bo kɔ'dɔ ndɔɔɔ 'bɔwu zi Labana kɔmɔ kɔɔ modɔmoriyɔ.

Töyö Kole 'Ba Yakoba Ga

XXXI Kina ɔɔɔ Bɔko'ba kɔŋgɔ Yakoba kɔ'ɔ Leya dɛ laka kɔzɔ a nima tara tine, na Bɔko'ba koja gɔ löyö ŋgɪ zini. Rayile ɔrɔ 'bɛni ŋgɪ rɔ kɔɔ. XXXII Leya ɔmɔ köyö rɔ kole bɔtɔni, kina lɔko ki'di mɔyɪ mo rɔ Rubɛni, ame kiya te “Oŋgɔ lisa,” römöyɪ lɔko iya te, “Bɔko'ba oŋgɔ lisa ma 'deni, mɛ'dɛ ma ti kɔ'ɔ ma nati.”

XXXIII Kina lɔko kɔmɔ 'bɔwu köyö kole mɔɔ. Lɔko iya te, “Bɔko'ba uwö 'deni ma kɔ'ɔ ma dɛ kina me bo ki'di kole nime 'deni gbɪ zö.” Kina lɔko ki'di mɔyɪ mo rɔ Simona, ame kiya te “Uwö.”

XXXIV Lɔko ɔmɔ 'bɔwu köyö kole mɔɔ. Kina lɔko kiya te, “Ame tine, mɛ'dɛ ma ɛdi kodɔ'bo rɔni kö'bö tö römöyɪ mɔyö kole 'deni mota zi bo.” Na lɔko ki'di mɔyɪ mo rɔ Lɛwɛ, ame kiya te “Odo'bo.”

XXXV Lɔko ɔmɔ 'bɔwu köyö kole mɔɔ. Kina lɔko kiya te, “Ame tine ti milɛlu Bɔko'ba.” Na lɔko ki'di mɔyɪ mo rɔ Yuda, ame kiya te “Lɛlu.” Tine na lɔko kɔrɔ ŋgɪ, lɔko öyö kole mɔɔ dɛ kpe titi di gɔ ama.

XXX

I Kina ɔɔɔ Rayile kɔŋgɔ 'deni lɔko köyö kole dɛ zi Yakoba kɔzɔ a nima tara tine, na lɔko kombi mini ŋgɪ rɔ lɛmi ni. Gɔ kö'du mo na lɔko kiya

zi Yakoba, iya te, “Ɔdo ki'di kole dē zō ti mölē yaga.”

II Yakoba ënyī rɔ 'dirī tīnī, kiya te, “Ma na rɔ Bɔko'ba? O'ja Bɔko'ba na ki'di löyö dē zīyī.”

III Lɔko iya te, “Bila nyiti bɔ laja ma na me, ö'dö timo 'dɔ lɔko köyö kole zō. Tīnī na ti mēdī rɔ ma 'ba kole.”

IV Kina lɔko ki'di Bila rɔ 'ja zi mē'dē nī, kina bo kö'dö timo. V Bila ɔmɔ köyö kole zi Yakoba, VI kina Rayile kiya te, “Bɔko'ba o'do burē ma 'deni laka. Bo uwö akititi ma 'deni bo ki'di kole zō.” Kina lɔko ki'di möyī mo rɔ Dana, ame kiya te “Burē.”

VII Bila ɔmɔ 'böwu köyö kole mɔtɔ zi Yakoba. VIII Rayile iya te, “Mo'dɔ ya 'deni ti lēmī ma rɔ ma kënyē ŋbö ma'da.” Kina lɔko ki'di möyī mo rɔ Napatali, ame kiya te “Ya.”

IX Kina ɔdo Leya kɔŋgɔ lɔko kɔrɔ 'deni di bi töyö kole tara tine na lɔko kogba Zilepa bɔ laja 'bēnī ki'di zi Yakoba rɔ 'ja. X Kina Zilepa köyö kole zi Yakoba. XI Leya iya te, “Mēdī ti gɔ kele.” Kina lɔko ki'di möyī mo rɔ Gada, ame kiya te “Gɔ kele.”

XII Zilepa ɔmɔ 'böwu köyö kole mɔtɔ zi Yakoba. XIII Leya iya te, “Ma 'deni rɔ lɔŋɔ. 'Ja ma laki pili ti kidēkī ma rɔ bɔ lɔŋɔ.” Kina lɔko ki'di möyī mo rɔ Asera, ame kiya te “Lɔŋɔ.”

XIV Mī kada 'ba tumu nyönyu na Rubēnī kari ko'ja liŋga 'ba löyö di mī nyaka kogba kako timo liŋɔ ki'di zi ma bo Leya. Rayile iya zi Leya, iya te, “I'di liŋga nima kole 'bī ko'ja ne zō.”

XV Tine Leya ileki dɔmo, iya te, “Mě'dě ma nima kolo ne ɔ'bo yi dē gba? Kina me kěddi kiteri 'böwu 'dɔ togba lɔŋa nime kole ma ko'ja ne?”

Rayile iya te, “Ɖɔɔ ki'di lɔŋa nima zö, Yakoba ɛdi kö'dö göyi mi korɔndɔ nime tɔne.”

XVI Kina mi dɔkɔpiyari ko'ja Yakoba kedi kileki 'deni kako di mi nyaka tine na, Leya kurē dɔ bo, kiya te, “Ēddi kako kö'dö tɔne gɔma römöyi mugö yi 'deni di zi Rayile ti lɔŋa nime kole ma ko'ja ne.”

Kina Yakoba kö'dö tɔni mi korɔndɔ nima. XVII Boko'ba ileki dɔ akititi 'ba Leya ki'di loko kɔmɔ köyö kole ma mi muyi 'beni zi Yakoba. XVIII Loko iya te, “Boko'ba i'di kpa közi 'deni zö römöyi mi'di bo laja ma zi mē'dě ma.” Kina loko ki'di möyi mo rɔ Yisakara, ame kiya te “Kpa közi.”

XIX Leya ɔmɔ 'böwu köyö kole ma mi modɔkɔtɔ zi Yakoba. XX Loko iya te, “Boko'ba i'di kpa közi ma dɔ kiteli 'deni zö. Mě'dě ma ɛdi ko'dɔkɔ ma, römöyi möyö kole 'deni modɔkɔtɔ zi bo.” Kina loko ki'di möyi mo rɔ Zebolona, ame kiya te “To'dɔkɔ.” XXI Di gɔmo na loko köyö nyiti ki'di möyi mo rɔ Dina.

XXII Boko'ba oŋɔ Rayile koja gɔ löyö teyi. XXIII Kina loko kɔmɔ köyö kole. Loko iya te, “Boko'ba ogba rɔ kaya 'deni yaga di dɔma. XXIV Boko'ba koja gɔ kole mɔtɔ tɔ kpe gbɛ zö.” Kina loko ki'di möyi mo rɔ Yesepa, ame kiya te “Mɔtɔ gbɛ.”

Labana Ni Ti Yakoba

XXV Di pötö töyö Yesepa na Yakoba kiya zi Labana, iya te, "I'di mileki mari mi dōyayi ze. XXVI I'di 'ja ma ga ti kole ma ga ame mo'do ndoɔɔ go mo zi yi ne 'do mari. Ikali ndoɔɔ ame mo'do zi yi ne 'deni."

XXVII Tine Labana iya te, "I'di miya lende nime. Mumē 'deni ti 'bo si ma, Boko'ba ēdi ko'do yēyi do ma nime go kō'du 'bi. XXVIII Iya wa ma ko'doko 'do mopi zi yi. Kina mēdi mi'di ŋi pili zi yi."

XXIX Yakoba iya te, "Ikali ndoɔɔ laka ame mo'do zi yi ne 'deni kina ikali ma yēri 'bi ga kara 'deni gbi mi ndoɔɔ ko'do ma. XXX Mi kada ma tōnē mako ne yēri 'bi ga ŋi ndo te, ne oŋgo te kina me kara 'deni ŋi le'jete konzi ro mbembē. Kina Boko'ba o'do yēyi 'deni gbi nduwē zi yi di mi go bi ame ga moloma tari teyi. Kina me kada ma 'bama omō 'deni 'do moŋgo go wa ma ro 'ba gbagba ma ga."

XXXI Labana ititi, iya te, "Wa'di na go mopi zi yi?"

Yakoba iya te, "Mo'doko a mōto dē go kopi zō. Mēdi mō'bo nduwē toŋgo go yēri 'bi ga do kuti go lende nime. XXXII I'di milaki kebe mi lōŋgō yēri 'bi naga nima 'do migeli kole kamōlō ma kōlu naga ti kole banya ma kumōru naga. Wa naga nime na ŋge mo'doko. XXXIII Ti kikali laka ma 'jaa do kako toŋgo yēri ame ga mogba 'deni ne kada mōto. Do ko'ja banya ame ga kinza ro ma kumōru ne ti kamōlō ame ga kinza ro ma kōlu ne mi lōŋgō 'bama naga nime ti kikali ŋi ro 'bōgō."

XXXIV Labana iya te, "Ele, do'do kōzo ame kiya ne tara."

XXXV Tine mi kada mo nima na Labana kigeli banya ma kumöru naga kpaki ti ame ga ti kiné ma kanmi rómo ne ti kamölö ma kölu naga me yaga. Kina bo ki'di kole abo ga toda mo XXXVI tine na bo kënyí kari tinni kilingere nbö tö'dö dö mota koto yaga ró ma kowó di ngila ama ga ti Yakoba ne. Yakoba oloma nduwé toda koso yéri 'ba Labana naga nima.

XXXVII Kiné ngéri mota mótó ga yayi Yakoba ényí koke dōngila ma ka'ji mo ga ró nyigbara kopepe yókó mo yaga kola rómo ró ma kumöru. XXXVIII Bo ako timo kuruwó kómó yéri naga nima kpa gó bi ame lijé kédí kuwé mini di teyi. Bo uruwó yayi rómöyí yéri naga nima bi 'ba téki mo na di kpa mini. XXXIX Gó kö'du mo na banya ame ga kéki di yayi kuyí kómönní dö ngéri naga nima ne köyö kole ngí me ró ma kumöru.

XL Yakoba oza kamölö mo ga yaga di ró banya kina bo ki'di lijé kuyí kómönní kari dö yéri ma kumöru ti ma kölu ame ga mi löngö yéri 'ba Labana ga yayi ne. Wa nime na ki'di Yakoba kédí ti dótumu 'ba yéri koza 'beri yaga di ró 'ba Labana ga.

XLI Dó yéri ma kónó naga kédí kéki na Yakoba kuruwó ngéri naga nima kómó mo di kpa gó bi 'ba tuwé mini yayi 'dó lijé kéki di mi löngö mo. XLII Tine bo uruwó dē kómó yéri ma kilike naga. Gó kö'du mo na yéri ma kilike naga ngí me ró 'ba Labana, tine ma kónó naga ngí me ró 'ba Yakoba. XLIII Kina Yakoba koloma ngí ró bō mōri ti dótumu 'ba kamölö ni ti banya ró ma konzi, gbí ti atóli ti gamele ti akaca.

XXXI

Riŋa 'Ba Yakoba

^I Yakoba ari kuwö kö'du mo kole 'ba Labana ga kēdi rō tiya mo, iya te, “Yakoba ototo wa 'ba 'bu ze ga 'deni kote. Wa 'ba 'bu ze ga na me bo ko'do mōri 'deni timo.”

^{II} Bo ongo gbi Labana inza kpe rō ma laka ti bo kozo ma dogba. ^{III} Kina Boko'ba kilende zi Yakoba, iya te, “Ileki kari mi doyayi 'be mi longo e'be 'bu yi ga. Medī mō'bō tiyi.”

^{IV} Kina Yakoba koja laja go Rayile ni ti Leya kako zi bo mi lowu nima bo kēdi koda kamolo abo ga yimo yayi ne. ^V Kina bo kiya zinni, iya te, “Mongo 'deni 'bu ye inza kpe rō ma laka to kozo ma dogba. Ne Boko'ba 'ba 'bu ma ni edi to. ^{VI} Ikalike 'deni ma mo'do ndobo zi 'bu ye ti tigo ma pili. ^{VII} Tine pele tara bo o'bō nduwē tuyi donjala zō. Kpa kōzi 'ba ndobo ame medī mo'do ne bo uyī yimo mi 'butē, tine Boko'ba na kēdi kitata ma di zi bo. ^{VIII} Odo bo kiya te, 'Banya ma kumoru naga nima kēdi pili rō kpa kōzi ziyi,' kina banya kōyō ŋgi me rō ma kumoru. Kina odo bo kiya te, 'Banya ma ku'du kinē kaŋmi naga nima kēdi pili rō kpa kōzi ziyi,' kina banya kōyō ŋgi me rō ma ku'du kinē kaŋmi. ^{IX} Boko'ba ogba yeri 'deni me di zi 'bu ye ki'di zō.

^X Mi kada ame rō bi 'ba tōyō ma laka 'ba yeri ne, nyi o'de doma mombi komo ma mo'ja mo'de banya ame ga kēdi kēki ne 'deni me rō ma kumoru ti ma ku'du kinē kaŋmi. ^{XI} Malayika 'ba Boko'ba idēki ma di mi nyi nima, iya te, 'Yakoba.' Miya te, 'Ma na me.' ^{XII} Malayika nima iya zō, iya te, 'Ombi komoyi kongo mo'de ame ga pili kēdi

kēki ne 'deni me rɔ ma kumöru ti ma ku'du kinē kanmi, römöyī mo'ja wa ma Labana kēdi ko'do zīyī 'deni. ^{XIII} Ma na rɔ Boko'ba ma tönē kodɔ kileme rönī zīyī di Betele, tönē 'do kīdēyī dōku yayi kodɔ 'bu dōmo kulōmu rōyī gbī zō ne. Ēnyī di mī dōyayi nime kileki kari mī dōyayi ma köyō yi teyi.' "

^{XIV} Rayile ni ti Leya ileki dōmo zi Yakoba, iya te, "Wa mɔtɔ inza kpe zize ame gɔ dogba rɔ apötö di zi 'bu ze. ^{XV} Bo o'do ze kɔzɔ bo löwö, bo kugö ze mökö. Kina me bo kiyölu yamo 'ba dɔze 'deni pili yaga. ^{XVI} Wa naga nime pili Boko'ba kogba yaga di zi 'bu ze ne, eze ga na zi kole ze ga. Wa ame Boko'ba kiya zīyī ne o'do ŋgī."

^{XVII} Yakoba i'di kole abo ga ti 'ja abo ga dɔ gamele ^{XVIII} bo kēnyī dōmo di yayi ti wa ame ga pili bo ko'ja di Padanarama yayi ne, kina bo koga dɔtumu 'ba yēri abo ga pili kɔmɔ bo tari mī dōyayi 'ba Kanana zi 'bu bo Yisika.

^{XIX} Tine mī tēnyī 'bēnnī Labana ari 'deni mɔlo bi kɔwɔ tumu sunē kamölö abo ga kina Rayile ku'bögö akoro 'ba 'bu nī ŋgī kari timo. ^{XX} Yakoba indëndē Labana kēnyī ŋgī kinza ma bo kose gɔ bo kiya te bo ēdī 'deni kari. ^{XXI} Bo iriŋa di yayi ti wa ame ga pili rɔ 'ba bo ne bo kumu dɔ yöpö Epurate bo kuyī kɔmɔ bo kari yɔki dōyayi kurunɔu 'ba Gilada.

Boko'ba Iyandi Labana

^{XXII} Di pötö tö'dö dɔ mota tine na Labana kuwö kö'du mo 'jaa iya te, Yakoba iriŋa 'deni. ^{XXIII} Kina bo kotɔtɔ bilaka abo ga lijē kozi gɔ Yakoba ŋbö tö'dö dɔ modōmoriyö kari kota gomo mī dōyayi

kurungu 'ba Gilada. ^{XXIV} Mi korondo mo nima na Boko'ba kako kilende zi Labana ti nyi, iya te, "T'di komoyi kandi laka kinza kiya wa ma kenyé mato de zi Yakoba."

^{XXV} Yakoba oga taya abo 'deni do kurungu yayi tine na Labana ni ti bilaka ma 'ba bo ga koga taya gbi yayi. ^{XXVI} Labana iya zi Yakoba, iya te, "Wa'di na me ko'do te ku'bölu ma kogba yitöti ma ga kenyi timo kozo 'boki ma kinda'ba di mi ya? ^{XXVII} Go wa'di na ku'bölu ma kusu royi kinza kose goyi zo? Ma kedä kiya ra dene 'do moja yi go kori ti lonjo ti ngala ti biro 'ba tomo ni ti leri. ^{XXVIII} Ne go wa'di na kenyi ngi kinza ma ki'di mome mbili yitöti ma ga ti kole 'benni ga mo'do motö zinni? Lende do rumo nime ko'do ne. ^{XXIX} Medi ti tigo 'ba 'do to'do yi ro ma kenyé, ne Boko'ba 'ba 'bu yi ilende zo ti korondo ene, iya te, mi'di komo ma kandi laka kinza miya wa ma kenyé mato de ziyi. ^{XXX} Mikali 'deni lende 'ba linjo 'be na ko'o royi ki'di yi keddi kari. Ne go wa'di na ku'bögö akoro ma?"

^{XXXI} Yakoba iya te, "Ma ro tikere romoyi miya te motoga ti kolo yitöti 'bi ga yaga di zo. ^{XXXII} Ne odo kiya te ko'ja akoro 'bi nima di zi bilaka mato bine, bo mo to nima edi kole tone yaga. Bilaka ze ga na me, oma wa ame ga ro 'beyi ne kigeli yaga 'do komonni pili ko'ja."

Yakoba ikali de ma Rayile na ku'bögö akoro 'ba Labana nima. ^{XXXIII} Labana odo koma mi ro kilaka 'ba Yakoba, bo kololo kari koma mi 'ba Leya, bo kari 'böwu koma mi 'ba Bila ni ti Zilepa. Tine bo o'ja akoro abo naga nima de du te. Kina bo kari kodo mi ro 'ba Rayile toma yimo.

XXXIV Rayile ogba akoro naga nima 'deni kusu dɔmo mi kilaka bi loma 'ba go gamele ki'di 'deni ro yayi loko koloma dɔmo. Labana oma mi ro nima pili tine o'ja akoro abo de du te. XXXV Rayile iya zi 'bu ni, iya te, "Nere ma, kinza kenyi de ro 'diri to go ame menyi de toro ziyi ne, romoyi medii ti a do 'ja."

Go ko'du mo na Labana koma ngi le ko'ja akoro naga nima de. XXXVI Kina Yakoba kenyi ngi ro 'diri ti Labana kititi, iya te, "Lende kenyi wa'di na mo'do? Wa ma mirasi ziyi ki'di koga goma kulowo ro ma kututu gomo ne na ro wa'di? XXXVII Wa ma ga na me koma yimo 'deni me, ne e'bi ma ko'ja di mi longo mo ga bine edi yala? Ne odo kedi, oja yaga bine koma bilaka 'bi ga ti 'bama ga kongo go lije kiya lende ma laka mo mi longo ze tiyi.

XXXVIII Mi koma koo 'buti riyi naga nime mo'do tiyi ne kamolo ti banya 'bi ga obo de kinza toyi, monyo muruku ma koto te de di mi longo dotumu 'ba yeri 'bi ga. XXXIX Ame ga kuruku kinda'ba mopi go bi mo ngi teyi mo'de lende mo de gbi yo kako ziyi. Ame ga kubogo ro mi korondo ala ro mi kada ne mopi go bi mo teyi koo ma kiya zo to'do mo. XL-XLI Mi koma koo 'buti riyi naga nime mo'do tiyi ne, kada onma ma ro go bi keze pili, bi keyi okpe yimo kote korondo a moto ro todokinda'ba koma ma de. Mo'do ndobo ziyi koma koo 'buti domosowo go yito riyi 'bi naga nime, kina me mo'do 'bowu koma koo modokoto go ki'di dotumu 'ba yeri 'bi moto ga zo. Ne pele obo tuyi mi kpa koozi ma mi 'buti. XLII Ma kiya te Boko'ba 'ba 'bu ma

Abarayama ame bo na gbī Yisika kere ne kinza goma dēne me oja ma 'deni mari rō kōzī sari. Boko'ba oṅṅo gomo ma ti ndobo ame mo'do ziyi ne kina ma bo kamo dōyi ti korondo ene."

XLIII Labana ileki dōmo zi Yakoba, iya te, "Yitōti ma ga na pili ma. Kole naga nima pili rō kole ma ga. Dotumu 'ba yēri naga nima pili rō ama ga. Wa naga nime pili kēddi koṅṅo ne me rō ama ga. Tine a mōto inza ma 'do mo'do tota gō yitōti ma naga nime ti kole ma lijē kōyō naga nime di ziyi. **XLIV** Ako do'do lömu tiyi. Ako dototo kulugbi dōku dulu dōmo bine 'do koloma rō kinē 'ba lömu nime do'do 'deni mi löṅgō ze tiyi ne."

XLV Kina Yakoba kogba dōku kidēyi dōmo tōro. **XLVI** Bo i'di bilaka abo ga kototo kulugbi dōku kulu dōmo. Kina lijē konyo kpenni di ṅgila dōku nima kulu dōmo yayi ne. **XLVII** Labana idēki möyi gō bi nima rō Yegara Saduta, tine Yakoba idēki rō Galede.

XLVIII Labana iya zi Yakoba, iya te, "Dōku nime 'deni rō lende kileme mi löṅgō ze tiyi." Gō kö'du mo na kidēki möyi gō bi nima ṅgi rō Galede, ame kiya te "Dōku 'ba akileme." **XLIX** Labana ileki gbī, kiya te, "Boko'ba ki'di kōmōni nduwē kö'bō toṅṅo ze mi rō koza ze nime." Gō kö'du nime na kidēki möyi gō bi nima ṅgi rō Mizapa, ame kiya te "Kilanga koda wa."

L Labana iya te, "Do ko'do yitōti ma naga nime rō ma kēnyē ala ebe kogbe 'ja mōto ga ame muwō kö'du mo dē pele, ziyi tikali mo laka kōmō Boko'ba edī toṅṅo ze. **LI** Dōku nime mulu dōmo ti ma midēyi dōmo nime **LII** ti kö'bō rō lende kileme mi löṅgō ze tiyi. A mōto minza miteli do dōku

nime mari mo'do ya t̄ȳi kina a m̄oto inza kiteli do d̄oku nime gb̄i ala ma m̄id̄eȳi d̄omo nime kako ko'do ya t̄o. ^{LIII} Boko'ba 'ba Abarayama ti 'ba Nawura ti Boko'ba 'ba 'bu nn̄i ga koŋgo lende nime m̄i l̄oŋgo ze t̄ȳi.”

Yakoba ul̄omu ro bo ti m̄oȳi Boko'ba ame 'bu bo Yisika kere ne ^{LIV} kina bo kumu roma zi Boko'ba do d̄oku nima yayi. Bo id̄ek̄i bilaka abo ga kako tonyo akonyo nima lij̄e k̄o'do do kurun̄gu nima yayi.

^{LV} M̄olo m̄i d̄oŋbo na Labana kome mbili yit̄o abo ga ti kole 'b̄enn̄i ga bo kum̄ot̄o lij̄e gb̄o na bo kuyi do bo ŋgi kileki liŋo.

XXXII

Yakoba Ni Ti Esawu

^I Yakoba en̄ȳi di yayi kari nduw̄e m̄i lingere abo nima, kina malayika m̄oto ga 'ba Boko'ba kako kondoso ti bo. ^{II} Kina odo Yakoba ko'ja lij̄e 'deni tara tine, bo iya te, “Dotaya 'ba Boko'ba na me.” Kina bo kid̄ek̄i m̄oȳi go bi nima ŋgi ro Manama, ame kiya te “Taya r̄iȳo.”

^{III} Yakoba oja bo laja abo m̄oto ga kari doŋba komo bo zi l̄ond̄o bo Esawu m̄i doyyai 'ba Edome. ^{IV} Bo ose z̄inn̄i 'do lij̄e k̄iȳeti kpa bo zi Esawu, kiya te, “Ma Yakoba bo laja 'b̄i, moloma 'deni migabi ti Labana ŋbo k̄om̄o m̄i kada nime t̄one. ^V Ma 'deni ti sa ti akaca ti dotumu 'ba kam̄ol̄o ni ti banya gb̄i ti atoli, kina me m̄edi mose lende nime z̄iȳi l̄obu ma 'do ki'di m̄iȳi k̄eyi roma.”

^{VI} Bo laja naga nima ileki kako zi Yakoba, kiya te, “Dari 'deni d̄om̄o zi bo l̄ond̄o yi Esawu. Bo edi 'deni ndo go kori tako ture d̄oyi. Bo edi ti

bilaka abo ga kuluku modɔɔmota (400) ti bo.”
 VII Kina Yakoba ŋgɪ rɔ tikere rɔ mbɛmbɛ, na bo koza bilaka abo ga ti kamölö abo ga ti banya ti sa ti gamele kpaki bi riyö. VIII Bo omeri ɔɔɔ kiya te Esawu kömö dɔtumu ma kɔɔ kote dɔmo ma kɔɔ nima ti kɔmɔ kirinɔ yaga.

IX Yakoba ititi Boko'ba, iya te, “Boko'ba 'ba 'bu ma löbu Abarayama ti 'ba 'bu ma Yisika, uwö akititi ma. Iya 'deni tönë zö 'dɔ mileki mari mi dɔyayi ze zi e'be 'bu ma ga, kina gɔ ko'dɔ wa ma laka gbɪ zö. X Ma bɔ laja 'bɪ nime, ma ŋgɪ wötɪ rɔ bɔ lende kënyë, mi këyɪ 'bɪ ti kö'du laka 'bɪ ame kileme zö ne ma gbagba ma mɔ'bo dë. Mi kada ma tönë mumu dɔ yöpö 'ba Yaradene mëdi mari ne, ma ŋge ti përi adɔkɔtɔni kɔzö. Ne kina me tɔne mëdi mileki 'deni ti dɔtumu riyö naga nime. XI Moma'jo rɔma ziyɪ, okɔnyi ma di zi bɔ löndö ma Esawu. Ma rɔ tikere rɔ mbɛmbɛ mɔtɔga bo ëdi kako kote dɔze kpaki ti 'ja ti kole titi. XII Ne ni Boko'ba iya 'deni tönë bine, iya te, ëddi ki'di wa ko'dɔ rönɪ pili laka zö ki'di kupö ma konzi kɔzɔ 'jo yayi lida 'ba kpa mini löbu ame bɔɔ kɔ'bo dë tütëtë mo ne.”

XIII Yakoba ö'dö mi gɔ bi nima yayi, na bo koza wa ame ga bo këdi timo ne ki'di rɔ kpa közi zi Esawu. XIV Bo oza ma banya kuluku sowɔ (200) ti mo'de 'butë riyö, ma kamölö kuluku sowɔ (200) ti mo'de 'butë riyö, XV ma gamele 'butë mota ti kole mo ga, ma sa 'butë sowɔ ti ŋgulö 'butë, ma akaca 'butë riyö ti bɔtɔni mo ga 'butë. XVI Bo oza rɔ dɔtumu ki'di bɔ laja abo ga rɔ bɔ dɔmo. Bo iya zinni, iya te, “Arike nduwë dɔgba kɔmɔ ma. Olake löngö dɔtumu mo naga nime këdi rɔ ma

kwɔɔ ti ma kɛdi kako di gomo.”

XVII Bo ose zi bo laja ma dogba nima, iya te, “Ɔdo bo londö ma Esawu kondɔso tiiyi kititi yi, kiya te, ‘Nere 'bi ro ye? Kina eddi kari yala? Yeri 'ba ye ga na me komöyi ne?’ **XVIII** Ileki domo zi bo, iya te, ‘Wa 'ba bo laja 'bi Yakoba ga na, kina me bo koja ro kpa közi ki'di zi nere abo Esawu. Kina Yakoba gbagba bo mo edi yi'bowu.’ ”

XIX Bo ose kö'du nime gbi te zi bo laja ma mi riyo mo ti ma mi mota mo nduwë kala ro gönni nima pili keddi kona yeri naga nima ne, bo iya te, “Ɔdo kondɔsoke ti Esawu, iyake tara zi bo. **XX** Kina iyake gbi te, Yakoba gbagba bo mo edi yi'bowu.”

Bo omeri, bo iya te, “Motoga ti miyeyi doki'di Esawu ti wa naga nime 'do ɔdo meddi momö pele zi bo yayi tine mi bo eyi 'deni.”

XXI Bo oja kpa közi ki'di naga nima toti kari dogba komo bo, tine bo ileke 'ba bo titi tö'dö mi taya yayi.

Nyöpö 'Ba Yakoba

XXII Mi korondo koto mo nima na bo kenyi domo kogba 'ja riyo abo ga ti 'ja ma riyo ame ga ro bo laja ne ti kole 'butë dookoto abo ga lijë kumu toro 'ba Yaboko.

XXIII Bo oja lijë pili kumu do toro nima ti wa ame ga pili bo keddi timo ne, **XXIV** tine bo na kileke 'ba bo kutu bo yi'bowu. Kina bilaka moto kako kunyöpö ti bo nbö komö mi kano bi kezë. **XXV** Kina ɔdo bo nima konjo 'deni bo ka'da Yakoba de kpe tara tine na bo kokpe do'bötöru

mo ngi, na kpa dɔ'bötöru Yakoba kogba röni ngi.
 XXVI Bo iya te, "Ola ma mari, gɔ bi ëdi 'deni këzë."

Yakoba iya te, "Minza mola yi titi. O'dɔ yëyi zö."

XXVII Bo iya te, "Möyï yï rɔ yë?"

Yakoba iya te, "Möyï ma rɔ Yakoba."

XXVIII Bo iya te, "Möyï yï inza kpe rɔ Yakoba, tine 'deni rɔ Yisarele, ame kiya te 'Nyöpö ti Bɔko'ba,' römöyï unyöpö 'deni ti Bɔko'ba gbï ti bilaka lesi nbö ka'da."

XXIX Yakoba ititi bo, iya te, "Moma'jo rɔma zïyï, iya möyï yï zö."

Bo iya te, "Wa'di na ko'dɔkɔ tikali möyï ma gɔmo?" Kina bo ko'dɔ yëyi zi Yakoba.

XXX Yakoba iya te, "Bɔko'ba na me mo'ja mëdi moloma gba di pötö mo ti kɔmɔ ma?" Kina bo këdëki möyï gɔ bi nima rɔ Penowele, ame kiya te "Kɔmɔ Bɔko'ba."

XXXI Yakoba ënyï di Penowele yayi këdi kiteli pele tine kada ëdi 'deni ki'di kpëni. Tine bo ëdi 'deni kujë ka'bo römöyï dɔ'bötöru bo.

XXXII Gɔ kö'du mo na me nduwë nbö ko'ja kabate kupö Yisarele konyo lëri ame kpa dɔmoso 'ba dɔ'bötöru ne dë, römöyï kpa dɔmoso nima na kokpe Yakoba di teyi.

XXXIII

Esawu Urë Dɔ Yakoba

I Yakoba ombi kɔmɔ bo ko'ja Esawu këdi rɔ tako ti bilaka abo ga kuluku modɔɔmota (400). Kina Yakoba koza kole abo ga ngi zi 'ja abo ga Leya ni ti Rayile ti 'ja ma riyö ma rɔ bo koja laja mo naga nima. II Bo i'di bɔ laja naga nima na

kösö dɔgba ti kole ma 'bënni ga, tine na bo ki'di Leya ti kole ma 'bëni ga Rayile na yi'böwu ti kole 'bëni Yesepa. ^{III} Yakoba gbagba bo mo na kösö dɔgba zinni kari turè dɔ bo löndö bo Esawu ti tudè dɔ bo bëri nbö mi modomoriyö.

^{IV} Tine Esawu iriña kurè dɔ bo kiramo bo kome mbili mo. Kina lijè kpaki riyö koloma ngi tudu.

^V Kina ɔdɔ Esawu kuyi komo bo ko'ja 'ja naga nima kedì kako ti kole titi tara tine, bo ititi, iya te, “Yè mo ga na me tiyi ne?”

Yakoba iya te, “Nere ma, ya naga nime kole ma Boko'ba ko'dɔ mi keyi koja gomo zö na.”

^{VI} Kina 'ja ma ro bo laja naga nima komö ngi ti kole ma 'bënni ga kako kolodo bëri. ^{VII} Na Leya komö ti kole ma 'bëni ga, ro nburunburu mo na Rayile ni ti Yesepa komö lijè kolodo pili bëri.

^{VIII} Esawu ileki kititi, iya te, “Ne dotumu ame ga mondoso timo di dɔgba 'dè yayi ne 'jo 'ba lende mo tégè ro wa'di?”

Yakoba iya te, “Nere ma, mo'dɔ ama 'dɔ tiyeyi doki'di yi timo.”

^{IX} Esawu iya te, “Inza tara, löndö ma, medì ti 'bama ga, i'di ame ga koloma ro 'beyi.”

^X Yakoba iya te, “Inza tara, moma'jo roma ziyi, ɔdɔ miyeyi doki'di yi 'deni ngi uti dɔ kpa közi ki'di ma naga nime, kogba di közö. Ro ma laka to'ja kinè yi nime ngi zö kozo to'ja kinè Boko'ba romöyi inda'ba ma 'deni ti mi keyi. ^{XI} Moma'jo roma ziyi uti dɔ kpa közi ki'di ma naga nime mo'de ziyi ne. Boko'ba o'dɔ mi keyi 'deni ki'di wa ma medì ro leri mo naga pili zö.”

Yakoba oloma nduwë to'do atiri mo ñbö Esawu kuti domo. ^{XII} Esawu iya te, “Dënyì ti dari, mèdì mösö dögba zìyì.”

^{XIII} Yakoba iya te, “Ikali gbì kole titi rɔ ma kenme kina mèdì gbì momeri kamölö ti sa ame ga kole mo ga kèdì gba kulu mba ne, ɔdɔ debe toga lijè kulöwö rɔ ma kembe pele ñge mì tö'dö dɔ kɔtɔ nime lijè pili èdì kölè ñgì kote. ^{XIV} Moma'jo rɔma zìyì, ari tötì ti mokokɔ rɔma 'jaa mozi ndɔ gɔ lingere 'ba yèrì naga nime gbì ti kole titi ti dari dota göyì Edome.”

^{XV} Esawu iya te, “Ne ɔdɔ kèdì tara i'di mola bilaka ma mɔtɔ ga kileke tìyì bine.”

Tine Yakoba iya te, “Do lijè kileke bine gɔ wa'di? Mo'dokɔ ñge tìyèyì dökì'dì yì.”

^{XVI} Kina Esawu kileki ñgì mì kada nima kari Edome ^{XVII} tine Yakoba ari 'ba bo za Suköta bo kubö rö zi bo yayi, kina bo kubö jɔlɔ gbì zi yèrì abo ga. Gɔ kö'du mo na kidèkì möyì bi nima ñgì rɔ Suköta, ame kiya te “Jɔlɔ.”

^{XVIII} Di mì tileki 'ba Yakoba di Padanarama nima bo ako laka ñbö kömö Sekeme mì döyayi 'ba Kanana na bo koga taya abo mì nyaka mɔtɔ ñgɔsi dɔ ñgila gawo nima yayi. ^{XIX} Bo ugö kapa 'ba nyaka nima bo koloma yìmo ne di zi bɔ Amoro mɔtɔ 'bu 'ba Sekeme. Ndögö mo ti yamo kisi kɔtɔ. ^{XX} Kina bo ko'ba bi 'ba akumu yayi kidèkì möyì mo rɔ bi 'ba akumu 'ba Boko'ba 'ba Yisarele.

XXXIV

Wali Gɔ Dina

^I Mī kada ma dɔ kɔɔ mɔɔ na Dina nyiti 'ba Yakoba ame Leya köyö ne kënyī kari tonɔ 'ja mɔɔ ga 'ba mī dɔyayi 'ba Kanana yayi. ^{II} Sekeme kole 'ba Amoro e'be Iwa o'ja lɔko di yayi. Amoro na rɔ ɲere 'ba dɔyayi nima. Kina Sekeme kari ɲgī kinda'ba lɔko rɔ gbörökötö kö'dö timo. ^{III} Dökī'dī bo o'dɔkɔ nyiti nima kina bo koloma ɲgī tilende teyi 'dɔ t̄iȳȳi dökī'dī mo. ^{IV} Bo iya zi 'bu bo Amoro, iya te, “Mo'dɔkɔ 'dɔ kogbe nyiti nime zö rɔ 'ja.”

^V Yakoba ari kuwö kö'du mo odo laɲa 'deni rɔ nyiti abo. Tine kole abo ga ëdī toda ȳer̄i abo ga mī löwu, gɔ kö'du mo na bo kogbɔ dökī'dī bo ɲbö koda lij̄ë. ^{VI-VII} Kö'du mo ari kömö zi kole 'ba Yakoba ga di mī löwu kina lij̄ë kënyī ɲgī kako. Lende mo il̄ë'dī ɲgī rön̄ni m̄inni kata rɔ ma kënȳë gɔ ti'ja nima Sekeme ko'dɔ rön̄ni lij̄ë e'be Yisarele ti to'dɔ kö'du ma yawa ma tara ga zi nyiti 'ba Yakoba ne.

Amoro ënyī kari zi Yakoba 'dɔ tiya lende nima, ^{VIII} bo iya zi Yakoba ni, iya te, “Kole ma Sekeme ɔ'ɔ nyiti 'be sowa. Moma'jo rɔma ziye, i'dike lɔko zi bo kogbe. ^{IX} Do'dɔke p̄ari mī löngö ze gɔ dogbeke rɔze nduw̄ë tiye. ^X Kina gbī 'dɔ kolomake tize mī dɔyayi nime bine. Ti kolomake mī gɔ bi ame ga pili ko'dɔkɔke kugöke ndögö rɔ dɔ ɲgölö gɔ këddike gbī rɔ bɔ m̄ari.”

^{XI} Sekeme ileki gbī kiya zi 'bu 'ba nyiti ti löndö mo ga, iya te, “I'dike miye këyī rɔma. M̄edī mopi wa ame ga pili ko'dɔkɔke ne ziye. ^{XII} Iyake wa ma ko'dɔkɔke 'dɔ mi'di z̄inī kina odoweke gbe 'be gbī kɔzɔ ame miye ko'dɔkɔ ne tara. Wa ame ga pili

kitètèke mèdì mopi ziye ɔɔ kiya te ki'dike loko ñgì zò mogbe.”

XIII Kole 'ba Yakoba ga ileki ɔɔmo rɔ ɔɔngala zi Sekeme ni ti 'bu bo Amoro ròmöyì bo ɔɔɔ laɔa 'deni rɔ lèmi nnì Dina. Gɔ kö'du mo na lijè kiya te, **XIV** “Di'di lèmi ze dè zi bilaka ame kilele dè ne kogbe, kinza ko'de rɔ kaya rɔze. **XV** Ti dutì nge ɔɔmo ɔɔɔ ko'dɔke gbì kɔzɔ 'beze kileleke bɔtɔni pili rɔ gɔmo. **XVI** ɔɔɔ kèdì 'deni tara tine na ti dutì 'jaa togbe rɔze tiye. Ti doloma mi lɔngò ye bine dɔɔɔ'bo rɔze rɔ bilaka kɔtɔ tiye. **XVII** Ne ɔɔɔ kutike dè gɔ lende ze nime kileleke bɔtɔni 'be ga dèdì dogba nyiti ze dènyì yaga di bine.”

XVIII Amoro ni ti kole abo Sekeme ñgì ti mi këyì gɔ lende nima. **XIX** Gɔ ame Sekeme kɔ'ɔ Dina nyiti 'ba Yakoba kulöwö ne i'di bo dè kpe kicayi to'dɔ dölètì nima. Bo na gbì rɔ bo ame bilaka 'bèni ga pili koro rɔ ɔɔ kiteli. **XX** Kina lijè kako mi kpa reki 'ba gawo 'bènnì kilende zi bilaka 'bènnì ga, iya te, **XXI** “Ya naga nime rɔ ma laka tize. Di'dike lijè koloma mi ɔɔyayi nime bine kugò ndögò rɔ ɔɔ ñgölò. Yayi nime iyöbu kënyè èdì kɔ'bo ze kpaki tinni. Dogbeke yitò 'bènnì ga gɔ lijè kogbe yitò 'beze ga gbì. **XXII** Tine ya naga nime o'dɔkɔ toloma toɔɔ'bo rɔnnì tize rɔ bilaka kɔtɔ ɔɔɔ kiya te do'dɔke ñgì gbì kɔzɔ 'bènnì dileleke bɔtɔni pili rɔ gɔmo. **XXIII** Do'dɔke tara 'ɔɔ yèrì 'bènnì naga nima ti wa 'bènnì ga kèdì pili rɔ eze ga. Dutìke ɔɔmo zinni gɔ lijè koloma mi lɔngò ze bine.”

XXIV Bilaka 'ba mi gawo nima pili utì ñgì gɔ lende 'ba Amoro ni ti kole abo Sekeme, kina kilele bɔtɔni ma mi lɔngò lijè yayi ñgì pili rɔ gɔmo.

XXV Mī tō'dō dō mota ko'ja ya naga nima kēdi gba dō wētō 'ba akilele nima na kole 'ba Yakoba ga ma riyō, Simona ni ti Lēwē ame lijē na rō lōndō 'ba Dina ne, kogba mbele 'bēnni ga ṅgī lijē kusu rōnni kari mī gawo nima kupō bōtōni mo ga me yaga. XXVI Lijē upō Amoro ni gbī ti kole abo Sekeme. Kina lijē kogba Dina di rō 'ba Sekeme yayi lijē kēnyi kari ē'bēnni.

XXVII Di pōtō lōpō nima na kole 'ba Yakoba mōtō ga kako kolō wa 'ba mī gawo nima ṅgī pili kpa dōkolo laṅa nime kodō rō lēmī nni ne. XXVIII Lijē otōtō kamōlō mo ga ti sa ni ti akaca kpaki ti wa 'ba mī gawo nima pili ti 'ba mī nyaka. XXIX Lijē ogba wa ame ga rō 'ba mōri 'ba ya naga nima ṅgī pili ti 'ja mō ga ti kole titi kpaki ti wa 'ba mī liṅō mo ga lijē kari timo.

XXX Yakoba iya zi Simona ni ti Lēwē, iya te, “O'deke wali 'deni dōma, Kanana naga nime ti Pereze 'bēni kpaki ti bilaka ame ga pili kēdi koloma mī dōyayi nime ēdi kēnyi to'ji ma. Bilaka ma ga na me konzi dē, odo kiya te ya naga nima kotōtō rōnni kalo ya dōma, lijē ēdi kote dōze ṅgī pili ti bilaka ma ga.”

XXXI Tine Simona ni ti Lēwē ileki dōmo, iya te, “Do'dōkō dē gō ko'dō lēmī ze kōzō 'ja ame ga rō bō lende yawa ne tara.”

XXXV

Tusu Akoro

I Boko'ba ilende zi Yakoba, iya te, “Ēnyi kari Betele gō koloma yayi. O'ba bi 'ba akumu zō yayi,

ma na ɾo Boko'ba ma tönē kileme rönī zīyī mī kada ma kēddī kirīṅa di zi löndö yī Esawu ne.”

II Yakoba iya zi bilaka abo ga ti ya ame ga pili ti bo ne, iya te, “U'duke akoro 'ba bo löwö naga nime kogbake ne mökö. Urögöke ɾoye kusuke boṅṅo ma kɾoɾo ɾoye. III Dēdī dēnyike di bine darike Betele ɾo mari mo'ba bi 'ba akumu yayi zi Boko'ba ame kokonyi ma mī kada 'ba gomɔ ma bo kö'bö nduwē tō di mī ɾo bi ame ga pili mari teyi ne.”

IV Kina lijē kotɔtɔ akoro ame ga pili lijē kēdī timo ne ṅgī ko'de zi Yakoba kpaki ti kaga mo ga kina bo kusu ṅgī bīcī ṅgērī nima yayi ṅṅosi ṅgila Sekeme.

V Mī tēnyī 'bēnnī na Boko'ba ki'di tikere ma löbu ṅgī kila'ba zi bilaka 'ba mī gawo ma ṅṅosi yayi naga nima, ɾo kö'du mo na lijē oga ɾo e'be Yakoba ga dē. VI Yakoba ako ti bilaka abo ga pili mī Luza ame 'deni le'jete ɾo Betele ne, mī dɔyayi 'ba Kanana. VII Bo o'ba bi 'ba akumu zi Boko'ba yayi na bo ki'di möyī Boko'ba 'ba Betele dɔmo römöyī Boko'ba ɔdɔ pa kileme rönī zi bo di yayi mī kada ma bo kēdī kirīṅa di zi löndö bo Esawu.

VIII Di yayi na Debora bo laja 'ba Rebeka kölē kina kusu loko bīcī ṅgērī nima yayi kapa Betele ma kari dɔ ro'ɔ. Kina kīdēkī möyī ɾo bi nima ṅgī ɾo “ṅgērī 'ba Monɔ.”

IX Boko'ba ɔdɔ kileme rönī 'böwu zi Yakoba ko'ja bo kileki 'deni di Padanarama. Kina Boko'ba ko'do yēyī zi bo, X iya te, “Möyī yī ɾo Yakoba, tine kisaki di mī kada nime tōne nduwē kari dɔḡba ti kīdēkī möyī yī ɾo Yisarele.” Kina kīdēkī möyī bo ṅgī ɾo Yisarele. XI Boko'ba iya

zi bo, iya te, “Ma na rɔ Boko'ba bo tigo do kiteli. Öyö kole kara konzi rɔ mbembë. Kupö bilaka ma konzi ti kodo di miyi. Ti kedî rɔ yi lingi 'ba bo dolingo ma konzi. ^{XII} Mëdi mi'di yayi nime mi'di zi Abarayama ni ti Yisika ne ziyi kina gbî zi kupö yi ga ma di yi'böwu.”

^{XIII} Kina Boko'ba kënyi ngi kari ë'bëni. ^{XIV} Gɔ bi nima Boko'ba kilende ti bo di teyi ne na bo kogba doku kidëyi domo yayi, bo kodo layi gbî ti 'bu domo bo kulömu zi Boko'ba. ^{XV} Kina bo kidëki möyi gɔ bi nima ngi rɔ Betele.

Tölë 'Ba Rayile

^{XVI} Yakoba ni ënyi ti bilaka abo ga di Betele yayi tari, tine gba kota lijë kedî rɔ ma kowɔ di ngila Eporata na kada 'ba löyö kömö ngi zi Rayile, tine 'deni ngi rɔ gomɔ ma löbu zini. ^{XVII} Kina odo gomɔ 'bëni 'deni ngi rɔ ma kënyë tine, 'ja bo buli mo iya te, “Rayile, kinza kere dë kole botoni moto na.”

^{XVIII} Tine loko ëdi 'deni kölë. Ko'ja loko kedî 'deni kulöku na loko ki'di möyi kole 'bëni nima ngi rɔ Benoni, tine 'bu mo i'di möyi mo rɔ Benyimona.

^{XIX} Rayile ölä na kusu loko kori kari Eporata yayi. Gɔ bi mo nima na me 'deni le'jete rɔ Beteleme ne. ^{XX} Kina Yakoba kogba doku kidëyi rɔ raba do dogö Rayile yayi ame kedî gba nduwë ko'ja kabate ne.

Kole 'Ba Yakoba Ga

^{XXI} Yakoba iteli nduwë nbö bo kari koga taya abo ngila Migidala Edere. ^{XXII} Mi kada nima Yakoba kedî koloma mi doyyai nima yayi ne na

Rubēni kari kö'dö ti Bila ame rɔ 'ja 'ba 'bu bo motɔ ne. Yakoba uwö lende mo kina bo ŋɔi rɔ 'diri.

Yakoba ēdi 'deni ti kole 'butē dɔmoriyö. **XXIII** Kole ma köyö 'ba Leya ga na rɔ Rubēni kole ma rɔ dɔndende 'ba Yakoba, kina ti Simona ni ti Lēwē ti Yuda ti Yisakara ti Zebolona. **XXIV** Kole ma köyö 'ba Rayile ga na rɔ Yesepa ni ti Benyimona. **XXV** Kole ma köyö 'ba Bila nyiti bɔ laja 'ba Rayile ga na rɔ Dana ni ti Napatali. **XXVI** Kole ma köyö 'ba Zilepa nyiti bɔ laja 'ba Leya ga na rɔ Gada ni ti Asera. Kole naga nime öyö pili di Padanarama.

XXVII Yakoba ari zi 'bu bo Yisika mi Mamore ŋɔsi ŋgila Eborona, gɔ bi ma tönē pa Abarayama ni koloma teyi ti Yisika ne. **XXVIII** Kɔmɔ kɔɔ 'ba loma 'ba Yisika 'deni kuluku mota kɔɔ dɔmo 'butē mota (180) mi kada ma bo kēdi kōlē. **XXIX** Bo ölē ko'ja bo kōndē 'deni kote kina kole abo ga Esawu ni ti Yakoba kusu bo ŋɔi.

XXXVI

Kupö Esawu

^I Ame na rɔ möyi kupö Esawu ga ame kidēki bo gbī rɔ Edome ne. ^{II} Esawu ogbe 'ja di mi lönggö yitōti 'ba Kanana. Lijē na rɔ Ada nyiti 'ba Elone di e'be Ete ni ti Olibama nyiti 'ba Ana kole 'ba Zibeyona di e'be Iwa. ^{III} Esawu ogbe 'ja motɔ gbī rɔ Basemata nyiti 'ba Yisamele ame rɔ lēmi 'ba Nebayota ni ne. ^{IV} Ada na köyö Elipaza. Basemata öyö Ruwēlē, ^V tine Olibama na köyö

'bēni Yusa ni ti Yalama ti Kora. Kole 'ba Esawu naga nime öyö pili di mi dōyayi 'ba Kanana.

^{VI} Kina Esawu kototo 'ja abo ga ti kole abo ga ti yītōti abo ga kpaki ti bilaka ame ga pili mi liṅṅ abo ne ti yēri pili ti wa ame ga bo ko'ja di mi dōyayi 'ba Kanana yayi ne, kina bo kēnyi kari mi dōyayi moto ro ma kōwo di do ṅgila löndö bo Yakoba. ^{VII} Bo ēnyi di yayi römöyi dōyayi nima lijē koloma teyi ti löndö bo Yakoba ne o'bo lijē dē kpe, yēri 'bēni ga onzi 'deni ṅgi ro mbēmbē go bi o'bo lijē dē kpe todo'bo dönni. ^{VIII} Kina Esawu kari koloma mi dōyayi kurunḡu 'ba Seyira ame kidēki gbī ro Edome ne.

^{IX} Ame na ro kupö Esawu yi liṅṅi 'ba kupö bilaka naga nime kidēki lijē ro Edome ma kēdi koloma mi dōyayi kurunḡu 'ba Seyira. ^{X-XIII} Ada 'ja 'ba Esawu öyö kole koto zi bo ro Elipaza. Elipaza öyö kole botoni muyi ro Temana ni ti Omara ti Zepo ti Gatama ti Kenaza. 'Ja abo moto ame ro Timina ne na köyö Amaleke. Basemata 'ja 'ba Esawu öyö kole koto zi bo ro Ruwēlē. Ruwēlē öyö kole sowo ro Nata ni ti Zera ti Sama ti Miza. ^{XIV} 'Ja 'ba Esawu ame ro Olibama nyiti 'ba Ana kole 'ba Zibeyona ne öyö kole mota zi bo ro Yusa ni ti Yalama ti Kora.

^{XV} Do'be ame ga pili kodo di zi Esawu ne na me ga. Elipaza kole dōndende 'ba Esawu na ro yi liṅṅi 'ba bilaka naga nime, Temana ni ti Omara ti Zepo ti Kenaza ^{XVI} ti Kora ti Gatama kina gbī ti Amaleke. Ya naga nime pili ro kupö bilaka ma kodo di zi Ada 'ja 'ba Esawu. ^{XVII} Ruwēlē kole 'ba Esawu na ro yi liṅṅi 'ba do'be naga nime, Nata ni ti Zera ti Sama kina gbī ti Miza. Ya naga nime

pili rɔ kupö bilaka ma kɔdɔ di zi Basemata 'ja 'ba Esawu. ^{XVIII} Dɔ'be naga nime na rɔ ma kɔdɔ di zi 'ja 'ba Esawu ame rɔ Olibama nyiti 'ba Ana. Lijë na rɔ Yusa ni ti Yalama ti Kora.

^{XIX} Ya naga nime pili rɔ kupö bilaka ma kɔdɔ di zi Esawu.

Kupö Seyira

^{XX} Ame na rɔ kupö Seyira e'be Ori ame lijë na rɔ bɔ dɔyayi nima ne. Lotana ni ti Sobala ti Zibeyona ti Ana ^{XXI} ti Disona ti Ezere ti Disana. Ya naga nime na rɔ yï lɪngï 'ba e'be Ori mï kpa goli mo ga ma gege ame koloma mï dɔyayi 'ba Edome. ^{XXII} Lotana na rɔ 'bu 'ba Ori ni ti Emana. Lëmi 'ba Lotana na rɔ Timina. ^{XXIII} Sobala na rɔ 'bu 'ba Alawana ni ti Manata ti Ebalala ti Sepo ti Onama.

^{XXIV} Kole ma 'ba Zibeyona ga riyö rɔ Aya ni ti Ana. Ana nime na tönë ko'ja mini kututu kedi kulöwu di mï yayi mï kada ma bo kedi yï mökö toda akaca 'ba 'bu bo ga ne. ^{XXV} Kole 'ba Ana na rɔ Disona kina nyiti abo na gbï rɔ Olibama. ^{XXVI} Kole 'ba Disona ga na rɔ Amedana ni ti Ezebana ti Yiterana ti Korana.

^{XXVII} Kole 'ba Ezere ga na rɔ Bilana ni ti Zawana ti Akana. ^{XXVIII} Disana na rɔ 'bu 'ba Uzu ni ti Arana. ^{XXIX} Kpa goli 'ba e'be Lotana ni ti Sobala ti Zibeyona ti Ana ^{XXX} ti Disona ti Ezere ti Disana na rɔ kupö e'be Ori ma koloma mï dɔyayi 'ba Edome.

Bɔ Dɔliŋɔ 'Ba Edome

^{XXXI} Molo gba kinza bɔ dɔliŋɔ kedi mï dɔyayi 'ba Yisarele ya naga nime na koloma rɔ bɔ dɔliŋɔ 'ba Edome nduwë rɔ ma kololo. ^{XXXII} Bela kole

'ba Bora di mi gawo 'ba Dinaba na koloma ro bo doliṅṅo 'ba Edome. [XXXIII](#) Di pötö tölè 'ba Bela na Jobaba kole 'ba Zera di mi gawo 'ba Bozara kinda'ba kitì 'ba bo doliṅṅo nima. [XXXIV](#) Di pötö tölè 'ba Jobaba na Usama di mi døyayi 'ba Temana kinda'ba kitì nima. [XXXV](#) Di pötö tölè 'ba Usama na Adada kole 'ba Bedada di mi gawo 'ba Awita kinda'ba kitì nima. Adada na ka'da bilaka 'ba Midiyana mi ya ma di mi døyayi 'ba Mowaba. [XXXVI](#) Di pötö tölè 'ba Adada na Samala di mi gawo 'ba Meseraka kinda'ba kitì nima. [XXXVII](#) Di pötö tölè 'ba Samala na Sawola di mi Robota di kpa yöpö Epurate kinda'ba kitì nima. [XXXVIII](#) Di pötö tölè 'ba Sawola na Bala Anana kole 'ba Akobora kinda'ba kitì nima. [XXXIX](#) Di pötö tölè 'ba Bala Anana na Adara di mi gawo 'ba Pawu kinda'ba kitì nima. Möyì 'ja abo na ro Metabele nyiti 'ba Matorede nyiti 'ba Mesaba.

Yi Liṅgì 'Ba Edome

[XL](#) Esawu na ro yì liṅgì 'ba kupö bilaka naga nima kidèki lijë ro Edome ne. Möyì nnì ga na me pili ti kpa goli 'bènnì ga ti go bi ma lijë koloma teyi. Lijë na ro e'be Timina ni ti Alawana ti Yetete [XLI](#) ti Olibama ti Ela ti Pinona [XLII](#) ti Kenaza ti Temana ti Mibizara [XLIII](#) ti Magadile ti Irama. Esawu na ro yì liṅgì 'ba bilaka 'ba Edome naga nime, go bi ma lijë koloma teyi di mi døyayi nima yayi idèki pili ti möyì kpa goli 'bènnì ga ma gege.

XXXVII

Yesepa

^I Di pötö tölē 'ba Yisika kole abo Yakoba oloma nduwē kö'bö mī Kanana doliṅṅ ma 'bu bo koloma molo teyi. ^{II-III} Tine lende 'ba kole 'ba Yakoba ga na kɔɔ a nime te.

Yesepa na rɔ kole ma Yakoba köyö ko'ja rɔ bo kandi 'deni. Kina bo kɔ'ɔ Yesepa ṅgī rɔ dɔ kiteli pili di dɔ kole abo mɔɔ naga nima. Kina ɔɔ Yesepa kɔmɔ kɔɔ abo kēdī 'deni 'butē döömu dɔmoriyö tine bo oloma tilingere ti löndö bo ga ame Yakoba köyö ti 'ja abo ga Bila ni ti Zilepa ne. Lijē ēdī koda kamölö ni ti banya 'ba Yakoba, tine lende ko'dɔ 'bēnnī ele dē. Kina Yesepa kö'bö nduwē to'de lende mo zi 'bu nnī.

Gɔ kö'du 'ba ako'ɔ ame bo kɔ'ɔ Yesepa kulöwö ne mī kada mɔɔ tine na bo ki'di bɔṅṅ kele kakpa kilala yayi ṅgī zi Yesepa. ^{IV} Kina ɔɔ ya mɔɔ naga nima koṅṅ 'bu nnī kɔ'ɔ Yesepa 'deni ṅgī rɔ dɔ kiteli tara tine lijē i'di ṅgī tombi mīnnī rɔ Yesepa. Lijē ilende dē kpe zi bo rɔ mugu këyī.

^V Mī kada mɔɔ na nyī ko'de dɔ Yesepa, kina ɔɔ bo këyētī gomo zi löndö bo ga tine i'di lijē ko'ji bo ṅgī rɔ mbēmbē. ^{VI} Bo iya te zīnnī, “Uwöke tɔ ma, nyī o'de dɔma ti korɔndɔ ene ^{VII} tēgē dēdike pili mī nyaka tudödu kolokɔ. Kina dɔ kolokɔ ma 'bama kënyī kɔrɔ ṅgī tɔrɔ kɔɔ bilaka lesi tara, kina dɔ kolokɔ ma 'beye ga kako ṅgī kuru dɔ 'bama tönē lijē kolodɔ ṅgī pili bēri kɔɔ bilaka ame kolodɔ bēri kɔmɔ ṅere ne tara.”

^{VIII} Bɔ löndö bo ga iya te, “Mī nyī 'bī nima iya te o'dɔkɔ to'dɔ röyī rɔ ṅere dɔze? Inza ko'dɔ du te.” Kina lijē ko'ji bo ṅgī rɔ ma kënyē gɔ kö'du 'ba nyī nima kina gbī gɔ ame bo kiya lende 'ba rōnnī ne.

IX Mi kada mɔtɔ na nyi ko'de 'böwu dɔ Yesepa. Kina bo kiyeti gomo gbi zi bo löndö bo ga. Bo iya te, “Nyi mɔtɔ o'de doma gbi tégé kada ni ti nyepe ako ti kèlu 'buté dɔɔkɔtɔ kolɔdɔ bëri kɔmɔ ma.”

X Bo ari kiyeti gɔ lende nima gbi zi Yakoba. Dɔɔ Yakoba kuwö lende nima 'deni tara tine, bo iya te, “Kole ma, wa'di na tara? Mi nyi 'bi nima iya te ze ti möyi ti löndö yi ga ti dolɔdɔ bëri kômöyi?”

XI Kina löndö 'ba Yesepa ga kombi minni ngi rɔ bo rɔ ma kënyë. Tine Yakoba ö'bö 'ba bo nduwë tomeri gɔ lende nima.

Tugö Yesepa

XII Mi kada mɔtɔ na löndö 'ba Yesepa ga kënyi kari yi mökö bi lingere toda yëri 'ba Yakoba ga. Lijë ari nbö mi dɔyayi 'ba Sekeme. **XIII** Kina Yakoba kiya te zi Yesepa, “Löndö yi ga ëdi toda yëri ma ga mi dɔyayi 'ba Sekeme. Mëdi moja yi kari tonɔ lijë.”

Yesepa iya te, “Ele, muwö 'deni.”

XIV Yakoba iya te, “Ari konɔ löndö yi ga ti yëri ma ga 'dɔ kako kiyeti lende mo zö.”

Kina Yakoba koja bo ngi di kpa toro 'ba Eborona yayi kari dɔyayi 'ba Sekeme.

XV Di mi tömö abo Sekeme bo mɔtɔ o'ja bo këdi kilingere ngi sowa kebe yi mökö. Bo nima iya te, “Wa'di na këddi koma?”

XVI Bo iya te, “Mëdi moma gɔ löndö ma ga, lijë oloma toda yëri 'bënni pa bine. Iya zö te 'di, baba, lijë ëdi yala?”

XVII Bo nima iya te, “Lijë ënyi 'deni di bine. Muwö lijë koloma tiya mo tégé lijë o'dɔko tari Dotana.”

Kina Yesepa kari ngi nduwë gɔ löndö bo ga, bo kari ko'ja lijë Dotana.

XXVIII Kina ɔɔ bo kömö 'deni lijë o'ja bo mɔlo di bi kɔwɔ na lijë kususu kpënni ngi rɔ bo 'dɔ tupö mo yaga. **XXIX** Lijë iya te, “Bo tönë ko'dɔ rɔ bo rɔ bɔ nyi ko'de dɔ bo ne, bo na me 'dë kedi kako. **XX** Bi abo nati, dupöke bo yaga du'duke töku bo mi daa bine, 'dɔ dari diyake te kuruku na kinda'ba bo 'deni konyo bo. Ti dongöke ɔɔ wa'di na ti ko'dɔ rönï gɔ nyi abo nima ya?”

XXI Kina ɔɔ bɔ löndö bo Rubëni kuwö lende nima 'deni tara, bo o'dɔkɔ tokonyi Yesepa di zi lijë. Kina bo kiya te, “Kinza dupöke bo dë rɔ tupö, **XXII** du'duke bo mi daa kalo nime mi mökö bine. Kinza dosake közize dë rɔ bo.”

Bo o'dɔkɔ tokonyi Yesepa di zi lijë 'dɔ bo koja kileki kari zi 'bu nni.

XXIII Kina ɔɔ Yesepa kömö 'deni zinni yayi tine lijë inda'ba bo ngi kolɔ bɔngɔ yaga di rɔ bo, bɔngɔ kele kakpa kilala yayi tönë. **XXIV** Kina lijë kogba bo ngi ku'du mi daa nima mini mo kulöku 'deni yaga mɔlo di yimo ne.

XXV Tine mbowa di pötö mo kota bɔ löndö 'ba Yesepa naga nima kedi gba tonyo akonyo na lijë ko'ja e'be Yisamele mɔtɔ ga ngi kedi kari dɔ lingere kebe yayi. Ya naga nima edi kilingere rɔ ma konzi kako di Gilada kedi kari Ezipeto ti gamele 'bënni ga kombi a 'ba ndögö 'bënni ga ame ti dɔkomali wɔwɔ ma kato kele kulöwö yimo. **XXVI** Kina Yuda kiya zi bɔ löndö bo ama ga, iya te, “Dɔ dupöke Yesepa pele dandike gomo, wa'di na ti do'jake di gomo? **XXVII** Bo löndö ze na, kinza do'doke ɔtɔ dë zi bo, ze ame aa rɔ kole 'ba

'bu koto ne. Zize ngi togba bo tugö bo zi Yisamele naga nime."

Kina löndö bo ama ga kuti ngi pili go lende nima.

XXVIII E'be Yisamele naga nima ömö yayi ti Midiyana moto ga ame ro bo ndögö ne. Kina kole 'ba Yakoba ga koto Yesepa ngi yaga di mi daa kari kugö zi ya naga nima ti yamo 'butë riyö. Kina bilaka naga nima kogba Yesepa ngi kari timo Ezipeto.

XXIX Kina odo Rubeni kileki kari yayi tine bo o'ja Yesepa inza kpe mi daa. Kina bo ngi ti meri ro ma kenyë, bo kirica bongö yaga di ro bo romöyö lende nima ata 'deni doki'di bo sowa. XXX Kina bo kari zi löndö bo ga, bo iya te, "Bo titi nime inza kpe 'dë, ti mo'do roma tone tondo?"

XXXI Kina lijë kenyi kupö banya kusu bongö 'ba Yesepa mi roma mo. XXXII Kina lijë kari ti bongö nima kileme zi 'bu nni Yakoba, iya te, "Do'ja a nime di mökö, odo tara ne bongö 'ba kole 'bi Yesepa na dë ya?"

XXXIII Kina Yakoba kikali bongö nima ngi. Bo iya te, "Bu'bu, bongö 'ba kole ma na. Kuruku to ne ga upö bo 'deni ngi kirica mi bo ro kotokoto."

XXXIV Kina Yakoba kudu ngi kirica bongö ma laka yaga di ro bo kolo ro bongö 'ba monö. Kina bo koloma ngi tudu kole abo Yesepa ro go kowo. XXXV Kole abo ga ako pili ti yitöti mo ga tuyë komo bo. Tine bo o'doko abo lende 'ba komo kuyë 'benni dë. Bo iya te, "Inza tara, kole ma na me köle 'deni, mo'doko gbi 'do möle yaga. Meri abo edi kupö ma."

Kina bo koloma ngi ro komo tolo go lende 'ba Yesepa.

XXXVI Dēmba mi kada mo nima ne bilaka 'ba Midiyana naga nima oto Yesepa 'deni ḡbō kari Ezipeto kugō zi Potiparo ro atoli. Potiparo nima na ro bo laja 'ba bo doliḡo ma löbu 'ba Ezipeto, bo na ro bo do bo kanya 'ba bo doliḡo.

XXXVIII

Yuda Ni Ti Tamara

^I Mi komo koo mo nima na Yuda kēnyi di mi löḡgō löndō bo ga kari koloma ti bo mōto möyi mo ro Ira bo Adolama mōto. ^{II} Di liḡo 'ba bo nima yayi na bo kari ko'ja nyiti mōto ro yitō 'ba Kanana. Möyi 'bu mo idēki ro Suwa. Bo ogbe nyiti nima ^{III} tine na loko komo ngi köyō kole bōtōni kina ki'di möyi mo ro Ere. ^{IV} Loko omo 'böwu gbī di gomo köyō ro kole bōtōni kina loko ki'di möyi mo ro Onana. ^V Di gomo 'böwu loko ari köyō kole ma mi mota gbī ro kole bōtōni kina loko ki'di möyi mo ro Sela. Mi kada nima Yuda edi koloma Keziba.

^{VI} Kina odo Ere kole ma dōndende nima kiyōbu 'deni tine Yuda ogbe 'ja teyi möyi mo ro Tamara. ^{VII} Tine Ere o'do lende kēnyē ngi ro mbēmbē. Kina odo Boko'ba koḡḡo lende kēnyē 'ba Ere 'deni ngi kulōwō tara yo na kupō bo ngi yaga.

^{VIII} Kina Yuda kilende zi kole abo ma mi riyō mo nima kidēki möyi mo ro Onana ne. Bo iya te, "'Joko yi nima odo gomo kinda'ba közimo 'do köyōke kole 'do ki'di do löndō yi ame kolē ne kudu timo."

IX Tine Onana ikali kole naga nima bo kēdi köyö ti 'ja 'ba löndö bo nima inza kilēbī dō bo kada mōto. Gō kö'du mo na ɔdɔ lijē kēdi kö'dō ti Tamara bo ebe ti'di wa dō bɔtɔni abo kolɔdɔ za bēri mi yayi, römöyī kinza bo köyö kole ra ti 'ja 'ba löndö bo nima. **X** Kina Boko'ba kēnyī ngī rɔ 'dirī ti Onana gɔ lende ko'dɔ abo nima kina kupō bo ngī gbī yaga.

XI Yuda rɔ meri gɔ lende 'ba kole riyö abo naga nime. Gō kö'du mo na ki'di bo kere ngī kinza Sela kari kolē ra gbī kɔzɔ a nima tara. Kina bo kiya te zi Tamara, “Ileki kari liŋɔ 'ba 'bu yī koloma yayi rɔ makuru'bē ŋbō Sela kiyöbu.” Kina Tamara kileki ngī kari koloma liŋɔ 'ba 'bu nī.

XII Mī kɔmɔ kɔɔ mɔto 'böwu yayi na 'ja 'ba Yuda tönē rɔ nyiti 'ba Suwa ne kolē ngī. Kina ɔdɔ bo kote tudu 'ja abo 'deni tine lijē ēnyī ti bɔ murē bo Ira tari Timana tonŋɔ bilaka abo ga ame kēdi tumu sunē kamölö abo ga yayi ne.

XIII Kina ɔdɔ Tamara kuwö lende mo kiya te lanzo nī Yuda ēdi ko'dɔkɔ tari Timana tumu sunē kamölö abo ga tine, **XIV** loko ikali Sela kole 'ba lanzo nī iyöbu 'deni kɔmɔ mo kɔpɔ, kina me lanzo nī o'dɔkɔ dē todɔ kpēnī zi kole nime 'dɔ kɔdɔ gönī. Tine na loko kolɔ bɔŋgɔ 'ba monɔ ngī yaga di rönī, loko kisali rönī kolɔ bɔŋgɔ rönī kolo mɔto dönī kola ŋge rɔ kōmōnī. Kina loko kēnyī ngī kari koloma kpa kori ŋɔli ŋgila gawo 'ba Enayima kpa gɔ kori kari Timana.

XV Kina ɔdɔ Yuda kōmō 'deni ko'ja loko kēdi koloma kpa kori tine bo omeri 'ba bo, bo iya te bɔ

rɔnyɔ na, rɔmɔyɪ lɔko olo kɔmɔni 'deni liyɔ teyi ti bɔŋɔ. ^{XVI} Bo ikali dɛ kpe rɔ 'ja 'ba kole abo. Kina bo kilende zini, iya te, “Ako zɔ, mo'dɔko yi.”

Lɔko iya te, “Wa'di na ti ki'di zɔ?”

^{XVII} Bo iya te, “Ti moja kole banya kako ziyi.”

Lɔko iya te, “Wa'di na ti ki'di zɔ tɔti 'dɔ mikali timo ɛddi koja banya kako zɔ?”

^{XVIII} Bo iya te, “Wa'di na ko'dɔko?”

Lɔko iya te, “I'di wa 'ba tugu mɔyɪ yi nima zɔ pili ti kabi mo. Kina i'di pɛri adɔkotɔni 'bi nima gbɪ zɔ.”

Kina ɔdɔ bo ki'di wa naga nime 'deni pili zini tine na bo kɔ'dɔ ŋgɪ tɪni na lɔko kombi mi ŋgɪ. ^{XIX} Kina lɔko kɛnyɪ ŋgɪ di gɔ bi nima yayi kari ɛ'bɛni. Lɔko ari kope bɔŋɔ kolo 'bɛni nima ŋgɪ yaga, lɔko kolo 'ba monɔ tɔnɛ kileki rɔni. ^{XX} Kina Yuda koja bɔ murɛ bo Ira kari ti banya 'dɔ tari ti'di mo zi bɔ rɔnyɔ tɔnɛ lijɛ ko'ja di gɔ kɔri ne 'dɔ bo kotɔtɔ wa ma tɔnɛ ga bo ki'di tɔti teyi ne kako timo. Tine Ira ari ko'ja lɔko kinza kpe yayi. ^{XXI} Bo ititi bilaka 'ba gɔ bi nima yayi, bo iya te, “Ja bɔ rɔnyɔ nime koloma kpa kɔri ŋɔli ŋgila gawo 'ba Enayima bine ne, lɔko ari 'deni yala?”

Lijɛ iya te, “Ja bɔ rɔnyɔ ɔtɔ inza gɔ bi ze nime bine.”

^{XXII} Kina Ira kileki ŋgɪ kari zi Yuda. Bo iya te, “Mari mo'ja lɔko dɛ. Bilaka ame ga yayi ne iya zɔ tɛgɛ, 'ja bɔ rɔnyɔ ɔtɔ inza du te mi gɔ bi 'bɛni nima.”

^{XXIII} Yuda iya te, “I'di lɔko kogba wa naga nima ka yayi. Doma gɔni dɛ towa kinza ko'de rɔ kaya

roze. Moja banya zini kina me kari ko'ja loko de, embe de gbi."

XXIV Mi mota 'ba nyepe ma di potö lende tonë na bo moto kako zi Yuda, kiya te, "Tamara 'ja 'ba kole 'bi o'do roni 'deni ngi ro bo ronyo kina me loko komo 'deni di mi kori 'ba yeri ko'do 'beni nima."

Yuda iya te, "Ari kinda'ba ni kupö yaga ku'du loko mi pa'do ma löbu kilaŋma yaga."

XXV Kina odo lije kogba ni 'deni kedï kari 'do tupö mo tine, loko oja laja kari go Yuda. Loko iya te, "Ongo wa naga nime te, wa 'ba tugu möyi ti kabi mo ga pili ti peri adokotoni nime. Ikali bo domo? Bo do wa naga nime na me ki'di kole yimö."

XXVI Yuda ikali wa naga nima na bo kodo kpa bo ngi go lende mo. Bo iya te, "Lende 'beni ele 'deni kiteli 'bama. Dene 'do mi'di loko ra zi kole ma Sela, ne kina me mi'di loko de yo." Tine Yuda ileki de kpe kö'dö ti Tamara.

XXVII Kina odo komö 'deni mi kada 'ba löyö 'beni tine ikali ngi kole ronja na mini. XXVIII Tine ko'ja loko kedï ko'do töyö 'deni yo na kole ma koto koja közini ngi yaga. Kina bo buli mo kudödu kabi kasi közimo. Loko iya te, "Kole nime na köyö dogba."

XXIX Tine kole mo tonë enyi koto e'beni konyo ni 'böwu kileki miyö, kole moto na za 'böwu köyö dogba. Bo buli nima iya te, "Awo, o'do 'beyi ka ngi ti tigo na ma ki'di kitiri kpa kori ziyi."

Go kö'du mo na lije ki'di möyi bo ro Pereze. Jo 'ba lende mo tegë, "Titiri kpa kori." XXX Tine

mbowa di pötö mo na köyö kole ma tönë kudödu kabi kasi közimo ne ngi. Kina lijë ki'di möyi mo ro Zera.

XXXIX

Yesepa Ni Ti Potiparo

^I Yisamele tönë ga oto Yesepa njbö kari Ezipeto kari kugö zi bo mōto ro Potiparo löbu 'ba turu ma kōto 'ba bo dōliŋo 'ba Ezipeto nima ro bo do bo kanya ne. ^{II} Tine Boko'ba ëdi nduwë ti Yesepa di yayi tokonyi mo 'do wa pili ame ga bo këdi ko'do ne kari nduwë ro ma kodoro. Kina Yesepa koloma ngi ro atoli 'ba mi liŋo 'ba Potiparo. ^{III} Kina odo Potiparo konŋo 'deni Boko'ba këdi kokonyi Yesepa mi ndobo ko'do abo ga pili ki'di ndobo abo këdi kari ro ma kodoro tine, ^{IV} lende mo onmi ngi doki'di Potiparo ro mbembë. Kina bo ki'di Yesepa ngi ro bo laja abo kose go liŋo abo pili zi Yesepa 'do konŋo go wa pili ame ga këdi mi liŋo yayi ne. ^V Mi kada nima Potiparo ki'di Yesepa 'deni ro bo konŋo go wa pili 'ba mi liŋo abo ga ne, Boko'ba okonyi Potiparo gbi ki'di lende mo ga pili kari ro ma kodoro kpaki ti wa 'ba mi liŋo pili ti 'ba mi nyaka. Bo okonyi Potiparo go kö'du 'ba Yesepa. ^{VI} Kina Potiparo ki'di abo ga ngi pili közi Yesepa 'do konŋo gomo bo omeri a mōto dë kpe go lende 'ba wa 'ba mi liŋo abo ga tine nge kōto ro akonyo ma bo ko'doko tonyo mo.

Yesepa Ni Ti 'Ja 'Ba Potiparo

Yesepa ro kole ma kele ro ma kënyë, ^{VII} go kö'du mo na mbowa te yo 'ja 'ba Potiparo i'di

kömönĩ ñgĩ dɔ bo. Mĩ kada mɔtɔ tine na loko kényĩ kiya zi Yesepa, tégè, “Ako kò'dò tò.”
 VIII Tine Yesepa ilagi abo ñgĩ. Bo iya te, “Bu'bu, ma ame aa mĩ liɲɔ bine, mè'dè yĩ na gbĩ rɔ ɲere ma ame le'jete bo komeri a mɔtɔ dè kpe gɔ wa 'ba mĩ liɲɔ abo. Bo kose gɔ abo ga 'deni pili zò,
 IX bo ki'di ma 'deni ti kòzĩ kakpa mbiri dɔ liɲɔ abo nime gbĩ kɔzɔ 'ba bo. Bo o'jɔɲɔ gɔ wa ma kɔtɔ mɔtɔ te dè di zò tine ɲge kɔtɔ rɔ nĩ 'ja abo. Lende ame 'deni te ne 'dɔ mari mo'dɔ kò'du ma yawa ma tara ga totondo? Ti kinza rɔ lende kényè ma löbu kɔmɔ Boko'ba?”

X Bo ilagi abo ñgĩ kɔzɔ a nima tara. Kina ɔdɔ 'ja nima kò'bò pele tokpasi bo kote kada pili 'dɔ tò'dò tĩnĩ bo o'dɔkɔ abo dè.

XI Mĩ kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ ko'ja Yesepa kɔdɔ 'deni rɔ mɔtɔ bi ndɔbɔ, kina bɔ laja mɔtɔ ga inza gbĩ ti bo yayi, XII na 'ja tönè kényĩ kikapo bɔɲgɔ ma kakpa 'ba rɔ bo ñgĩ, loko iya te, “Ako kò'dò tò.”

Na bo kolɔ rɔ bo ñgĩ kola bɔɲgɔ 'ba rɔ bo kòzĩ 'ja tönè bo kirija abo kɔdɔ yaga.

XIII Kina ɔdɔ loko kɔɲgɔ Yesepa kirija 'deni kari yaga kola bɔɲgɔ nima tara tine XIV na loko kulörĩ ñgĩ rɔ ma kembe kideki bɔ laja 'bèni ga. Loko iya te, “Wuwu, atoli Ebere nima mè'dè ma ko'de bine ne, bo èdĩ 'deni le'jete kuyĩ dɔ giliti kuruku zize. Bo ɔdɔ gɔma bine girĩ nime tégè 'dɔ bo kò'dò tò. Kina me mulörĩ rɔ ma kembe,
 XV bo kuwö mèdĩ mulörĩ yɔ na ma bo kirija ñgĩ kari yaga yayi kola bɔɲgɔ 'ba rɔ bo me bine.”

XVI Loko ikeki bɔɲgɔ 'ba Yesepa nima ɲbö kid-abi mè'dè nĩ Potiparo kileki kako liɲɔ. XVII Kina

lɔko kiyɛti lende mo zi bo, iya te, “Atoli Ebere 'bi nima ko'de bine ne, bo ɛnyi ngi tone kodo kari goma ro ma 'de yayi to'do lende yawa roma. ^{XVIII} Mulori doni ro ma kembe na bo kirina ngi kodo yaga kola bonjo abo to bine.”

^{XIX} Lende nime i'di Potiparo ngi ro 'diri ^{XX} ki'di bo kanya kinda'ba Yesepa koto kari mi maboso 'ba bo dolijo. Kina Yesepa koloma ngi yayi tara.

^{XXI} Tine pele di mi maboso yayi Boko'ba edi nduwɛ kokonyi bo. Kina odo bo do maboso nima konjo ndobo 'ba Yesepa ga 'deni ngi pili ro ma laka tara tine, ^{XXII} bo i'di Yesepa ngi mbiri do bilaka ame ga kedii mi maboso yayi ne tonjo go ndobo ko'do 'benni ga. ^{XXIII} Bo do maboso nima omeri a moto de kpe go lende 'ba wa ame ga bo kose gomo 'deni pili zi Yesepa ne. Bo ikali ngi ro ma laka Boko'ba edi ti Yesepa tokonyi mo ki'di ndobo ko'do mo ga kedii kari pili ro ma kodoro.

XL

Nyi 'Ba Bo Maboso

^{I-II} Mi kada ma do koto moto na bo dolijo 'ba Ezipeto ame kideki ro Paro 'benni mo ne kenyi ngi ro 'diri ti bilaka lobu riyoto moto ga ma kedii ko'do ndobo zi bo. Bo ma koto ro bo do bo koti layi zi bo, tine bo moto ro lobu 'ba do ya ma kedii konma mangolo'bo zi bo. Bo ɛnyi tinni ro 'diri go lende ko'do 'benni ^{III} kina bo ki'di lijɛ ngi mi maboso mi lijɛ 'ba bo do bo kanya abo. Maboso nima na gbi Yesepa kedii yimo. ^{IV} Kina bo do bo kanya nima ki'di Yesepa ngi 'do koja laja zi bilaka

löbu riyö naga nima di mi maboso yayi. Kina Yesepa koloma ngi ro toja laja zinni.

Kina odo lijë koloma 'deni yayi tara tine, ^V mi kada ma do koto moto ro mi korondo na nyi ko'de ngi do bilaka löbu riyö tonë ga di mi maboso yayi. Nyi mo ga pili ro 'beri'beri, kina 'jo 'ba lende mo ga gbi pili ro 'beri'beri. ^{VI} Yesepa ako ro mi donbo ko'ja lijë koloma 'deni ngi ro do lisa. ^{VII} Bo iya te, "Wa'di na keddi kongoke bi 'bawo tone tara gomo?"

^{VIII} Lijë iya te, "Nyi na ko'de doze ti korondo ene kina me boto bo kikali tyyeti 'jo 'ba lende mo ga zize inza."

Bo iya te, "Ro ma laka Boko'ba na keddi ki'di bilaka kikali tyyeti 'jo 'ba nyi. Iyëlike go nyi 'be mo naga nima te zo."

^{IX} Kina bo ma tonë ro bo do bo koti layi zi bo dolingo ne kenyi ngi tyyeti go nyi ma 'ba bo zi Yesepa, iya te, "Mo'ja mowo keddi ko'do ro layi, ^X dongila mo ga mota. Tine mari mo'ja keddi 'deni ro tomo. Tegë me mbowa te yo kina kumoru ngi kana ngi kasi welo. ^{XI} Kosu 'ba bo dolingo edi kozo kina mite'de ma kana mo ngi muzi tolo mo kolodo mi kosu kina mari mi'di ngi zi bo dolingo."

^{XII} Yesepa iya te, "'Jo 'ba lende 'ba nyi 'bi nima kina me, dongila ngeri mota naga nima ko'ja ne, tö'do do mota na. ^{XIII} Tine di potö tö'do do mota nime bo dolingo edi koja yi yaga di mi maboso bine kileki yi mi ndobo 'bi ma molo kari toti layi zi bo kozo ma dogba tara. ^{XIV} Ne odo kope yi 'deni yaga di mi gomo mbembë 'ba maboso nime, moma'jo roma ziyi kinza ki'di lende ma

dë kudölu di döyī. Ari kokonyi ma ti tūyētī gō lende ma zi bō dōliṅṅ 'dō ki'di bo kope ma gbī yaga di mī maboso nime. ^{XV} Ma 'bama mo'dō lende kënyē ɔtɔ də yɔ, inda'ba ma di dɔyayi ze 'ba Ebere ko'de ma Ezipeto bine. Di bine gbī mo'dō lende kënyē ɔtɔ də gbī yɔ kina me ko'de ma ṅgī kako mī maboso bine.”

^{XVI} Kina bō ma löbu mɔtɔ nima ame pa rɔ bō ko'dō maṅgolɔ'bɔ zi bō dōliṅṅ ne, ɔdɔ bo koṅṅɔ 'deni nyī nima 'jɔ 'ba lende mo kiyētī rōnī ṅgī rɔ ma kele tara tine, bo iya te zi Yesepa, “Nyī o'de gbī dōma tēgē mēdī mombi gbērē 'ba maṅgolɔ'bɔ mota dōma. ^{XVII} Tine mī gbērē ame dō ama ga ne dɔkomali maṅgolɔ'bɔ ēdī yīmo ame ko'de 'deni zi bō dōliṅṅ ne. Kina yali kako ṅgī koloma togɔ maṅgolɔ'bɔ mo naga nima.”

^{XVIII} Yesepa iya te, “Jɔ 'ba lende 'ba nyī 'bī nima kina kɔzɔ a nime te. Gbērē mota naga nima kombi ne tō'dō dɔ mota na. ^{XIX} Tine di pötö tō'dō dɔ mota bō dōliṅṅ ēdī koja yi yaga di mī maboso nime kari kosi mugu yī dō ṅgērī tɔrɔ kōlē yaga. Kina yali ti kako ṅgī kogɔ yida yī pili yaga.”

^{XX} Mī tō'dō dɔ mota na bō dōliṅṅ koja ṅbele 'ba kada 'ba tōyō bo ṅgī yaga, bo kīdēkī bilaka löbu abo ga pili kako yīmo. Kina bo ki'di ko'de ya riyō tōnē ga ṅgī di mī maboso kako kɔrɔ kɔmɔ ṅba abo naga nima. ^{XXI} Bɔ ma tōnē rɔ bō koti layi ne bo ileki ṅgī mī ndɔbɔ mo ma mɔlo kisaki toti layi mī kada nima. ^{XXII} Tine bō ma tōnē rɔ bō koṅma maṅgolɔ'bɔ ne bo i'di ṅgī kupō yaga ti tosi mugu mo dō ṅgērī tɔrɔ.

Lende naga nime o'do rönni ngi zi ya riyö tönë ga te kɔɔ lende tönë ga Yesepa kiya zinni ne. ^{XXIII} Tine bo ma tönë ro bo koti layi ne omeri a mɔɔ də kpe go lende 'ba Yesepa. Do bo udölu ngi di go lende 'ba Yesepa.

XLI

Nyi 'Ba Bo Dɔliɔ

^I Mi riyö 'ba kɔɔ ma di pötö mo na nyi ko'de ngi do bo dɔliɔ 'ba Ezipeto nima mi kada ma do kɔɔ mɔɔ. Nyi o'de do bo tégé bo edí kɔɔ kpa yöpö ame kidëki möyi mo ro Nayile ne. ^{II} Kina sa ma kɔɔ modɔmoriyö mɔɔ ga kɔɔ ngi di mi yöpö kari tonyo mɔli. Sa naga nima ti yëyi rönni ro ma laka kɔɔ ro mbëmbë. ^{III} Tine na sa modɔmoriyö mɔɔ ga ro ma kilike go'dɔgo'do kɔɔ ngi gbí di mi yöpö kari kɔɔ ngila ma kɔɔ tönë ga. ^{IV} Kina sa ma kilike naga nima kindiyɔ sa ma kɔɔ tönë ga ngi pili yaga. Kina bo kindiɔ ngi yaga di bi tö'dö.

^V Bo ileki kö'dö kina nyi mɔɔ ko'de 'böwu do bo, tégé bo o'ja do nyönyu modɔmoriyö köyö pili do kumögu kɔɔ. Do nyönyu mo ga ro ma löbu gbölögbölö. ^{VI} Tine na do nyönyu modɔmoriyö mɔɔ ga köyö ngi gbí yayi. Nyönyu mo naga nima lili ma kututu o'do 'deni kolomba yaga, lijé 'bënni titititi yiliyili. ^{VII} Kina do nyönyu ma yiliyili naga nima kënyi kindiyɔ do nyönyu ma löbu tönë ga ngi pili yaga.

Bo dɔliɔ indinɔ di bi tö'dö kikali ngi ro nyi na ko'de do bo. ^{VIII} Mi dɔɔbo mo na bo ngi ti meri ro mbëmbë go lende 'ba nyi nima ko'de do bo ne.

Kina bo kīdēki bō kikali lende abo ga pili kako zi bo ti bō 'bosi ma kata naga. Kina bo kīyētī gō nyī abo tōnē ga ṅgī pili zinnī. Tine bōtō ma kōtō mōtō te di mī lōngō lījē nima pili ikali 'jō 'ba lende mo dē du te.

IX Mī kada mo nima na bō ma tōnē rō bō koti layi zi bo ne kako kiya zi bo, iya te, “Njere, mī kada tōnē mirasi lende zīyī **X** 'dō kēnyī rō 'dirī tize ze ti bō ma tōnē rō lōbu 'ba bō koṅma maṅgolo'bō kinda'ba ze ki'di mī maboso liṅō 'ba bō dō bō kanya ne, **XI** mī kada nima dēdī yayi nyī o'de dōze kpaki rīyō mī korōndō kōtō. Nyī mo ga pili rō 'beri'beri kina 'jō 'ba lende mo ga gbī pili rō 'beri'beri. **XII** Tine bō Ebere mōtō ēdī tize mī maboso yayi rō bō laja 'ba bō dō bō kanya mo nima. Kina diyētī gō nyī ze naga nima zi bo na bo kiya 'jō 'ba lende mo ga ṅgī pili zize. **XIII** Kina lende tōnē ga ko'dō rōnnī ṅgī pili kōzō wa ame ga bo kiya zize ne tara. 'Bama ileki ma ṅgī mī ndōbō ma, ma mōlo kina 'ba bō ma tōnē osi mugu mo ṅgī dō ṅgērī tōrō kōlē yaga.”

XIV Kina odo bō dōliṅō kuwō lende 'ba bō koti layi abo nima 'deni tara tine, bo oja laja ṅgī kari gō Yesepa 'dō ko'de kako zi bo. Kina kari ṅgī welo gō Yesepa koja yaga di mī maboso kumu sunē yaga di dōmo ki'di kisali rō bo kolo bōṅgō ma la'ja. Kina ko'de bo ṅgī kako kōrō kōmō bō dōliṅō. **XV** Bō dōliṅō iya te, “Nyī o'de dōma kina me bō kīyētī 'jō 'ba lende mo zō inza. Kina me bilaka mōtō kiya lende 'bī zō bine tēgē odo bilaka kīyētī gō nyī 'bēnnī ga zīyī, iya 'jō 'ba lende mo ga ṅgī pili zinnī.”

XVI Yesepa iya te, “Ti gbagba ma mikali dē, ne Boko'ba na kikali t̄iyētī 'j̄o 'ba lende r̄o ma laka.”

XVII Kina b̄o d̄oliŋ̄o k̄enyī nḡi t̄iyētī ḡo nyī abo t̄onē ga zi Yesepa. Bo iya te, “Nyī nime o'de d̄oma t̄egē m̄edī m̄ar̄o kpa ȳöp̄o Nayile. **XVIII** Kina sa mod̄omor̄iȳo k̄o d̄o nḡi di mī ȳöp̄o kari tonyo d̄o m̄oli di kpa ȳöp̄o yayi. Sa mo naga nima ti ȳeyī r̄önnī r̄o ma k̄on̄o. **XIX** Kina sa ma mod̄omor̄iȳo m̄ot̄o ga k̄o d̄o gb̄i di mī ȳöp̄o kozi kari ḡo ama ga yayi. Lij̄ē 'b̄enni r̄o ma kilike ḡo'd̄oḡo'd̄o k̄om̄o r̄ögb̄o mo ga kinda nḡi yaga san̄iyi. Kinē sa ma kilike k̄oz̄o a nime te mo'ja dē gba m̄olo mī d̄oyayi nime bine. **XX** Kina sa ma kilike t̄onē ga kindiȳo sa ma k̄on̄o t̄onē ga nḡi pili yaga. **XXI** Tine ikali dē gb̄i k̄oz̄o iya te lij̄ē indiȳo ma k̄on̄o naga nima tara, lij̄ē ö'b̄o nḡi te r̄o ma kilike. Kina mind̄inj̄i yaga di bi t̄ö'd̄o.

XXII Nyī m̄ot̄o o'de 'b̄owu d̄oma t̄egē mo'ja d̄o nȳönyu mod̄omor̄iȳo köȳö 'deni d̄o kum̄ogu k̄ot̄o pili r̄o ma löbu gb̄ölögb̄ölö. **XXIII** Kina d̄o nȳönyu mod̄omor̄iȳo m̄ot̄o ga köȳö 'b̄owu gb̄i yayi. Lij̄ē 'b̄enni titi yiliyili lili ma kututu o'do 'deni kolomba yaga. **XXIV** Kina d̄o nȳönyu ma titi t̄onē ga k̄enyī kindiȳo d̄o nȳönyu ma löbu t̄onē ga nḡi pili yaga.

Nyī naga nime ko'de d̄oma ne na k̄oz̄o a nima tara. Kina me m̄iyētī ḡomo zi b̄o 'b̄osi ma kata naga tine lij̄ē ikali 'j̄o 'ba lende mo dē du te.”

XXV Yesepa iya te, “Nyī r̄iȳö naga nima ko'de d̄oyī ne 'j̄o 'ba lende mo n̄ge k̄ot̄o. Wa ame ga Boko'ba ko'd̄ok̄o to'd̄o mo ne na ma kileme 'deni ziyī. **XXVI** Sa mod̄omor̄iȳo ma k̄on̄o naga

nima ileme kɔmɔ kɔɔ modɔmoriyö. Kina dɔ nyönyu ma löbu gbölögbölö naga nima ileme kɔmɔ kɔɔ gbī modɔmoriyö. 'Jɔ 'ba lende mo nge kɔɔ. ^{XXVII} Sa ma kilike naga nima kɔɔ di mi yöpö kozi gɔ ya ama ga ne ileme kɔmɔ kɔɔ gbī modɔmoriyö. Kina dɔ nyönyu ma titi rɔ ma kolomba di zi lili ma kututu naga nima ileme kɔmɔ kɔɔ gbī modɔmoriyö. Sëyi ëdi kako ko'dɔ n̄bö kɔmɔ kɔɔ modɔmoriyö.

^{XXVIII} Lende nima na kɔɔ wa nima miya ziyi ne tara, n̄ere. Boko'ba ëdi kileme wa ame ga bo ko'dɔkɔ to'dɔ mo ne ziyi. ^{XXIX} Dɔgba mo akonyo ëdi kɔɔ rɔ mbëmbë n̄bö kɔmɔ kɔɔ modɔmoriyö mi dɔlinɔ pili 'ba Ezipeto. ^{XXX} Kina di pötö mo na sëyi ma löbu kedi kila'ba n̄gi dɔyayi. Mi kada mo nima dɔ bilaka ti kudölu me di gɔ bi konyo löbu, kina 'bö ti kirasi dɔlinɔ n̄gi mi kɔɔ. ^{XXXI} 'Bö ti ko'dɔ bilaka 'deni n̄gi rɔ mbëmbë, dönni kudölu di gɔ kada ma tönë ga akonyo kedi rɔ ma konya ne. ^{XXXII} Nyi nima o'de döyi mi riyö gɔ kileme n̄gi ziyi rɔ ma laka Boko'ba o'dɔkɔ 'deni to'dɔ lende nima, bo uyi yimo dë kpe. Kina kada mo ɔwɔ dë gbī.”

^{XXXIII} Yesepa ileki gbī kiya zi bɔ dɔlinɔ, kiya te, “Kina ma 'deni kɔɔ wa nima tara, n̄ere, ma laka mo na 'dɔ konɔ bilaka mɔɔ ame kikali lende ne gɔ ki'di bo kedi mbiri dɔ dɔlinɔ nime. ^{XXXIV} O'dɔkɔ ziyi gbī tonɔ bilaka löbu mɔɔ ga gɔ konɔ gɔ wa laka mi kɔmɔ kɔɔ modɔmoriyö ame ga akonyo kedi kɔɔ teyi rɔ mbëmbë ne. Mi kɔmɔ kɔɔ naga nima i'di bilaka koza kapa ma muyi 'ba ë'benni ga 'dɔ bilaka löbu naga nima

kototo ^{XXXV} kikeki mi mata kote mi gawo pili 'ba doliᅇo nime. Kina 'do liᅇe keddi ti kōzi kakpa 'ba toda bi romo laka mi komo koo ame ga akonyo keddi gba ro mbembē ne. ^{XXXVI} Tine doo seyi nima kila'ba 'deni mi doliᅇo go ko'do komo koo modomoriyō, nyonyu nima na ti kokonyi bilaka 'ba doyyai nime kinza 'bō kote do doliᅇo nime ra.”

Yesepa Mi Turu

^{XXXVII} Kina bo doliᅇo ni kpaki ti bilaka ma lobu abo ga kuti ngi go lende 'ba Yesepa nime. Liᅇe iya te, “Lende nima edi laka.”

^{XXXVIII} Tine bo doliᅇo iya zi bilaka naga nima, iya te, “Bo nime Boko'ba edi ti bo. O'jake boto moto ra kozo bo te?”

^{XXXIX} Kina bo kileki zi Yesepa, bo iya te, “Dongo 'deni Boko'ba na me kileme lende nime ziyi ne tine boto moto ame go kikali lende kulowō ro do kiteli di doyi ne inza. ^{XL} Ni na mi'di yi 'deni go keddi mbiri do doliᅇo ma nime. Bilaka pili 'ba doliᅇo nime ti koro yi ngi. Boto moto inza mbiri di doyi nge koto ro ma bo doliᅇo. ^{XLI} Tone mi'di yi 'deni go keddi ti kōzi kakpa do doliᅇo 'ba Ezipeto nime.”

^{XLII} Kina bo doliᅇo kogba wa 'ba dokole kōzi bo ngi kolo dokole kōzi Yesepa. Wa nima na ro a 'ba tugu moyi 'ba nere abo timo. Bo ogba bongō ma kele ro do kiteli kolo ro Yesepa gbi ti amugu ame kileᅇo di mi yamo ma kōbō ne. ^{XLIII} Aribiya abo ame kosani na keddi koto ne bo i'di ma koto gbi zi Yesepa. Kinē aribiya nima moto ma kele kiteli inza nge koto ro ame ro 'ba bo ne. Bo i'di zi Yesepa go kilingere timo. Doo kiya te Yesepa

kēdī kari bi mo nima bilaka mōto ga kari tōti dōgba tuwōwō mo, kiya te, “Ilenoke kori laka.”

Ti'di ma bō dōliṅo ki'di Yesepa rō turu ma löbu tonṅo gō dōyayi pili 'ba Ezipeto na kōzo a nima tara. **XLIV** Bo ileki kiya gbī zi Yesepa, iya te, “Ma bō dōliṅo miya 'deni zi bilaka pili 'ba Ezipeto nime, bōto mōto inza ko'do wa ma titi mōto te, pele ṅge rō tombi kōzi ala tombi ndi, tine ṅge kōto odo ni na kiya zi bō mo tō nima 'do ko'do.”

XLV Kina bo ki'di möyī Yesepa ṅgī rō Zepenata Peneya rō kpēnni Ezipeto. Kina bo ki'di Asenata nyiti 'ba Potipera bō kata ame koloma mi gawo 'ba Ono ne ṅgī rō 'ja zi Yesepa.

Kina Yesepa koloma ṅgī tilingere kote mi dōyayi 'ba Ezipeto tonṅo gōmo.

XLVI Mi kada nima Yesepa kisaki to'do ndōbo nime ti bō dōliṅo 'ba Ezipeto ne kōmō kōo abo ēdi 'deni 'butē mota. Bo ēnyī kilingere kote bi pili mi dōyayi nima tonṅo gōmo. **XLVII** Kina mi kada 'ba kōmō kōo modōmoriyō naga nima wa 'ba mi nyaka odo ṅgī rō mbēmbē. **XLVIII** Mi kada nima nyōnyu kēdī kōdo rō mbēmbē ne, Yesepa ototo kikeki mi mata kote dō gawo pili. Mi gawo pili rō kōtokōto ototo rō nyōnyu ma mi nyaka ma ṅoliṅoli ṅgila mo. **XLIX** Kina nyōnyu ame kulu mi mata ne ṅgī rō mbēmbē kōzo yayi lida 'ba kpa mini löbu. Lijē ikali dē kpe tiyari mo.

L Mi kada naga nima gba kinza sēyī kila'ba dē Yesepa öyō kole 'deni riyō ti 'ja abo Asenata. **LI** Bo iya te, “Boko'ba i'di dōma 'deni kudōlu di gō gōmō pili ame ga mo'ja ne. Bo i'di dōma kudōlu 'deni gbī di gō lende 'ba liṅo 'ba 'bu ma.”

Gɔ kò'du mo na 'dɔ bo ki'di möyì kole abo ma dɔndende mo rɔ Manase, ame kiya te “Udölu.”
 LII Bo iya gbì te, “Bɔko'ba i'di ma 'deni möyö kole mì dɔyayi nime mo'ja gomɔ kulöwö di teyi ne.”
 Gɔ kò'du mo na bo ki'di möyì kole abo ma mì riyö mo rɔ Eporima, ame kiya te “I'di löyö.”

Sëyi

LIII Kɔmɔ kɔɔ modɔmoriyö naga nima wa 'ba mì nyaka kèdì kɔɔ kulöwö teyi ne ari kote rɔnnì gbɔ ñgì. LIV Kina kɔmɔ kɔɔ modɔmoriyö 'ba sëyi tönè kisasi ñgì to'dɔ bilaka kɔzɔ lende tönè Yesepa kiya ne. Mì kada naga nima 'bö ila'ba 'deni mì dɔliɲɔ mɔtɔ ga pili, tine Ezipeto na ñge gba akonyo kèdì teyi. LV 'Bö isaki ñgì gbì to'dɔ bilaka 'ba Ezipeto tine na lijë kari zi bɔ dɔliɲɔ tokpasi bo gɔ bo ki'di akonyo zinni. Bo iya te, “Arike zi Yesepa, wa ame ga pili bo kiya ziye ne o'doke.”

LVI Kina ɔɔɔ sëyi kila'ba 'deni mì dɔyayi pili tine na Yesepa kope kpa mata tönè ga pili bo kikeki nyönyu yimo ne ñgì yaga tugö mo zi Ezipeto. Bo ugö zinni römöyì 'bö èdì 'deni kò'dɔ lijë rɔ ma kënyè. LVII Mì kada naga nima bilaka ako Ezipeto di dɔliɲɔ mɔtɔ ga pili tugö nyönyu di zi Yesepa römöyì sëyi ila'ba 'deni gbì mì dɔliɲɔ ma 'bènnì ga.

XLII

Tugö Nyönyu Di Ezipeto

I Yakoba 'bu 'ba Yesepa uwö lèbì mo gbì di liɲɔ abo ma nyönyu kèdì mì dɔyayi 'ba Ezipeto. Bo iya zi kole abo ga, bo iya te, “Wa'di na kèddì

kolomake 'beye te gomo? ^{II} Muwö lende mo tęgë nyönyu ëdi Ezipeto. Ënyï kari kugöke nyönyu zize di yayi kinza 'bö kupö ze."

^{III} Kina kole 'ba Yakoba ga ma 'butë kënyï ngï kari Ezipeto tugö nyönyu di yayi. ^{IV} Tine Yakoba ota gɔ kole abo Benyimona bɔ löndö Yesepa di bi tari. Bo ere römöyï kinza wa ma kënyë mɔɔ kari kômö ra gbï dɔmo di yayi. Gɔ kö'du mo na bo ko'dɔko dë ti'di Benyimona kari ti löndö bo naga nima.

^V Kole 'ba Yakoba ga ari ti bilaka 'ba dɔliɔ mɔɔ ga tari tugö nyönyu di Ezipeto. Lijë ari römöyï sëyï ame kila'ba 'deni dɔyayi 'bënnï 'ba Kanana ne.

Tolɔɔ Bëri 'Ba Kole 'Ba Yakoba Ga

^{VI} Mi kada nima Yesepa na 'deni rɔ turu löbu mbiri dɔ dɔyayi 'ba Ezipeto. Bo na rɔ bɔ kugö nyönyu zi bilaka pili. Kina bɔ löndö bo tönë ga kako kɔɔ ngï mi gɔ bi ame bo këdi teyi ne. Tine na lijë kako ngï kolɔɔ bëri kɔmɔ bo. ^{VII} Kina ɔɔ Yesepa ko'ja lijë 'deni tine, bo ikali lijë ngï rɔ löndö bo ga. Tine bo o'dɔ abo rɔ bo le kɔɔ iya te bo ikali lijë dë tara. Bo ilende rɔ ma kisili gönñi, bo iya te, "Akoke di yala?"

Lijë iya te, "Dako di Kanana 'dɔ tugö nyönyu di bine."

^{VIII} Kina Yesepa kikali ngï rɔ ma laka omba ya naga nima löndö bo ga na, tine lijë ikali bo dë kpe. ^{IX} Kina bo komeri gɔ lende 'ba nyï ma tönë ga ko'de dɔ bo mɔlo gɔ lende 'ba löndö bo ga ne ngï. Kina bo kiya te zïnnï, "Kpe bɔ kore na, akoke tongɔ dɔliɔ ze nime gɔ kikalike kori ame 'dɔ kaloke ya dɔze timo ne."

X Lijë iya te, “Nere, inza tara. Ze 'beze ngi kozo kole 'bi ga tara. Dako eze nge go nyonyu 'do dugö di bine. XI Ze nime pili ro kole 'ba 'bu koto, ro ma laka ze bo do kindendë na dë. Dako dë bine kozo bo kore tara.”

XII Bo iya te, “Inza tara, mikali ro ma laka akoke tongo kori ame go kaloke ya timo doze ne.”

XIII Lijë iya te, “Nere, ze nime dëdi 'butë domoriyo pili ro kole 'ba 'bu koto. Ze kole 'ba bulöbu moto kedï koloma Kanana na. Löndö ze ma koto öle 'deni kina tundu mo na kileke liho ti 'bu ze.”

XIV Bo iya te, “Mikali 'deni ro ma laka ëdi kozo lende nime miya bine ne kpe bo kore na 'biri. XV Ne ti miyozo lende 'be nima. Mulömu roma komoye pili ti moyi nere, odo kiya te ko'deke löndö ye ma titi to nima dë a moto inza kombike ndiye di go bi nime bine. XVI Kina ongoke bo moto le'jete di mi löngö ye bina go kileki kari ko'de bo löndö ye nima kako bine. Kpe ya moto mo naga nima ilekeke 'beye bine ro 'boki nbö bo kuyi do bo. Odo kiya te ko'doke dë te medï mikali ngi ro ma laka, omba kpe bo kore na.”

XVII Kina bo ki'di lijë ngi pili mi maboso koloma yayi nbö tö'dö do mota. XVIII Mi tö'dö do mota na bo kiya zinni, bo iya te, “Ma ro bo koro Boko'ba. Wa ame ga pili medï miya ziye ne o'doke kina ti komoke ngi. XIX Odo kiya te kinzake ngi ro ma laka ro bo do kindendë i'dike bo ma koto kileke bine ro 'boki, kina go kpe ya moto mo naga nima kotoke nyonyu ame ga kugöke 'deni ne kari zi bilaka 'be ame ga ro 'bö di pötö ye 'dë ne. XX Kina go kari kakoke ti bo löndö ye ma titi nima ko'deke

bo kako bine. Tine na ti mikali ngi ro ma laka omba lende 'be edi ro ma kodoro kina minza mupo ye kpe."

Kina lijē kuti ngi go lende abo nima. **XXI** Lijē ebe tiya mo ro go rōnni, tēgē, "Ro ma laka Boko'ba edi 'deni ki'di gomo nime doze go ko'du 'ba lende kēnyē tōnē do'doke molo zi bo löndö ze Yesepa ne. Mi kada nima bo oloma toma'jo ro bo zize go dolake bo gbo. Ne duwöke lende 'ba ro koma'jo abo de gbi yo, ma dongoke gomo 'ba ro bo pele ro mbembē dititike lende mo de gbi yo. Kina me le'jete do'jake gomo mo 'deni."

XXII Rubēni iya te, "Miya de su ziye mi kada tōnē miya te kinza ko'doke oto de zi bo titi nima? Ne o'ja uwöke lende ma de 'di. Kina ma dokolo 'ba löpö tōnē na me Boko'ba kedi 'deni ki'di gomo mo doze."

XXIII Dēmba Yesepa uwö lende kiya 'bēnni nima 'deni le, tine lijē ikali de rōmöyi pa bo moto na koloma tiyari kpēnni zi bo ro kpa Ezipeto. **XXIV** Kina oto bo kuwö lende 'bēnni nima 'deni tara tine, bo enyi ngi koto yaga bi mono. Bo ileki kako kilende 'bowu zinni kina bo kigeli Simona ngi di mi löngö lijē, bo ki'di kudödu di komo lijē pili te.

XXV Kina Yesepa koja bo laja abo ga kari tiyari nyönyu mi sorowali 'ba löndö bo naga nima. Bo iya gbi zi bo laja naga nima go kogba yamo ame ga lijē kugö nyönyu timo ne kileki ki'di kpa sorowali mo ga. Kina bo koja bo laja abo ga ngi kari ki'di akonyo zinni go lijē konyo di go kori. Kina ko'do ngi pili kozo lende nima tara.

Yamo Mi Nyönyu

XXVI Bɔ löndö Yesepa naga nima udödu sorowali 'bënni ga ŋgi gɔ akaca 'bënni ga lijë kösö dömo. XXVII Lijë ilingere ŋbö kari kömö gɔ bi ame lijë ko'doko tö'dö teyi ne. Bɔ mɔto ope kpa sorowali 'ba bo togba nyönyu ti'di mo zi akaca abo. Tine bo oŋgɔ te, yamo abo ëdi kpa sorowali yayi. XXVIII Bo iya te zi bɔ löndö bo ga, “Yamo ma tönë mugö nyönyu timo ne lijë ileki 'deni 'böwu zö. Oŋgɔke tɔma kina me kpa sorowali ma dayi.”

Kina ɔdo lijë koŋgɔ wa nima 'deni tara lijë ënyi ŋgi pili rɔ tikere. Lijë iya te, “Wë, wa'di na Boko'ba këdi ko'do kulöwö zize te nime?”

XXIX Kina lijë kari ŋgi nduwë liŋɔ zi 'bu nni Yakoba mi Kanana. ɔdo lijë kömö 'deni yayi tine lijë iyëti gɔ wa ame ga ko'do rönni zinni di Ezipeto ne pili zi bo. Lijë iya te, XXX “Bɔ ame rɔ löbu 'ba do Ezipeto mo ne ilende ŋgi rɔ ma kisili gɔze, bo iya te tégë ze bɔ kore na do'doko tonɔgo kori ame gɔ dalo ya timo do döyayi 'bënni ne.

XXXI Kina dileki diya zi bo, diya te, ze bɔ kore na dë, ze bilaka ma sari na. XXXII Diya te ze nime pili rɔ löndö kɔto 'butë dömoriyö rɔ kole 'ba 'bu kɔto, kina löndö ze ma kɔto ölä 'deni tundu mo na kileke liŋɔ 'dë yayi ti 'bu ze mi döyayi 'ba Kanana. XXXIII Kina bɔ löbu mo nima omeri dë du te mi lende kiya ze. Bo iya te, “Ti miyɔzo lende 'be nima, ɔdo këddike rɔ bilaka ma sari i'dike bɔ ma kɔto kileke tö bine. Kpe ya mɔto mo naga nima ileki karike ti nyönyu tokonyi bilaka 'be ga timo kinza 'bö kupö lijë ra. XXXIV Kina ari ko'deke bɔ löndö ye ma titi nima kakoke timo bine gɔ mikali omba kpe e'be rɔ bilaka ma sari. Kina ti

mileki bo löndö ye ame kileke bine ro 'boki ne ngi ziye go kugöke ndögö nduwë di bine.' "

XXXV Lijë iyëti go lende nime pili te zi 'bu nni, kina lijë kope kpa sorowali 'bënni ga ngi. Tine lijë o'ja yamo 'bënni ga pili di kpa sorowali 'bënni ga ro kotokoto. Kina odo lijë ko'ja yamo 'bënni ga 'deni pili tara tine, lijë ngi ro tikere ro ma kënyë go lende mo. 'Bu nni gbi ngi ro tikere, XXXVI bo iya te zinni, "Wa'di na këddi kololoke kole ma naga nime kari mökö di roma teyi? Yesepa ölu 'deni gbi kina me Simona kölu 'deni gbi, kina me 'böwu ko'dokoke 'deni gbi go kogbake Benyimona gbi yaga di zö. Wa'di na këddi kodoke gomo roma kulöwö te gomo?"

XXXVII Rubëni iya te, "I'di Benyimona közö mari timo. Mëdi mongo go bo laka mileki ti bo ziyi bine. Minza mola a mato kömö ro bo. Kina odo kiya te mileki bo de kako ziyi bine ogba kole botoni riyö ma naga nime kupö yaga kpa dokolo mo."

XXXVIII Tine 'bu nni uti de go lende nima. Bo iya te, "Kole ma nime inza kari tiye. Löndö bo öle 'deni gbi, bo na me kola nge koto. Odo a mato kari kömö do bo di bi lingere nima yayi lisa ma kënyë na ko'deke 'deni zö. Möndë ama 'deni, meri mo na ngi këdi kososo ma."

XLIII

Toto Benyimona Ezipeto

^I Tine seyi nima kila'ba mi dayayi 'ba Kanana ne 'deni ngi ro ma kënyë. ^{II} Kina odo e'be Yakoba ga konyo nyönyu ma tönë kugö kako timo di

Ezipeto ne 'deni kote tine, bo iya zi kole abo ga, bo iya te, “Arike Ezipeto tugö nyönyu zize.”

III Kole abo Yuda iya te, “Turu löbu 'ba Ezipeto mo nima tönë dari yayi ne bo ilende zize rö ma kisili. Bo iya te ödo do'de bö löndö ze ma titi nime dë, a mato bo o'doko dë kpe go bo ko'ja kinë ze komo bo. IV Kina me ödo kiya te kodo kpa bö löndö ze ma titi nima 'deni go kari tize, dedë dari ngi dugö nyönyu dako timo ziyi. V Ne ödo kuti dë go lende ze nime ti dari yayi rö ma totondo ga? Bö nima iya te a mato bo o'doko dë go bo ko'ja kinë ze komo bo, ödo kiya te do'de bö löndö ze ma titi nime dë.”

VI Yakoba iya te, “Ne 'di, wa'di na kiyake zi bo kiyake te ëddike ti löndö ye mato gomo? Go wa'di na ko'doke lende tara, këddi ki'dike ma ngi milisa kulöwö te gomo?”

VII Lijë iya te, “Bö mo nima oloma ngi tititi ze rö aliri go lende 'ba bilaka ze ga pili. Bo ititi ze tégë ödo 'bu ze ëdi. Kina bo kititi ze gbï tégë ödo dedë ti löndö ze mato. Go kö'du mo na me ki'di 'do diya lende 'ba Benyimona zi bo gomo ne, go akititi ame bo këdi kititi ze timo. Ne dikali tondo ma bo ko'doko go do'de bö löndö ze kako zi bo?”

VIII Yuda iya te, “Baba, i'di bö titi nima közö go bo kari tize. Kina go dënyï dari 'do dako domo bilaka ze ga di zi sëyi löbu nime. Ne ödo kinza tara 'bö ëdi kote doze kpaki ti kole titi ze ga. IX Mëdi mongo go kole 'bi Benyimona laka, mëdi mi'di didi ma gbï këdi kozo 'ba bo tara. Ödo kiya te, mileki dë mo'de bo kako ziyi bine i'di lende mo korö doma nbö mölë. X Onjo te, ma kiya te

dako dē ṅgī dumu dōze bine kōzō a nime te, dēne me dileki 'deni mī riyō na me.”

XI Yakoba iya te, “Ele, ilenoke rōye kōzō ame mēdī miya ziye ne. Ogbake wa ma laka 'ba dōyayi nime gō ki'dike mī akombi 'be ga gō kotoke kari zi turu lōbu nima rō kpa kōzī ki'di. Ogbake tagi ti dōkomali wōwō ma kato kele mōtō ga ti dōṅgērī ma kana mōtō ga kōzō pisitaki ni ti alomonda. **XII** Arike ti yamo rō mbēmbē kebe dō ma dōgba tōnē 'dō kilekike ma tōnē ga ki'di kpa sorowali 'be ga ne. Mōtoga dō bō mōtō na kudōlu ki'di yayi kinza kikali gōmo. **XIII** Kina arike ti lōndō ye Benyimona laka zi turu lōbu nima. **XIV** Mī Boko'ba tigō dō kiteli kēyī rōye bō nima koṅgō ye ṅgī rō bō lisa. Kina gō bō ki'di Benyimona kileki kako tiye ti Simona ame kileke yayi ne. Ne oṅgō 'bama, oḍo kiya te Boko'ba bō kogba kole pele di rōma ama ndōbō abo na.”

Mī Riyō 'Ba Tari Ezipeto

XV Kina kole 'ba Yakoba ga kogba wa tōnē ga ṅgī kari timo rō kpa kōzī ki'di zi turu ma lōbu 'ba Ezipeto nima. Lijē ogba yamo gbī mbiri kebe dō ma dōgba tōnē. Kina lijē kēnyī ti Benyimona tari Ezipeto. Oḍo lijē kōmō 'deni yayi tine lijē ari ṅgī tonṅō bō lōbu mo tōnē ame rō Yesepa ne.

XVI Kina oḍo Yesepa ko'ja Benyimona 'deni kēdī tinnī tine, bō iya zi bō laja ame kēdī koṅgō gō wa 'ba mī liṅo abo ne, tēgē, “Oto ya naga nime kari liṅo ma. Omba kole yērī oḍo ga ko'dō akonyo gō dari donyo tōne tinnī mī zana kada.”

XVII Kina bō laja nima ko'dō ṅgī kōzō ma Yesepa kiya, koto ya naga nima ṅgī kari liṅo 'ba Yesepa.

XVIII Kina ɔɔɔ lijɛ konɔɔ bo laja nima kɛdɪ koto lijɛ 'deni kari liɔɔ 'ba bo löbu tönɛ lijɛ ŋgɪ rɔ tikere. Lijɛ ebe tiya mo rɔ go rönni, iya te, “Edi ko'de ze 'deni bine go lende 'ba yamo tönɛ ga kileki kpa sorowali ze ga ne. Bo löbu nima o'doko 'deni 'do kinda'ba ze ko'do ze rɔ bo ndobo 'ba mi liɔɔ abo kpaki ti akaca ze ga.”

XIX Kina ɔɔɔ lijɛ kömö 'deni kpa reki 'ba liɔɔ nima lijɛ iya zi bo laja nima, iya te, **XX** “Nere, tönɛ dako dogba bine tugö nyönyu ne ko'ja dɛdɪ dileki 'deni dari liɔɔ, **XXI** dari dömö go bi ame do'doko tö'dö teyi na dope kpa sorowali ze ga do'ja yamo ma tönɛ ga dugö nyönyu timo ne 'böwu di kpa sorowali ze ga. Yamo ma dugö nyönyu timo ne pili rɔ gomo, kina me dileki 'deni timo. **XXII** Kina dako 'deni gbɪ ti yamo mɔɔɔ ame go dugö nyönyu mɔɔɔ gbɪ timo. Dikali dɛ ɔɔɔ yɛ mo na kileki yamo ze naga nima kpa sorowali ze ga mi kada nima.”

XXIII Bo laja nima iya te, “Olomake ti mi këyɪ, kinza kereke dɛ. Boko'ba ma kɛdɪ konɔɔ goye ti 'bu ye na ma kileki yamo 'be ga pili kpa sorowali ne. Yamo ma tönɛ ga kugöke nyönyu timo ne mogba 'deni mɔlo mi kada mo nima.”

Kina bo kari ŋgɪ ko'de Simona kako zinni.

XXIV Bo laja tönɛ ogba löndö 'ba Yesepa naga nima koja rö 'ba Yesepa, bo ko'de mini zinni turögö ndinni timo go dölɛti 'benni, bo ki'di akonyo gbɪ zi akaca 'benni ga. **XXV** Lijɛ oloma yayi ŋbö kömö mi zana kada tileŋo rönni ti kpa közi 'benni ga römöyɪ lijɛ uwö 'deni tɛgɛ bo löbu nima edi kako tonyo akonyo bi koto tinni.

XXVI Kina ɔɔ Yesepa kileki 'deni kako liɔ tine, lijē ɛnyī ngī ti kpa kōzī ki'di 'bēnnī ga kɔɔ timo gɔ bo rō ma bo kēdī yīmo kari ki'di zi bo. Kina lijē kolɔɔ ngī bēri kɔmɔ bo. XXVII Bo iya te, “Ēddike tondo? Kina 'bu ye ma tōnē 'deni rɔ bulōbu kōndē kiyake lende mo zō bine ne, bo ēdī tondo? Bo ēdī gba ti kɔmɔ bo?”

XXVIII Lijē iya te, “Yēē ɲere, 'bu ze ēdī laka gba ti kɔmɔ bo.” Kina lijē kolɔɔ 'bōwu bēri kɔmɔ bo.

XXIX Yesepa ileki kɔɲgɔ dōnnī, kina ɔɔ bo ko'ja bo lōndō bo Benyimona ame rɔ kole 'ba ma bo ko ne tine, bo iya te, “Bo nime na rɔ bo lōndō ye ma titi mo tōnē kiyake lende mo zō bine ne?”

Kina bo kiya te zi Benyimona, “Kole ma, Boko'ba koloma tīyī laka.”

XXX Kina bo kēnyī ngī welo kɔɔ kari yaga. Dōki'dī bo ata 'deni rɔ ma kēnyē gɔ lende nima bo ko'ja kinē bo lōndō bo ne. Bo i'di toma gɔ bi ame gɔ bo kari kudu di teyi, kina bo kɔɔ ngī rō 'ba tō'dō abo kari tudu yayi. XXXI Bo urögö kɔmɔ bo kogbo dōki'dī bo, kina bo kɔɔ kako yaga. Bo iya zi bo laja abo, iya te, “O'de akonyo kako zize.”

XXXII Bo oloma dɔ gɔ bi loma ma 'ba bo ki'di lōndō bo ga koloma dɔ tarabiza mɔɔ kuyī kōmōnnī kari dɔ bo. Tine Ezipeto ame ga kēdī konyo akonyo gbī tīnnī yayi ne oloma 'bēnnī gbī 'berī. Dōlētī 'bēnnī 'ba Ezipeto na tara. Lijē oloma dē tonyo kpēnnī bi kɔɔ ti Ebere, ēdī rɔ lende ma koro zīnnī. XXXIII Kina Yesepa kiyija lōndō bo ga ngī koloma bēri. Dɔgba bo i'di kole ma lōbu mo kina bo ki'di bo ma kōyō gomo ɲbō kari kōmō zi kole ma rɔ tundu mo. Kina ɔɔ lijē

konḡo Yesepa kēdī kiyija lijē 'deni ḡḡi koko tine lende mo igayi lijē ḡḡi.

XXXIV Bɔ laja naga nima ombi akonyo di dɔ tarabiza ma 'ba Yesepa ko'de kako zi löndö bo ga. Tine akonyo ma ki'di zi Benyimona ebe 'ba ya ama ga ḡbö mī muyi. Kina lijē koloma ḡḡi yayi tonyo akonyo, tuwē layi ḡḡi rɔ lɔḡo.

XLIV

Kösu 'Ba Yesepa

I Yesepa i'di lende mo zi bɔ laja abo ma löbu mo, iya te, “Ari kunzö nyönyu mī sorowali 'ba ya naga nime, unzö koso yimo kɔzɔ wa ame lijē ko'dɔkɔ tombi mo ne tara. Ieki yamo ma lijē kugö nyönyu timo naga nima ki'di kpa sorowali 'bēnni ga me rɔ kɔtɔkɔtɔ. II Kina ogba kösu sitēri ki'di mī sorowali 'ba bɔ ma titi nima ti yamo abo ame bo kugö nyönyu timo ne.”

Kina bɔ laja tönē ko'dɔ ḡḡi kɔzɔ a nima tara.

III Kina ɔdɔ bi kēzē 'deni tine löndö 'ba Yesepa naga nima ösö ḡḡi kori tari ti akaca 'bēnni ga.

IV Kina ɔdɔ lijē kari 'deni gba mbowa yɔ na Yesepa kēnyī kiya te zi bɔ laja abo, “Ēnyī kozi ḡo ya naga nime 'dē, ari kiya zinnī, iya te, 'Nere ma o'dɔ lende laka ziye, wa'di na ko'dɔke lende kēnyē zi bo ḡɔmo? V Wa'di na ku'bögöke kösu abo nima kileḡo di mī sitēri ne ḡɔmo? Kösu nima na ḡere ma kēdī kuwē wa timo, kina ḡbī rɔ 'bösi abo. Lende ko'dɔ 'be nima ele dē.’ ”

VI Bɔ laja nima ozi ḡönni kari kota ḡönni kiya lende tönē ga Yesepa kose ne ḡḡi pili zinnī.

VII Lijē iya te, “Nere, wa'di na kiya lende tara

gomo? Dulömu röze, a ma tara do'do dë du te. ^{VIII} Ikali dë me tönë dari do'ja yamo di kpa sorowali ze ga ne dako timo di döyayi 'ba Kanana dileki ziyi bine? Ne go wa'di na kari kiya te du'bögö wa ma kileño di mi siteri ma kele gomo di mi liño 'ba nere 'bi? ^{IX} Odo kiya te ko'ja di zi bo moto di mi löngö ze bine, bo mo ti kölë kpamo. Kina ze moto mo ga ti dö'bö bine ro bo ndobo ziyi."

^X Bo laja nima iya te, "Ti kedï ngi tara. Tine bo ame mo'ja kösu nima di zi bo ne, bo na nge ti kileki ro bo ndobo zö bine, kpe ya moto mo naga nima ti karike e'be, römöyi o'doke 'beye wa ma kënyë moto dë."

^{XI} Kina lijë kënyi ngi welo kutë sorowali 'bënni ga pili bëri kope kpamo ga yaga. ^{XII} Kina bo laja nima ki'di ngi toma yimo. Bo isaki dogba di do sorowali 'ba bo ma löbu mo kari timo nbö kömö do 'ba bo ma titi mo, kina kari ko'ja kösu nima ngi di mi sorowali ma 'ba Benyimona. ^{XIII} Kina odo lijë kongö 'deni tara tine, lijë ngi ro meri, kirica bongo yaga di rönni go lende 'ba gomo mbëmbë nime kedï ko'do röni zinni ne. Kina lijë kudödu sorowali 'bënni ga ngi go akaca, lijë kuyi dönni kileki mi gawo.

^{XIV} Kina odo Yuda ni ti bo löndö bo ga kuyi dönni 'deni kako mi gawo, lijë ileki 'böwu kari liño 'ba Yesepa. Lijë ari ko'ja Yesepa kedï gba liño. Kina lijë kari kolodo ngi bëri komo bo. ^{XV} Bo iya te, "Wa'di ga na me ko'doke bine te ne? Ma nime, ma bo kumë lende kozo 'bösi na, ikalike dë?"

XVI Yuda iya te, “Nere, tine go diya tondo? Dikali de kpe tiya a moto. Dikali de kpe ma 'do dileme laka ze ziyi. Lende kenyè nime ze na de do'do, Boko'ba na kedì kodo karama doze go lende 'ba wa ma kenyè ame ga do'do 'deni molo ne. Kina me 'deni do'doko ngi go dileke pili ziyi bine ro bo ndobo 'bi ga tine de nge koto ro bo ame ko'ja kosu nima di teyi ne.”

XVII Yesepa iya te, “Inza tara, minza mo'do tara. Bo nima ko'ja kosu di zi bo ne bo na kedì kileke nge bine. Kpe ya moto naga nima inzake ti lende oto, ileki karike zi 'bu ye.”

XVIII Kina Yuda kese ngi noli do ngila bo, kiya te, “Nere, i'di milende to kpe mbowa tiyi 'di. Kinza kenyi de ro 'diri to. Monjo 'deni ngi ni na ro nere ma lobu mbiri kozo bo dolijo 'ba Ezipeto nime. **XIX** Lende ma na kozo a nime te. Mi kada tone dogba bine ne go koloma tititi ze kiya te, odo 'bu ze edi kina dedi ti londö moto, **XX** diya te 'bu ze edi kina dedi gbi ti londö ze ame ro tundu mo ne ame 'bu ze koyö ko'ja ro bo kandi 'deni. Londö 'ba kole nime ole 'deni, bo na nge ma kola koto zi ma bo. Kina 'bu ze ko'o bo ngi ro mbembë. **XXI** Kina me tone kiya te go do'de kole nima kako ziyi go konjo bo. **XXII** Dileki ziyi diya te, 'Bo inza kenyi di do ngila 'bu ze. Odo bo kenyi di do ngila 'bu ze, 'bu ze inza komo.' **XXIII** Ne iya zize mi kada nima yayi, iya te odo kiya te bo titi nime kako de tize a moto o'doko de go ko'ja kinè ze dorö kpe komöyi.

XXIV Kina dileki dari diyeti go lende kiya 'bi tone ga ngi pili zi 'bu ze. **XXV** Kina me 'bowu 'bu ze kiya te go dako tugö nyönyu di Ezipeto bine.

XXVI Diya te zi bo ɔɔ kole titi nime kari dē tize a mɔto dinza dari. Inza ko'dɔkɔ go dɔrɔ kɔmɔ turu löbu 'ba dɔliŋɔ nima ɔɔ kiya te kole nime kari dē tize. XXVII 'Bu ze iya te, 'Kɔzɔ ikali 'ja ma ama öyö kole nge riyö zö. XXVIII Kina me mɔto kari ë'bëni 'deni molo bito to ne ga mo'ja kɔmɔ mo dē gbï yɔ molo nime. Mɔtɔga kuruku 'ba yi mökö ti konyo 'deni. XXIX Kina me ko'dɔkɔke 'deni gbï togba ma titi nime yaga di zö. ɔɔ a mɔto kɔmɔ dɔmo di yayi lisa ma löbu na ko'deke 'deni zö. Möndë ama 'deni meri abo na nŋi këdi kɔsɔsɔ ma.' Lende ma 'bu ze kiya zize na kɔzɔ a nime te.

XXX-XXXI Kina me ɔɔ kiya te dari dileki ra rɔ ma sari kinza kole nime, kina ɔɔ 'bu ze ko'ja bo kinza tize bo ëdi kölä nŋi. Ëdi 'deni nŋi kɔzɔ iya te didi abo ti 'ba kole nime 'deni nŋi rɔ akoto. ɔɔ bo ko'ja kole nime kinza tize yɔ na bo këdi kölä nŋi. Lisa nime do'de 'deni dɔ bo ne na këdi kupö bo nŋi. XXXII Nere, ma na mëdi monŋɔ go kole nime, miya 'deni molo zi 'bu ma, miya te, 'ɔɔ mileki dē ti bo, lende mo ti kɔrɔ dɔma nɔbö mölë.' XXXIII Kina me moma'jo rɔma ziyi i'di ma na mileke bine to'dɔ ndɔbɔ ziyi pötö bɔ nime. I'di kole nime kileki kari liŋɔ ti löndö bo ga. XXXIV Ne ma 'bama go mileki tondo mari zi 'bu ze rɔ ma sari kinza kole nime? Rɔma aga 'deni di bi tari tonŋɔ lisa 'ba 'bu ze."

XLV

Yesepa Ileme Rɔ Bo Zinni

I Kina ɔɔɔ Yesepa kuwö lende kiya 'ba Yuda nime 'deni te tine, bo ikali dē kpe togbo dōki'di bo di kɔmɔ bo laja abo ga. Kina bo kapi ŋgi rɔ ma kembe dōnni, tēgē, “Ɔɔke yaga di goze bine.”

Bilaka naga nima ɔɔɔ ŋgi pili yaga kola Yesepa ni ŋge yayi ti bo löndö bo ga. Kina bo kebe ŋgi tileme rɔ bo zinni, bo iya te, “Ma löndö ye na.”

II Kina bo ki'di ŋgi tudu rɔ ma kembe na Ezipeto naga nima kuwö monɔ 'ba dɔ bo ŋgi ŋbö di yaga. Gɔ kö'du mo na lende mo kari ŋgi ŋbö kömō liŋɔ 'ba bo doliŋɔ.

III Yesepa iya zi löndö bo naga nima, iya te, “Ma Yesepa na. 'Bu ze ēdi gba ti kömōni?”

Tine lijë ikali dē kpe tileki dɔ lende abo, rōnni ēdi 'deni ŋgi kilē'di gɔ kö'du ame lende mo kigayi lijë 'deni ne.

IV Kina ɔɔɔ Yesepa koŋɔ rōnni kēdi kilē'di 'deni kulöwö tara tine bo iya zinni gɔ lijë kiyese ŋɔsi dɔ ŋgila bo. Bo iya te, “Ma Yesepa na, ma löndö ye ma tōnē kugōke mɔlo zi bo ndögö ne na. Kina me ko'de ma kako mi dɔyayi 'ba Ezipeto bine. V Ne kinza kereke dē komerike kaga rɔye, kina kinza ki'dike dōki'di ye dē kata rɔye gɔ lende kēnyē tōnē ko'doke zō mi kada nima yayi ne. Boko'ba na koja ma kako dɔgba kɔmɔye bine 'dɔ tokɔnyi ye kɔzɔ a nime te kinza 'bö kupö ye ra. VI Kɔmɔ kɔɔ mo 'deni riyö ame 'bö kila'ba 'deni mi dɔyayi nime. Kina ola kɔsɔ mo ga 'deni gba muyi ame bilaka inza kikali gbi torɔ'dɔ nyaka ala tumu nyönyu. VII Rɔ ma laka Boko'ba na me ko'dɔ lende löbu abo nime, bo koja ma kako dɔgba kɔmɔye bine gɔ ki'di ye ti bilaka pili 'be ga kɔmoke di zi gomɔ nime 'dɔ

ki'di kupö ye kara gba nduwë. VIII Kpe na dë me kojake ma bine, tine Boko'ba na koja ma. Bo o'do ma ro löbu mi liño 'ba bo doliño, kina me bo ko'do ma 'deni ro turu löbu mbiri do doiyayi 'ba Ezipeto nime."

IX Bo ileki gbï kiya zinni, bo iya te, "Kina ënyike ti, kilekike welo karike zi 'bu ze. Ari kiyake zi bo, iyake te ma kole abo Yesepa na. Kina me le'jete medï mose kpama kari zi bo, miya te, 'Boko'ba o'do ma 'deni ro löbu 'ba do doiyayi 'ba Ezipeto. Ako welo go koloma tö bine. X Ako ti kole 'bi ga pili ti kole 'ba kole 'bi ga, ti yeri 'ba mi liño 'bi ga pili ti wa ame ga keddi timo ne. Go bi edi ziyi bine toloma teyi kapa Gosene. Bi nime na ngosi ngila liño ma go kako kolomake teyi. XI Ti mö'bö nduwë ti'di wa ame ga keddi ro leri mo ne ziyi di yayi, romöyï seyï nime edi gba ko'do komo koo muyi. Dëne motoga 'bö löbu nime ti kote doye pili ti bilaka 'bi ga, kpaki ti yeri 'ba mi liño 'bi ga.'

Ndose ma nime ari kiyake tara zi 'bu ze. XII Ro ma laka ikalike ma 'deni pili, kina ni bo löndö ma Benyimona ikali 'deni ma Yesepa bo löndö yi na. XIII Ari kiyake zi 'bu ze, iyake te medï 'deni ti közi kakpa mbiri do Ezipeto. A moto ga ame pili ko'jake bine ne iyake lende mo gbï zi bo. Ari ko'deke bo kako welo bine."

XIV Tine na Yesepa kiramo Benyimona ngi bo kudu ro ma kënyë. Kina Benyimona kiramo bo gbï kebe tudu. XV Kina Yesepa kebe ngi tiramo löndö bo ama ga pili ro kotokoto nduwë ti mono. Kina lijë ki'di ngi tilende ti bo. XVI Lende nima ari komö zi bo doliño tégë löndö 'ba Yesepa ga

ako 'deni, kina bo doliᅇo ni ᅇgi pili ti mi kēyi ti bo laja abo ga.

XVII Bo iya zi Yesepa, iya te, “Iya zi löndö yi naga nima go lijē kudödu akombi 'bēnni ga go akaca lijē kileki kari liᅇo 'bēnni mi dōyayi 'ba Kanana. **XVIII** Kina go lijē kari ko'de 'bu nni ti bilaka 'bēnni mōto ga pili kileki timo bine. Ti mi'di kapa yayi 'ba Ezipeto ma laka ro do kiteli zinni go lijē koloma teyi. Kina ti mi'di akonyo ma laka gbī zinni ro mbēmbē. **XIX** Mi dōyayi nime bine dēdi ti aribiya ame ga sa na kēdi koto ne, kina 'do lijē kogba kari timo go 'ja ti kole titi 'bēnni ga pili kēki yimo kako bine, kina 'do 'bu yi kako gbī bine kōzo a nima tara. **XX** Iya zinni kinza lijē ki'di minni kombi dē go lende 'ba wa 'bēnni ga. Doᅇo kiya te lijē kōmō Ezipeto bine wa ma laka 'ba dōyayi nime lijē ti kēdi pili timo.”

XXI Kole 'ba Yakoba ga o'do pili kōzo lende kiya 'ba bo doliᅇo nima tara. Yesepa i'di aribiya nima zinni kōzo lende kiya 'ba bo doliᅇo tara. Kina bo ki'di akonyo gbī zinni go lijē konyo di go kori. **XXII** Bo i'di boᅇgo ma kele me zinni. Tine 'ba Benyimona bo i'di yamo kuluku modōkōto ti boᅇgo ma kele muyi. **XXIII** Kina bo kako gbī ti wa naga nime ko'de zi 'bu bo, ame akaca 'butē na kombi wa ma kele 'ba mi dōyayi 'ba Ezipeto, kina akaca gbī 'butē ame ga kombi nyōnyu zi bo ti a mōto ga ame go bo konyo di go kori ne.

XXIV Bo oja lijē go kori, bo iya te, “Kinza kamoke dē ro go rōye di go kori.”

Lᅇoᅇo 'Ba Yakoba

XXV Bo löndö 'ba Yesepa naga nima ënyï di Ezipeto yayi kileki kari Kanana. Lijë ari kömö liŋɔ zi 'bu nni XXVI na lijë kiya te, “Yesepa ëdi gba ti kömöni, bo na 'deni rɔ turu löbu mbiri dɔ Ezipeto.”

Kina ɔdɔ Yakoba kuwö lende nime te tine bo otɔ ŋgi rɔ gɔ bo. Bo i'di dɔ bo dë gɔ lende kiya 'bënni nima. XXVII Lijë iyëti gɔ lende ame ga pili Yesepa kose ne zi bo. Tine ŋbö bo kari ko'ja aribiya ame ga Yesepa koja gɔ bo tari timo Ezipeto ne, tine na 'jaa dök'i'di bo këyi. XXVIII Bo iya te, “Ee, kina 'deni, rɔ ma laka kole ma Yesepa ëdi gba ŋgi ti kömöni. Mëdi mari tonɔ bo du titi ti komo ma gba kinza mölë dë.”

XLVI

Tari 'Ba Yakoba Ezipeto

I Yakoba otɔtɔ abo ga pili kënyï ŋgi di yayi kari ŋbö kömö Berasaba. Kina ɔdɔ bo kömö 'deni Berasaba tine na bo kumu roma ŋgi zi Boko'ba 'ba 'bu bo Yisika. II Kina Boko'ba kileme röni ŋgi zi Yakoba rɔ mi korɔndɔ kädëki bo, kiya te, “Yakoba, Yakoba.”

Yakoba uti, iya te, “Ma na me bine.”

III Boko'ba iya te, “Ma Boko'ba na, ma na moloma tonɔ gɔ 'bu yi Yisika bine. Kinza kere dë di bi tari Ezipeto. Gɔ bi nima na mëdi mari mi'di kupö yi kara di teyi rɔ mbëmbë. IV Kina ti moloma gbï tiyi yayi gɔ mileki kupö yi ga 'jaa kako mi yayi nime bine. Tine ni 'bëyi ɔdɔ kölë kada mɔtɔ Yesepa na ti kokoko yi.”

V Kina Yakoba kënyï ŋgi di Berasaba yayi. Kole abo ga i'di bo mi aribiya ma tönë bɔ doliŋɔ 'ba

Ezipeto koja ne. Lijë i'di 'ja 'bënni ga kpaki ti kole titi mi aribiya naga nima go kilingere timo. ^{VI} Kina lijë kënyi ngi pili ti yëri 'ba mi liŋo 'bënni ga ti wa ame ga pili lijë ko'ja di Kanana ne, lijë kari Ezipeto. Yakoba ari pili ti bilaka abo ga, ^{VII} kole abo ga ti kole 'ba kole abo ga ti yitoti abo ga pili ti yitoti 'ba kole abo ga. Lijë pili öso go bo kari Ezipeto.

^{VIII} Yakoba nime na kidëki möyi mo moto gbi ro Yisarele. Möyi bilaka abo ga ame kari ti bo Ezipeto ne kina me ga. Rubëni ame ro kole 'ba Yakoba ma døndende mo ne, ^{IX} ti kole abo ga Anoko ni ti Palo ti Ezerona ti Karomi. ^X Simona ti kole abo ga Yemowele ni ti Yamina ti Oda ti Yakina ti Zowara kina gbi ti Sawola ame yitö 'ba doyyai 'ba Kanana na köyö ne. ^{XI} Lëwë ti kole abo ga Gerosona ni ti Kowata ti Merari. ^{XII} Yuda ti kole abo ga Sela ni ti Pereze ti Zera. Kole abo moto mo ga Ere ni ti Onana ölä 'deni molo di doyyai 'ba Kanana yayi. Kina Pereze kari köyö kole riyö ro Ezerona ni ti Amola. ^{XIII} Yisakara ti kole abo ga Tola ni ti Puwa ti Yabo ti Simerona. ^{XIV} Zebolona ti kole abo ga Serede ni ti Elone ti Yalele. ^{XV} Kole 'ba Yakoba naga nime ma bo köyö ti Leya ko'ja bo këdi koloma Padanarama na. Bo öyö nyiti gbi ti Leya möyi mo ro Dina. Kina kupö bilaka lesi ame ga pili kodo di zi Leya ne ëdi 'butë mota doomota.

^{XVI} Kole 'ba Yakoba moto ga ame kari ti bo Ezipeto ne kina me ga. Gada ti kole abo ga Zipeyona ni ti Agi ti Suni ti Eziboni ti Eri ti Arodi ti Areli. ^{XVII} Asera ti kole abo ga Yimena ni ti Yisewa ti Yisewi ti Beriya ti nyiti abo Sera ti kole

'ba Beriya ga ame ga rɔ Eberi ni ti Malekele. XVIII Kole 'ba Yakoba naga nime ma bo köyö ti Zilepa ame Labana ki'di gɔ kari koja laja zi nyiti abo Leya na. Kina kupö bilaka lesi ame ga pili kɔdɔ di zi Zilepa ne ëdī 'butë döömu dɔɔkɔtɔ.

XIX Yakoba öyö kole gbī riyö ti 'ja abo ame rɔ Rayile ne, möyī mo ga na rɔ Yesepa ni ma ti Benyimona. XX Tine Yesepa öyö kole 'deni riyö di Ezipeto rɔ Manase ni ti Eporima. Bo öyö lījē ti 'ja abo Asenata nyiti 'ba Potipera bɔ kata ame kēdī koloma mī dɔyayi 'ba Ōno ne. XXI Benyimona öyö kole gbī rɔ Bela ni ti Bekere ti Asebele ti Gera ti Namana ti Eyi ti Rose ti Mupīma ti Wupīma ti Arada. XXII Kina kupö bilaka lesi ame ga pili kɔdɔ di zi Rayile ne ëdī 'butë dɔmosowɔ.

XXIII Kole 'ba Yakoba mɔtɔ ga ame kari ti bo Ezipeto ne kina me ga. Dana ti kole abo Wusīma. XXIV Napatali ti kole abo ga Jazele ni ti Gunī ti Jereze ti Silema. XXV Kole 'ba Yakoba naga nime ma bo köyö ti Bila ame Labana ki'di gɔ kari toja laja zi nyiti abo Rayile na. Kina kupö bilaka lesi ame ga pili kɔdɔ di zi Bila ne ëdī modɔmoriyö.

XXVI Kupö Yakoba ga ame kari ti bo Ezipeto ne ëdī pili bi kɔtɔ kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butë döömu dɔɔkɔtɔ (66) rɔ dönñi kinza 'ja 'ba kole abo ga teyi. XXVII Tine Yesepa öyö kole 'deni riyö di Ezipeto yayi kina ki'di bilaka 'ba Yakoba ga ame ga kari Ezipeto ne kɔdɔ'bo rönñi pili bi kɔtɔ kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butë riyö (70).

Loma 'Ba Yakoba Ezipeto

XXVIII Yakoba oja Yuda kari dɔgba kiya zi Yesepa gɔ kurë dönñi Gosene. Kina ɔdɔ lījē kōmō 'deni

Gosene tine **XXIX** Yesepa ënyï ngï kileño aribiya abo ma tönë kosani na këdï koto ne bo kari tileme rɔ bo zi 'bu bo di Gosene yayi. To'ja ma bo ko'ja 'bu bo na bo kiramo ngï bo kudu rɔ ma kënyë. **XXX** Yakoba iya zi bo, iya te, “Mo'ja kömöyï 'deni kina mikali 'deni ngï rɔ ma laka ëddï gba ti kömöyï. Ne ɔɔɔ tölë kömö pele dɔma yimö ëyï 'deni.”

XXXI Kina Yesepa kebe ngï tilende zi löndö bo ga ti bilaka pili moto ga 'ba 'bu bo. Bo iya te, “Mëdï mari miya zi bo doliño 'ba Ezipeto, miya te, 'Löndö ma ga ako 'deni zö ti bilaka pili 'ba 'bu ma ga ame këdï molo mi dɔyayi 'ba Kanana ne.’ **XXXII** Mëdï mari miya zi bo, miya te, kpe bo koda kamölö ni ti sa na kina me kakoke 'deni ti sa 'be ga pili ti kamölö mo ga pili ti wa 'be ga. **XXXIII** Kina ɔɔɔ kiya te bo doliño kidëki ye bo ëdï kari kititi ye, kiya te, ɔɔɔ ndɔbo 'be ga rɔ wa'di? **XXXIV** Kina gɔ kiyake zi bo, iyake te, ndɔbo 'be molo këddike gba rɔ ma titi nbö kömö mi kada nime tɔne na rɔ toda kamölö ni ma ti sa. Kina 'bu ye löbu ga o'do ndɔbo nima gbï tara bine. Ari kiyake zi bo tara kina bo ti ki'di ye ngï kolomake mi yayi 'ba Gosene nime.”

Yesepa iya tara römöyï Ezipeto lende 'bënnï lijë o'doko dë toloma bi koto ti bo koda yëri.

XLVII

I-II Kina Yesepa kigeli löndö bo ga ma muyï kari timo zi bo doliño. Bo iya zi bo doliño, iya te, “'Bu ma ni ti löndö ma ga ënyï 'deni di Kanana kako

bine. Lijë ako 'deni ti yëri 'bënni ga kpaki ti wa 'bënni ga kina me lijë kômö 'deni Gosene."

Kina bo kileme löndö bo ga ma muyi nima zi bo doliño. ^{III} Bo doliño ititi lijë, iya te, "Ndöbo 'be ro wa'di?"

Lijë iya te, "Nere, ze ro bo koda yëri, kina 'bu ze löbu ga ma molo gbï tara. ^{IV} Dako 'deni go doloma titi mbowa bine römöyï sëyi ila'ba 'deni ro ma kënyë mi döyayi 'ba Kanana, moli inza kpe yayi zi kamölö ze ga go konyo. Kina me dëne go ki'di ze doloma Gosene bine."

^V Bo doliño iya zi Yesepa, iya te, "Bu yi ni ti löndö yi ga na me kako 'deni ziyi bine, ^{VI} mo'doko go lijë koloma mi go bi ame lijë ko'doko toloma teyi di mi döyayi 'ba Ezipeto nime ne. Ne ongo, yayi ma laka di mi döyayi 'ba Ezipeto nime na ro Gosene, zinni 'do toloma yayi. Kina odo bo mato këdi mi löngö lijë ame kikali ndöbo 'ba tongo go yëri ro ma laka i'di bo kongo go yëri 'ba ma naga nime gbï."

^{VII} Yesepa o'de 'bu bo Yakoba gbï kako kileme zi bo doliño. Kina Yakoba ko'do yëyi zi bo doliño. ^{VIII} Bo doliño ititi bo, iya te, "Komo koo 'bi edi 'deni ndö?"

^{IX} Yakoba iya te, "Komo koo ma onzi de gba laka, edi 'deni nge kuluku riyo kodo domo 'butë mota (130). Ne gomo na mo'ja 'deni ngi ro ma kënyë. Komo koo ma ame moloma döyayi bine ne onzi de kozo 'ba 'bu ma löbu ni tara."

^X Kina Yakoba ko'do yëyi ngi gbï 'böwu zi bo doliño kina bo kodo ngi yaga.

^{XI} Yesepa i'di 'bu bo ni ti löndö bo ga koloma Ezipeto yayi mi go bi mato ngosi ngila gawo 'ba

Ramese. Bo i'di nyaka zinnī di yayi gō koloma ṅburu rō ē'bēnnī kōzō lende ame bō dōliṅo kiya ne tara. Gō bi nima na yayi mo kele ṅgī rō dō kiteli pili kebe dōyayi mōtō ga 'ba Ezipeto nima. ^{XII} Bo i'di akonyo gbī zi 'bu bo ni ti löndō bo ga pili ti bilaka mōtō ga ame 'ba 'bu bo ne rō mbēmbē kōzō wa ame ga lijë ko'dokō ne tara.

Zana 'Bō Ma Kata

^{XIII} Sēyi nima 'deni ṅgī rō mbēmbē a mōtō rō akonyo inza kpe mī dōyayi pili. Kina bilaka ma Kanana ti ma mī Ezipeto 'bō odo 'deni ṅgī rōmo rō ma kēnyē. ^{XIV} Kina lijë koloma ṅgī nduwē tugō nyōnyu di zi Yesepa rō mbēmbē, bo kotōtō yamo 'bēnnī ga ṅgī pili kikeki liṅo 'ba bō dōliṅo. ^{XV} Tine na kari kōmō mī kada ame ga yamo kote rōnī 'deni di zi bilaka pili, a mōtō rō yamo inza kpe mī dōyayi 'ba Ezipeto pili ti 'ba Kanana. Kina Ezipeto kotōtō rōnnī kako zi Yesepa tokpasi bo, iya te, “Yamo ze ga ote rōnī 'deni pili, i'di akonyo zize kinza kola ze dē dōlē.”

^{XVI} Bo iya te, “Odo yamo 'be ga kote rōnī 'deni o'deke yēri 'ba liṅo 'be ga gō kugōke akonyo timo ziye.”

^{XVII} Mī kōmō kōzō nima na bilaka ko'de kosani 'bēnnī ga ti kamōlō ni ti banya ti sa ti akaca zi Yesepa kutē di zinnī ti akonyo.

^{XVIII} Kina odo kari kōmō 'deni mī kōmō kōzō mōtō 'bōwu tine na bilaka tōnē ga kako gbī zi Yesepa. Lijë iya te, “Nere, oṅgō le'jete kōzō ikali yamo ze ga ote rōnnī 'deni me. Kina me yēri ze ga di'di 'deni kpaki zīyī. Dinza kpe ti a mōtō, ame kileke zize bine gō dugō akonyo timo di zīyī ola 'deni ṅge kōtō rō yida rōze ni ti nyaka ame ga

dēdī timo ne. **XIX** Kinza kola ze dē dölē, ɔɔɔ kiya te 'bö kupö ze nyaka ze ga ēdī kulē ṅgī kada mɔɔɔ rɔ wa ma yawa. Doma'jo rɔze zīyī i'di akonyo zize dugō ti yida rɔze ni ma ti nyaka ame ga dēdī timo ne. Kina ze mo ti doloma ṅgī rɔ bɔ ndɔbɔ zi bɔ dɔliṅɔ, tine nyaka ze ga ti koloma rɔ wa 'ba bɔ dɔliṅɔ. I'di nyönyu zize gɔ dɔmɔ rɔze timo kina gɔ dari dulī mɔɔɔ ga gbī mī nyaka ze ga. Kina nyaka ze ga inza kikali kpe tulē rɔ wa ma yawa.”

XX Kina Yesepa kugō nyaka 'ba Ezipeto naga nima ṅgī 'doyi rɔ gɔmo pili rɔ a 'ba bɔ dɔliṅɔ. Lijē ugō nyaka 'bēnnī ga mökö römöyī 'bö 'deni ṅgī rɔ ma kēnyē tīnnī. Kina nyaka ṅgī pili rɔ nyaka 'ba bɔ dɔliṅɔ. **XXI** Kina Yesepa kugō bilaka naga nima ṅgī pili di mī dɔyayi 'ba Ezipeto yayi rɔ bɔ ndɔbɔ zi bɔ dɔliṅɔ.

XXII Nyaka 'ba bɔ kata na ṅge Yesepa kugō dē römöyī bɔ dɔliṅɔ ēdī nduwē ki'di akonyo zīnnī. Gɔ kö'du mo na ma ki'di lijē kinza kugō nyaka ma 'bēnnī ga ne. **XXIII** Tine na Yesepa kiya zi bilaka naga nima, bo iya te, “Oṅgɔke te, le'jete mugō yida rɔye 'deni pili ti nyaka 'be ga rɔ wa 'ba bɔ dɔliṅɔ. Kupö na me mēdī mi'di ziye arike timo kulike mī nyaka 'be ga, **XXIV** kina ɔɔɔ kiya te kpa dɔlili kömō 'deni ozake kapa ma muyī 'ba wa ame ga pili kɔɔɔ ziye di mī nyaka 'be ga ne gɔ ki'dike zi bɔ dɔliṅɔ. Tine gɔ kɔsɔ mo ga koloma rɔ e'be 'dɔ kēdī rɔ kupö gbī rɔ akonyo ziye ti bilaka 'be ga ti kole titi 'be ga.”

XXV Bilaka naga nima iya te, “Nī na me kɔmɔ ze 'deni di mī tölē 'ba 'bö löbu nime, ti doloma ṅgī rɔ bɔ ndɔbɔ zi bɔ dɔliṅɔ.”

XXVI Wa nime na Yesepa ki'di kö'du zi bilaka pili gɔ koza kapa ma muyi 'ba wa ame ga lijë kotɔtɔ di mi nyaka ne ki'di zi bɔ dɔliŋɔ. Kö'du ki'di nime ö'bö nduwë te zi Ezipeto. Nyaka 'ba bɔ kata na ŋge kileke kinza rɔ 'ba bɔ dɔliŋɔ.

Yakoba Iteri Bi 'Ba Tusu Bo

XXVII Tine Yisarele oloma 'bënni mi yayi 'ba Gosene di Ezipeto yayi. Lijë ari ko'dɔ rönni ŋgi rɔ bɔ wa di yayi, lijë köyö kole rɔ mbëmbë. XXVIII Yakoba oloma Ezipeto yayi ŋbö kɔmɔ kɔɔ 'butë döömu dɔmoriyö, ŋbö kɔmɔ kɔɔ abo kari kömö kuluku riyö kɔdɔ dɔmo 'butë sowɔ döömu dɔmoriyö (147).

XXIX Kina ɔdɔ bo kɔ'bo tölä 'deni tine na bo kidëki kole abo Yesepa kako ŋgi zi bo. Kina bo kiya zi Yesepa, bo iya te, “Ɔdɔ kɔ'ɔ ma ŋgi ako kusu köziyi mi mbola ma kulömu röyi timo. Ulömu gɔ ko'dɔ wa ame ga pili mititi yi to'dɔ mo ne. Ulömu röyi kiya te a mɔtɔ inza kusu ma Ezipeto bine, XXX tine gɔ kari kusu ma bi kɔtɔ ti baba löbu ni. Ɔdɔ mölä 'deni ombi töku ma di Ezipeto bine kari kusu ma gɔ bi ame kusu 'bu ma löbu ga teyi ne.”

Yesepa iya te, “Ti mo'dɔ ŋgi kɔzɔ lende kiya 'bi tara.”

XXXI Yakoba iya te, “Ulömu 'dɔ ko'dɔ kɔzɔ wa nima tara.”

Tine na Yesepa ko'dɔ lömu ŋgi. Kina Yakoba ko'dɔ yë'e'di ŋgi zi Boko'ba di dɔ laŋgiri yayi.

XLVIII

Manase Ni Ti Eporima

^I Yesepa uwö lende mo tégè 'bu bo Yakoba ëdi dɔ rɔkɔ'ɔ, kina bo kënyì ngì kari ti kole abo ga Manase ni ti Eporima kari tonɔ Yakoba. ^{II} Kina ɔɔɔ Yakoba kuwö kiya te Yesepa ömö 'deni tine na bo kinzinzi rɔ bo ngì kënyì koloma tɔrɔ dɔ lanɔiri.

^{III} Bo ilende zi Yesepa, iya te, “Molo bine Boko'ba bɔ tigo dɔ kiteli ileme rönì zö. Mi kada nima mëdi Luza mi dɔyayi 'ba Kanana. Boko'ba o'dɔ lömu ma laka zö, ^{IV} iya te, ‘Ti mi'di yi köyö kole konzi gɔ kupö yì ga kara koloma rɔ kpa dɔ'be ma konzi. Ti mi'di yayi nime zi kupö yì ga kö'bö nɔburu rɔ ë'bënnì.’ Lende ma Boko'ba kiya zö na tara. ^V Kina me mëdi miya ziyì kole riyö 'bì naga nime, Eporima ni ti Manase, ti koloma rɔ kole ma ga. Öyö lijë Ezipeto bine gba kinza mako dë ziyì bine, ne lijë ti koloma rɔ kole ma ga rɔ ma koriya ti Rubëni ni ti Simona. ^{VI} Kina ɔɔɔ kiya te kari köyö kole mɔtɔ ga gbì 'böwu tine, lijë ti koloma rɔ kole 'bì ga inza kpe rɔ 'bama. Lijë ti ko'ja apötö di zi Eporima ni ti Manase. ^{VII} Mëdi mo'dɔ lende nime gɔ kö'du 'ba möyì Rayile ame külë mi dɔyayi 'ba Kanana 'dë yayi mi kada ma dëdi dako di Padanarama. Ko'ja dömö 'deni ngɔsi ngila Eporata na loko külë ngì tine ma rɔ meri rɔ mbëmbë gɔ lende mo. Musu nì yayi kpa kori kari Eporata.”

Eporata nima, möyì mo ma le'jete na 'deni rɔ Beteleme.

^{VIII} Kina ɔɔɔ Yakoba ko'ja kole riyö 'ba Yesepa naga nima tine, bo ititi, iya te, “Yë mo ga na me ne?”

IX Yesepa iya te, “Kole ma ga na. Lijë ame Boko'ba ki'di zö di Ezipeto bine ne na.”

Yakoba iya te, “O'de lijë kako ngösi zö bine gɔ mo'dɔ yëyi dönni.”

X Yakoba 'deni rɔ bulöbu köndë kɔmɔ mo o'ja bi dë kpe laka. Kina Yesepa ko'de kole riyö abo naga nima ngi kako ɲoli zi 'bu bo. Yakoba iramo lijë kome mbili mo. **XI** Bo iya zi Yesepa, iya te, “Molo momeri miya te minza mo'ja yi kpe. Ne kina me mo'ja yi 'deni ti kole 'bi ga, Boko'ba na ko'dɔ lende laka nime 'deni zö.”

XII Kina Yesepa kiyese kole abo naga nima yaga di rɔ Yakoba na bo kërë bërï kɔmɔ 'bu bo. **XIII** Tine na bo ko'de kole abo ga kako 'böwu ɲoli zi Yakoba, bo i'di Eporima dɔ gali Yakoba, Manase na bo ki'di dɔ dörï. **XIV** Tine Yakoba oja közi bo ma dörï na ki'di dɔ Eporima ame za rɔ kole ma titi ne. Kina bo ki'di közi bo ma gali dɔ Manase ma tönë rɔ kole ma löbu mo ne. **XV** Kina bo koloma ngi kɔzɔ wa nima tara to'dɔ yëyi zi Yesepa. Bo iya te, “Boko'ba ko'dɔ lende laka zi kole naga nime. Bo ame 'bu ma löbu Abarayama ni ti Yisika koro bo ne. Bo na me koloma tonɔ gɔma ɲbö kömö mi kada nime tone, bo ko'dɔ lende laka abo gbï zi kole naga nime. **XVI** Malayika 'ba Boko'ba ko'dɔ lende laka gbï zïnni. Bo na kɔmɔ ma kinza lende kënyë ɔɔ kömö dɔma. Kole naga nime na ti ki'di möyi ma ti möyi baba löbu Abarayama ni ti Yisika kilëbi. Kupö lijë ti kara konzi rɔ mbëmbë.”

XVII Kina ɔdɔ Yesepa konɔ Yakoba ki'di közi bo ma dörï za dɔ Eporima tine mi bo indili dë kpe. Kina bo kombi közi Yakoba ma dörï yaga di dɔ

Eporima 'dɔ ti'di mo dɔ Manase. ^{XVIII} Bo iya te, “Baba, inza tara, oŋgɔ te kole ma dɔndende mo na me. Bo na gɔ ki'di kɔziyɪ ma dɔri dɔ bo.”

^{XIX} Tine Yakoba uti dɛ gɔ lende nima. Bo iya te, “Kole ma, mikali 'deni ŋgɪ Manase na rɔ kole ma dɔndende, bo ti koloma rɔ 'bu 'ba kpa roba ma lɔbu. Tine bɔ lɔndɔ bo Eporima ame rɔ kole ma titi ne ti kɛdi ŋgɪ mbiri di dɔ bo. Kupɔ Eporima ti kɛdi rɔ kpa roba ma konzi.”

^{XX} Yakoba o'dɔ yɛyɪ 'bɔwu zi kole naga nima, iya te, “Kupɔ Yisarele pili ti ko'dɔ yɛyɪ kada mɔtɔ ti mɔyɪ ye, kiya te, 'Boko'ba ko'dɔ lende laka zi yɪ kɔzɔ ma ko'dɔ zi Eporima ni ti Manase.’ ”

Kɔri ma Yakoba ki'di Eporima kɛdi dɔgba zi Manase na me te.

^{XXI} Yakoba iya zi Yesepa, iya te, “Le'jete mɔ'bo tɔlɛ 'deni, ne Boko'ba ti koloma tiye. Bo ti kogba ye kileki ye yɪ'bɔwu kari dɔyayi 'ba 'bu ye lɔbu ga. ^{XXII} Yayi 'ba Sekeme mi'di 'deni zi yɪ Yesepa, dɛ zi lɔndɔ yɪ ga. Gɔ bi kɔ'dɔ nima e'be Amora ga na pa rɔ bɔ dɔmo, kina molɔ di zɪnnɪ ti ya.”

XLIX

Yakoba Ose Kpa Bo Zi Kole Abo Ga

^I Yakoba idɛkɪ kole abo ga pili kako zi bo, bo iya te, “Otɔtɔke rɔye kakoke gɔ miya wa ame ga pili kɛdi kɔmɔ ziye kada mɔtɔ ndɔ yayi ne ziye.” Kina bo koloma ŋgɪ toba ŋgala nime zɪnnɪ.

^{II} “Kole 'ba Yakoba ga ako kojeke mbili ye.

Ako kuwɔke lende kiya 'ba 'bu ye Yisarele.

- III Rubëni kole dɔndende ma, nĩ na rɔ tigo ma.
 Nĩ na möyö yi dɔgba gba ti tigo ma ame 'ba
 dɔ yɔbi ma.
 Nĩ na mbiri di dɔ kole ma ama ga pili, tigo
 'bĩ iteli 'bënnĩ.
- IV Tigo 'bĩ kɔzɔ dölölö 'ba mini koso tara.
 Tine inza keddĩ kpe mbiri kiteli ya ama ga.
 Römöyĩ ebe kö'dö ti 'ja 'ba 'bu yĩ kodɔ rɔ
 kaya rɔ 'bu yĩ.
- V Simona kpe ti Lëwë, kpe rɔ löndö dökĩ'dĩ ye
 kɔtɔ.
 Inda'bake mbele 'be ga ŋgĩ ko'dɔke ya.
- VI Minza modɔ'bo roma tiye mĩ kpa kususu
 'be.
 Minza moloma tiye ɔdɔ kɔtɔkɔke kpeye.
 E'be rɔ ya kupöke bilaka.
 Okeke ndĩ ŋgulö sa ŋgĩ bërĩ rɔ ma sari.
- VII Ya kënyë 'be nima ti dökĩ'dĩ kënyë 'be
 nima ti ko'dɔ ye nduwë rɔ kpa sönö.
 Ti miyëyĩ ye rɔ kɔtɔkɔtɔ mĩ dɔyayi 'ba
 Yisarele.
 Ti moza mĩ kpa roba 'be ga titititi.
- VIII Yuda, löndö yĩ ga pili ti kilëlu yi.
 Ti ka'da bo ya 'bĩ ga.
 Löndö yĩ ga ti kolɔdɔ bërĩ ziyĩ.
- IX Nĩ kɔzɔ tabiyö 'bo'bi ame kinda'ba yida.
 Bo ileki kako timo liŋɔ na bo kö'dö ŋgĩ bërĩ.
 Yë na ti kilaŋa rönĩ kari konɓenɓe kpa bo?
 Yë na ti kilaŋa rönĩ kari konɓenɓe kpëyĩ?
- X Yuda, përi 'ba ɲere ti kö'bö köziyĩ.

Kupö yī na ti kō'bō ŋburu rɔ ŋere ŋbö bɔ dɔ
ŋere mo kako.

Bilaka pili ti koro bo.

XI Bo ti kēdī rɔ bɔ mɔri ma löbu.

Mɔwɔ kēdī ko'dɔ rɔ layi ti kēdī zi bo rɔ
mbëmbë.

Bo ti kosi dɔ akaca abo yɔki mɔtɔ ga.

Layi mo ti kēdī rɔ mbëmbë.

Bo ti kurögö bɔŋgɔ abo ga timo.

XII Kɔmɔ bo ö'bö ŋgī rɔ ma kasi di zi layi.

Kiliŋba kpa bo aŋmi ŋgī ŋböwö di bi tuwë
wī.

XIII Zebolona, ti koloma kō'bö kpa mini löbu.

Sorope ti kō'bö tusuru kpa götö abo.

Dɔ maga abo ti kēdī rɔ ma kɔwɔ ŋbö kōmō
Sidona.

XIV Yisakara ŋgī kɔzɔ akaca ma kitigɔ ame kō'dö
mī löŋgö akombi abo ga.

XV Tine ɔdɔ bo kɔŋgɔ bi 'ba rɔ kindawo mo
kele, dɔyayi mo kele

na bo kodi gɔ bo tombi akombi.

Ö'bö tutöri bo mī ndɔbɔ kɔzɔ atoli.

XVI Dana ti kēdī rɔ ŋere dɔ bilaka abo ga.

Lijë roba kɔtɔ 'ba Yisarele naga na.

XVII Bo kɔzɔ murë ame kō'dö kpa kɔri ne.

Bo oga ndī kosani bɔ dɔmo kila'ba bërī.

XVIII Bɔko'ba, mēdī molɔ'bo 'bama ŋgī gɔ nī na
kɔmɔ ma.

XIX Gada, bɔ akolɔ ti kota kpëyī,
tine ti kuyī kpëyī koga lijë.

- XX Asera, akonyo 'bī ti kō'bō rō a ma laka.
Akonyo 'bī ti kō'bō rō ma koŋmi kozo akonyo
'ba ŋere.
- XXI Napatali, nī 'bēyī kozo gole riŋa mbēmbē,
ame köyō kole ma kele ne.
- XXII Yesepa, nī 'bēyī kozo ŋgērī ame kōtu kpa daa
ne.
Doŋgila mo ga a'ba kari do reki.
Bo ana rō mbēmbē.
XXIII Bo ya 'bī ga ti kota kpēyī.
Lijē ti koga göyī ti kanya.
XXIV Tine ti kinda'ba kanya 'bēyī kitigo.
Kōziyī inza kilē'dī.
Tigo abo 'ba Boko'ba ti ki'di konyo yī kō'bō
rō ma kitigo.
Bo na rō Boko'ba ame koloma tonjo go
Yakoba bine ti tigo abo,
kozo bo koda kamölō tara ne.
Bo na rō dōku 'ba konyi zi Yisarele.
XXV Boko'ba 'ba 'bu yī na kokonyi yi.
Bo na ti tigo do kiteli.
Bo ko'do yēyī ziyī.
Bo ki'di toro ka'di ziyī.
Bo ki'di mini kulōwu ziyī di mī yayi.
Bo koja go löyō zi 'ja 'bī ga.
Bo ki'di mba mo ga kilērī.
XXVI Yēyī ma 'ba 'bu yī ele kiteli yēyī 'ba mini
kēyī ma kolo di mī dōku löbu.
Lijē dōku naga nime edī molo bine di bi
tisaki 'ba dolijo nime.
Yēyī naga nime kotoŋi rōnni pili ti do Yesepa.

Oza bo 'deni di mi löngö löndö bo ga.

XXVII Benyimona 'ba bo ro bilö wöliwöli ma kembe.

Bo ö'bö 'ba bo tupö yida tonyo mo ngi ro kɔmɔ kada pili.”

XXVIII Ngala ma Yakoba ko'do lömu timo do kole 'butë dömoriyö abo ga na me. Ya naga nime lijë na ro yi lüngi 'ba kpa roba 'butë dömoriyö 'ba Yisarele. Bo o'do lömu pili zinni ro kɔtɔkɔtɔ go wa ame ga koriya tinni.

Tölë 'Ba Yakoba

XXXIX-XXX Kina Yakoba kose kpa bo ma ŋburuŋburu mo ngi zi kole abo ga, bo iya te, “Mëdi mozi 'deni go töku ne baba ni. Tine mo'dɔkɔ 'do kombike töku ma kilekike timo mi döyayi 'ba Kanana. Ari kusuke ma bi kɔtɔ ti baba ni mi ti'börö ma tönë mi nyaka 'ba Makapela ne. Eädi kebe kapa Mamore ma kari yibi. Go bi nima pa molo bine ro bi 'ba Eporona e'be Ete. Tine Abarayama ugö 'deni di zini tusu bilaka abo ga yimo. XXXI Bi nima na kusu Abarayama ni ti 'ja abo Sara teyi, gbi ti Yisika ni ti 'ja abo Rebeka. Kina musu 'ja ma Leya gbi yayi. XXXII Nyaka nima 'bu ze löbu ugö 'deni di zi e'be Ete kpaki ti ti'börö mo.”

XXXIII Kina odo Yakoba kote tose go lende naga nime 'deni zi kole abo ga kɔzɔ a nime te tine, bo ö'dö ngi bëri yo na bo kulöku ngi.

L

^I Yesepa ulöru dɔ töku 'bu nnĩ kiramo koloma tudu. ^{II} Bo ënyĩ ki'di lende mo zi bilaka ame ga kikali ndɔbɔ 'ba wɔwɔ ne 'dɔ kosa 'bu ti wɔwɔ rɔ töku 'bu bo gɔ koloma kinza kato. ^{III} Bilaka naga nima oloma to'dɔ mo nduwë ɳbõ tö'dö dɔ 'butë sowɔ, römöyĩ kada 'ba to'dɔ mo na tara. Ezipeto gbĩ udu Yakoba ɳbõ tö'dö dɔ kuluku koto kɔdɔ dɔmo 'butë riyö (70).

^{IV} Kina ɔdɔ kada 'ba monɔ kote rönĩ 'deni tine, Yesepa iya zi bilaka löbu 'ba bɔ dɔliɳɔ naga nima, iya te, “Ari kiyake lende ma zi bɔ dɔliɳɔ. Ari kiyake te, ^V mi kada ma 'bu ma kedi ko'dɔ 'deni tölë bo i'di ma mulömu roma gɔ mari musu bo ɳbõ gɔ bi ame bo kileɳɔ 'deni mi dɔyayi 'ba Kanana ne. Ititike bɔ dɔliɳɔ gɔ bo kɔdɔ kpama mari tusu 'bu ma, ti muyĩ dɔma 'jaa mako bine.”

^{VI} Bɔ dɔliɳɔ uti dɔmo zi Yesepa, iya te, “Ari kusu 'bu yi kɔzɔ ame kulömu röyĩ 'deni mɔlo ne tara.”

^{VII} Kina Yesepa kënyĩ ɳgi kari Kanana tusu 'bu bo. Bilaka löbu 'ba bɔ dɔliɳɔ naga nima ari koto ti Yesepa gbĩ ti bilaka ma kɔmɔ kɔpɔ 'ba Ezipeto moto ga, ^{VIII} gbĩ ti bilaka abo ga pili ti bɔ löndö bo ga kpaki ti bilaka 'ba 'bu bo ga. Kole titi na ɳge kileke Gosene yayi ti yëri 'bënnĩ ga. ^{IX} Kina bilaka moto ga ari gbĩ tinnĩ këki 'bënnĩ dɔ kosani ti ya moto ga ame këki 'bënnĩ mi aribiya ma kosani kedi koto naga. Lijë pili rɔ tindĩ ma löbu.

^X Lijë umu yöpö 'ba Yaradene kari kömö bi 'ba tomba nyönyu 'ba Atada. Lijë oloma bina tö'dö dɔ modɔmoriyö tudu Yakoba ti monɔ rɔ mbëmbë. ^{XI} Kina ɔdɔ Kanana ame mo ga kedi

koloma yayi ne ko'ja lijjë kēdi kudu rɔ mbēmbē tine lijjë iya te, “Wu, Ezipeto ēdi 'deni tudu rɔ ma kēnyē.” Kina lijjë kīdēkī möyī gɔ bi nima ŋgī rɔ Abele Misarima, ame 'jɔ 'ba lende mo tēgē “Monɔ 'ba Ezipeto.” Bi mo nima ɔwɔ dē di ŋgila yōpō 'ba Yaradene.

^{XII} Kole 'ba Yakoba ga o'dɔ kɔzɔ ame bo kose gɔmo zīnnī ne tara. ^{XIII} Lijjē ombi tōku bo kari timo dɔyayi 'ba Kanana kari kusu mī tī'bōrō mī nyaka 'ba Makapela, ame kebe kapa Mamore ma kari yībī ne. Nyaka nima ti tī'bōrō mo na rɔ ame Abarayama kugō di zi Eporona bɔ Ete tōnē tusu tōku abo ga yīmo. ^{XIV} Kina ɔdɔ Yesepa kusu 'bu bo 'deni yayi tine, bo ileki kari Ezipeto ti lōndō bo ga pili ti bilaka ame ga kari ti bo bi 'ba monɔ nima yayi ne.

Tere Dɔkolo

^{XV} Di pōtō Yakoba kōlē 'deni lōndō 'ba Yesepa ga ŋgī rɔ tikere. Lijjē oloma tiya mo rɔ gɔ rōnnī, iya te, “Mɔtɔga Yesepa ti kēnyī komeri gɔ lende kēnyē ma tōnē ga dɔ'dɔke zi bo ne, bo kileki ko'dɔ dɔkolo ma gbī zize.”

^{XVI} Kina lijjē koja laja zi Yesepa, iya te, “Gba bine kinza 'bu ze kōlē dē bo ose gɔ lende zize ^{XVII} tēgē gɔ diya zīyī 'dɔ kola ze gɔ lende kēnyē ame dɔ'dɔ zīyī ne. Kina me le'jete doma'jo rɔze zīyī 'dɔ kola ze gɔ lende kēnyē ze. Ze gbī doro Bɔko'ba ma koŋgɔ gɔ 'bu ze.”

Kina ɔdɔ Yesepa kuwō lende nime te tine na bo kudu ŋgī. ^{XVIII} Kina lōndō bo ga kako zi bo kolɔdɔ bēri kɔmɔ bo, kiya te, “Nī na rɔ bɔ dɔze.”

XIX Bo iya te, “Kinza kereke dē. Ma Boko'ba na dē gɔ miya burē 'be. **XX** Rɔ ma laka kpe na ko'dɔke lende kēnyē zō. Tine Boko'ba i'di lende laka 'deni kɔɔ di mī lende kēnyē nima gɔ bilaka ma konzi kɔmɔ di mī tölē. **XXI** Kinza kereke dē, mēdi monɔ gɔye ti bilaka 'be ga pili.”

Lende nime na Yesepa kiyēyi dōki'di löndö bo ga timo ki'di lijē koloma dē kpe rɔ tikere.

Tölē 'Ba Yesepa

XXII Yesepa oloma ko'dɔ kɔmɔ kɔɔ konzi ti e'be 'bu bo ga mī Ezipeto yayi. Mī kada 'ba tölē abo tine kɔmɔ kɔɔ abo 'deni kuluku riyō kɔɔ dɔmo 'butē (110). **XXIII** Bo o'ja kole 'ba kole 'ba Eporima ga ti kɔmɔ bo. Kina gbī Makira kole 'ba Manase öyö kole tine Yesepa ogba rɔ kole 'ba mī linɔ abo ga.

XXIV Bo iya te zi löndö bo ga, “Mɔ'bo tölē 'deni, ne Boko'ba ti kɔnɔ gɔye. Bo ti kako kogba ye 'jaa di dɔyayi nime bo kileki ye karike dɔyayi ma tönē bo kulömu 'dɔ ti'di mo zi Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba ne.”

XXV Kina bo ki'di ya ë'bēnnī ga kulömu rōnnī. Bo iya te, “Ulömuke rɔye ɔɔ Boko'ba kako kogba ye kēdi kileki ye kari dɔyayi nima ombike töku ma karike timo.”

XXVI Tine na bo kölē ngī. Kɔmɔ kɔɔ abo 'deni kuluku riyō kɔɔ dɔmo 'butē (110). Kina bilaka abo ga kosa 'bu ngī ti wɔwɔ rɔ töku bo gɔ koloma kinza kato. Kina lijē ki'di töku bo ngī mī sandu di Ezipeto yayi.

**Ndose Kɔɔ Laka, Buku 'ba Tisaki ni Tɔɔ
to Lömu La'ja 'Ba Yësu Kurisitö Nere Ze
Jur Modo: Ndose Kɔɔ Laka, Buku 'ba Tisaki ni Tɔɔ
to Lömu La'ja 'Ba Yësu Kurisitö Nere Ze New
Testament+**

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Jur Modo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

4cdbc69b-5207-55d8-8df2-e743cba8dc07